ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 13. FEBRUARJA 1975 ŠTEVILKA: 6. LETO: XVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

OSEBNI DOHODEK V JANUARJU

Ko ob vsaki prelomnici leta polagamo račune za preteklo leto, že istočasno tudi delamo načrte za leto, ki je pred nami. Prazničnemu vzdušju, ki vlada običajno na pragu novega leta, kaj kmalu sledi srečanje z realnostjo, s skrbjo, težavami pa tudi z veselimi trenutki, ki jih pač prinaša vsakodnevno življenje. Ravno osebni dohodki so dostikrat regulator našega počutja, upov, načrtov, pa tudi razočaranj. Ker je obračun prvega meseca že pred nami, začnimo kar s podatki. Da bo primerjava boljša dajemo v pregled tudi nekaj podatkov iz preteklega leta.

obdobje	št. ur/os	din/ura	din/os	popr. % učinka	indeks OD l. 74 = 100
leto 1974	190.0	15.53	2.952	27.07	100.00
januar 1974	195.2	13.68	2.670	25.24	90.45
I. kv. 1974	187.3	14.21	2.663	25.73	90.21
II. kv. 1974	191.2	14.88	2.846	26.16	96.41
III. kv. 1974	189.8	15.87	3.012	26.48	102.03
oktober 1974	194.8	16.34	3.183	27.85	107.82
november 1974	189.9	17.52	3.328	29.65	112.74
december 1974	190.5	17.42	3.318	31.20	112.40
IV. kvartal 1974	191.7	17.09	3.276	29.55	110.97
januar 1975	196.5	17.11	3.362	30.12	113.89

Podatki nam kažejo zopet novo najvišje poprečje, saj je brez popravka vrednosti obračunskih postavk, od septembra lanskega leta dalje, osebni dohodek v januarju najvišji. Ta je enak, kot smo ga v planu gibanja predvidevali, obenem pa že tudi prvi kazalec s katerim lahko nekaj primerjamo. Če bo rastel tako kot v letu 1974, bomo ob koncu leta pristali nekje pri štirih tisočakih. Koliko pa bodo le-ti vredni, pa je danes še prezgodaj napovedati, saj glede gibanja življenjskih stroškov nimamo niti zaključenih podatkov za lansko leto.

Čeprav je osebni dohodek na zaposlenega doslej najvišji, pa je v januarju značilno to, da je na enoto časa njegova vrednost padla in to iz 17.42 na 17.11 dinarjev na uro ali za 1,84 odstotkov. V številkah prikazani vzroki so naslednji:

povečanje ur iz 190.5 na 196.5
= 3,15 odstotkov

znižanje učinka iz 31.20 na 30.12 %
= 0,76 odstotkov

znižanje za operat. program iz 10 na osem odstotkov
= 1,40 odstotkov

ostali vplivi (sob. dopust. bolov.)
+ 0,34 odstotkov

čisto povečanje OD / osebo
+ 1,33 odstotkov

Med vzroki, ki vplivajo na manjši osebni dohodek sta znižanje učinka iz 31.20 odstotka v decembru na 30.12 v januarju in stimulacije za operativni program iz 10 na osem odstotkov. To je razumljivo, saj so ob koncu leta vsi napori usmerjeni v to, da dosežemo čimboljši letni rezultat.

Sicer pa s prehodom ne moremo biti nezadovoljni. Če smo v decem-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z GRADBIŠČA NOVE HLADNE VALJARNE

V zadnjem obdobju se je pričelo pospešeno delati na konstrukciji hal nove hladne valjarne. Metalna Maribor redno dobavlja konstrukcijo iz svojih obratov v Mariboru in Krmelju. Tako je na gradbišče prispela že kompletna konstrukcija druge faze hal, vsi stebri tretje faze in že prvi steber četrte faze.

Prva tri polja v prvi fazi so sestavljena in so že začeli s prekrivanjem strehe z aluminijasto pločevino. Celotna konstrukcija prve faze bo gotova do konca naslednjega tedna, prekrita pa v prvih dneh marca.

Tudi v drugi fazi je že postavljena glavna nosilna konstrukcija in se bodo pričela dela na konstrukciji strehe.

Metalna je v zadnjih dneh okrepila svojo ekipo z novimi monterji in z dodatno mehanizacijo.

Pričeli so tudi s prvimi deli na temeljih naprav hladne valjarne. Izvršen je izkop za zvonaste peči, položen podložni beton in pričeli so s polaganjem armature na dno jame, kjer bodo peči.

Tudi za Sendzimir ogrodje so pričeli z izkopi za oljne kleti in z izdelavo armature. Tudi za dresirno ogrodje so pričeli z izkopi.

Pri delih na temeljih naprav hladne valjarne je nekaj kasnitev zaradi nepravočasno prispele in nedokončane dokumentacije.

Podhod pod halami hladne valjarne je v dolžini 45 metrov že zabetoniran, dokončujejo pa dela za izdelavo preostalega prehoda.

Na stavbi garderob je končana streha, izdelujejo notranje prezidke in instalacije. Na upravni zgradbi pa pripravljajo konstrukcijo strehe.

Prispeli so tudi projekti za stavbo regeneracije, ki jih je izdelal Projekt iz Maribora. Konstrukcijo stavbe regeneracije bo izdelovalo in montiralo podjetje Hidromontaža, ki je s pripravami že pričelo.

Na južni strani valjarne žice na platoju dokončujejo skladišče za uvozno opremo. V skladišču bo postavljen tudi šotor s površino 900 kvadratnih metrov, kjer bo shranjena oprema, ki mora biti zaščitena pred vremenskimi neprilikami. Del tega skladišča bo preurejen v carinsko skladišče, kjer bodo opravljali carinjenje uvozne opreme.

Ostala dela, tako na projektiranju, kakor na naročanju in izdelavi domače opreme, zadovoljivo napredujejo. Pripravljajo detajlne terminske plane za izdelavo temeljev naprav, montažo opreme in instaliranje naprav, skupaj z izvajalci teh del.

PROBLEMATIKA KADROVSKE DEJAVNOSTI V LETU 1974

V današnji številki povzemamo iz zelo kompleksnega poročila kadrovskega sektorja o kadrovski dejavnosti in problematiki v letu 1974, ki bo v celoti zajeta v poslovnem poročilu Železarne oziroma posameznih TOZD in delovni skupnosti skupnih služb.

V letu 1974 je bilo v Železarni poprečno zaposlenih 6.077 oseb ali 97 več kot leto preje, skupaj s pogodbeno zaposlenimi upokojenci pa je bil lani poprečni stalež 6.222 oseb. Med temi je bilo 5.065 oseb, ki se vodijo kot delavci in 1.012 oseb, ki se vodijo kot uslužbenci. Primerjava poprečno redno zaposlenih v primerjalnih letih nam pokaže, da je bilo lani 97 več zaposlenih kot leto preje, od tega 52 delavcev in 45 uslužbencev. Po normativu bi 31. 12. 1974 morali imeti 6.810 zaposlenih (5.745 delavcev in 1.065 uslužbencev), prec letom dni pa 6.667 oseb (5.649 delavcev in 1.018 uslužbencev). Dejansko pa je bilo v Železarni 31. 12. 1974 zaposlenih 6.168 (5.119 delavcev in 1.049 uslužbencev), leto dni nazaj pa 6.025 (5.040 delavcev in 985 uslužbencev).

Novosprejetih delavcev je bilo v letu 1974 951 (896 delavcev in 55 uslužbencev), leto dni preje pa 970 (920 delavcev in 50 uslužbencev). Delovno razmerje je v letu 1974 pre-

(Nadaljevanje na 2. str.)

OSNUTEK PRAVILNIKA O SAMOUPRAVNEM INFORMIRANJU IN KOMUNICIRANJU V ŽELEZARNI V PRVI FAZI RAZPRAV

Delovna grupa, ki jo je imenoval odbor za uresničevanje ustave pri delavskem svetu Železarne, je danes odboru predložila v prvo oceno osnutek pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju v železarni Jesenice. Če izhajamo iz tega, da opredelitev namena, ciljev in principov delegatskega sistema pomeni hkrati tudi opredelitev osnov sistema informiranja v delegatskih odnosih, potem gre za izredno pomemben samoupravni dokument, ki naj bi kar najbolj konkretno opredeljeval sistem informiranja v naši delovni organizaciji oziroma temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti Skupne službe.

Tako ustava, kakor dokumenti kongresov ZK in sindikalnih kongresov postavljajo informiranje kot eno izmed temeljnih vprašanj nadaljnjega razvoja samoupravnih in še posebej delegatskih odnosov. Ustrezno informiranje je tudi neodtujljiva pravica delovnih ljudi in ga zato moramo obravnavati kot sestavni del samoupravnih — produkcijskih odnosov, čeprav vemo, da vseh problemov pri uresničevanju novih družbenih odnosov, ne moremo rešiti samo z boljšim informiranjem.

V tem pogledu v Železarni nismo brez izkušenj, saj imamo že precej razvite tako neposredne oblike (samoupravne delovne skupine idr.), kakor posredne oblike informiranja (Železar idr.) in zato bomo morali vse to le dograjevati v organizirani sistem.

O posameznih vidikih pravilnika bomo še poročali pred javno razpravo, s čemer bi radi omogočili, da bi se čimveč delavcev vključilo v javno razpravo.

PROIZVODNJA JEKLA V LETU 1974 PRI NAS IN V SVETU

Preteklo leto smo v Jugoslaviji izdelali 2.778.916 ton jekla, prvi podatki, ki jih navajajo mednarodni viri zaokrožujejo podatek na 2,8 milijona ton. V primerjavi z letom 1973, znaša povečanje 6 %, v primerjavi z načrtovano količino je pa proizvodnja za 1,1 % večja, kot je predvideval plan. Proizvodnja v slovenskih jeklarnah je znašala 767.989 ton. Naš delež v jugoslovanski proizvodnji je torej 28 %.

Po tehnologiji je bil delež posameznih postopkov v skupni proizvodnji:

Siemens — Martinovo jeklo	63 %
Elektro jeklo	25 %
Konvertersko jeklo (Ld)	12 %.

V Slovenskih železarnah imamo samo dva procesa. Največji delež ima elektro jeklo, ki znaša 54 %. Siemens — Martinovo jeklo predstavlja torej preostalih 44 %. V primerjavi z letom 1973 je bila proizvodnja za 7 % ali za 72.502 ton večja. Jugoslovanske železarne, upoštevane so samo tiste, ki so vključe-

(Nadaljevanje na 2. str.)

USPEŠEN SEMINAR ZA KOMUNISTE

V soboto, 8. februarja je tovarniški komite ZKS železarne Jesenice organiziral šesturni seminar za sekretarje oddelkov ZK, člane aktiva predavateljev, sekretarje osnovnih organizacij ZK, člane grupe za ideološka vprašanja in odgovorne za ideološko delo v osnovnih organizacijah ZK. Od 76 vabljenih se je seminarja udeležilo 58, ostali pa so bili v večini upravičeno odsotni.

Na seminarju je o metodah dela v delovanju Zveze komunistov govoril sekretar medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko Ludvik Kejžar, o stopnji organiziranosti v Železarni, v luči ocene uresničevanja ustave na 3. seji CK ZKS, pa je govoril sekretar tovarniškega komiteja ZK Železarne Valentin Erjavšek. Predvsem o zadnjem vprašanju je tekla zelo tvorna pa tudi kritična razprava, v kateri je sodelovalo precej udeležencev.

Sekretar Erjavšek je v svojem izvajanju predvsem izhajal iz ocene uresničevanja ustave, ki je bila podana na tretji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Iz te namreč izhaja osnovno vprašanje, koliko se je resnično spremenil položaj delovnega človeka pri upravljanju z rezultati dela. Odločanje o rezultatih živega in minulega dela, izraženem v celotnem dohodku TOZD, je namreč edina objektivna osnova za razvoj proizvajalnih sil in proizvodnih odnosov v procesu osvobajanja dela in človeka. Odločanje o celotnem dohodku pa edina realna osnova za spreminjanje odnosov v družbi. Pri tem pa imajo pravice iz minulega dela najbolj pomemben delež, kar je tudi temelj za enakopravne odnose. Iz tega vidika, je dejal sekretar, je treba presojati resnično spreminjanje družbeno-ekonomskega položaja delavcev v TOZD oz. Železarni.

Iz tega vidika in sploh iz vidika ocen sprejetih na tretji seji CK ZKS je v nadaljevanju sekretar primer-

(Nadaljevanje na 2. str.)

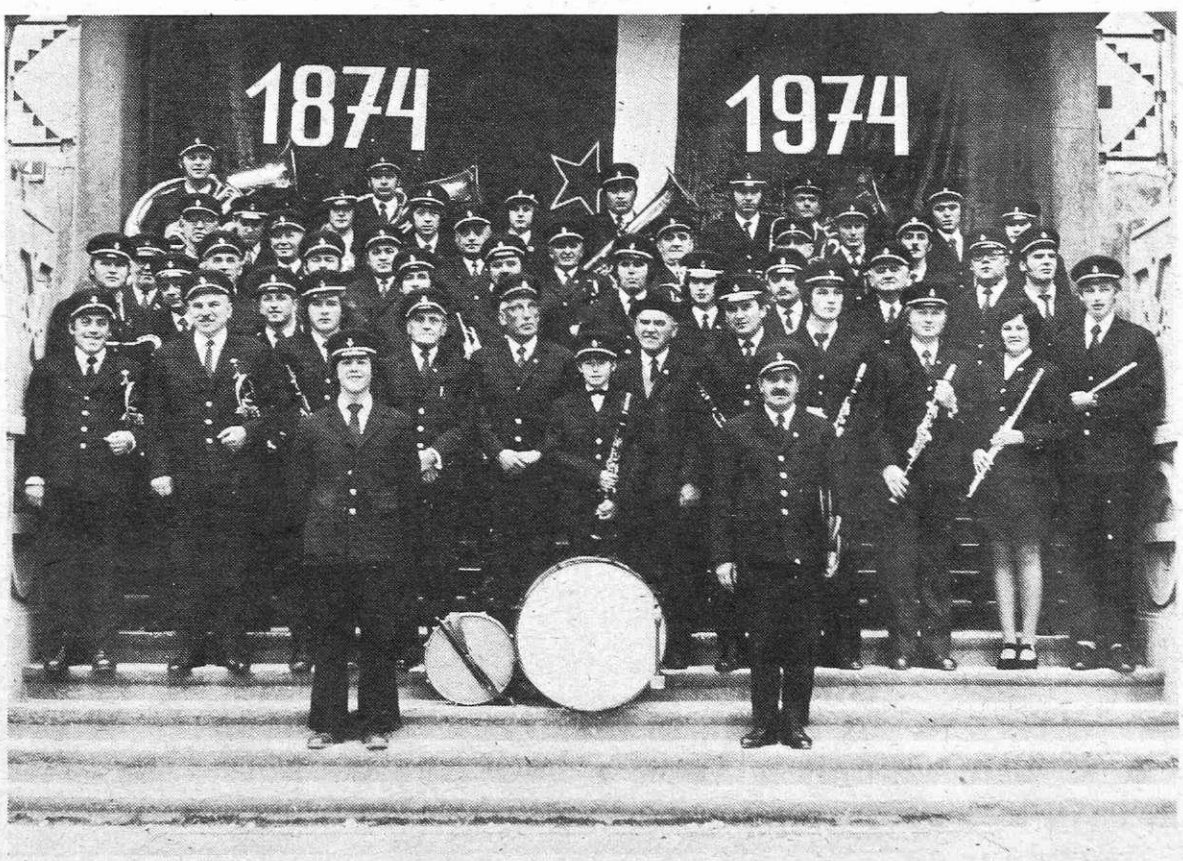

Pihalni orkester Jeseniških železarjev je letos prejel gorenjsko Prešernovo nagrado. Zapis o tem preberite na 10. strani

OSEBNI DOHODEK...

(Nadaljevanje s 1. strani)

bru ob maksimalnih naporih dosegli 153.700 ton skupne proizvodnje, je bila le-ta v januarju, kljub temu da je bilo na razpolago manj delovnih dni, še vedno 5,6 odstotka iznad poprečne mesečne proizvodnje, dosežene v letu 1974. Dosegli smo namreč 144.162 ton, kar je tudi 14,3 odstotke več kot v januarju preteklega leta.

Ker je število delovnih ali še boljše plačanih ur neizogibni spremljevalec osebnih dohodkov, bo marsikoga zanimalo, kako je pravzaprav to število sestavljeno. Da bo primerjava boljša, si oglejmo strukturo »plačanega časa« za obe leti v okviru rednega t.j. 182 urnega delovnega časa:

	leto 1973		leto 1974	
	v h/os	v %	v h/os	v %
efektivni del. čas	151.09	83.02	150.66	82.78
plačani prazniki	5.00	2.75	4.60	2.53
letni dopusti	13.29	7.30	13.82	7.59
ostali plač. dop.	1.58	0.87	1.64	0.90
bolovanja do 30 dni	5.46	3.00	5.50	3.02
bolovanja nad 30 dni	4.86	2.67	5.22	2.87
nepl. dop. in izost.	0.71	0.39	0.56	0.31
SKUPNO	182.00	100.00	182.00	100.00

Primerjava nam kaže, da smo se nekoliko »poslabšali«, čeprav je razlika komaj opazna. V letu 1973 smo delali namreč 151.09 ure v letu 1974 pa le 150.66 ur. Razveseljivo pa je to, da je čas izostankov padel iz 0,71 na 0,56 ure, kar kaže, da se takšna odsotnost vedno manj izplača.

Vsekakor pa se je ob takšni delitvi delovnega časa vredno zamisliti. Samo 150 ur je na razpolago vsakemu za efektivno delo. V tem času se kopičijo tone naših izdelkov, umskih storitev, pa tudi čas sestankov in razprav je v njih. Ali bomo kdaj začeli analizirati tudi teh 150 ur. Ugotovitve bi bile vsekakor zelo zanimive.

Sm

USPEŠEN SEMINAR ZA KOMUNISTE

(Nadaljevanje s 1. strani)

jalno ocenjeval konkretno stanje v naši železarni.

V razpravi so udeleženci soglašali z oceno stanja v Železarni, kakršno je podal sekretar, v nekaterih pogledih pa so ga zelo konkretno dopolnjevali. Iz zelo obsežnega referata sekretarja komiteja, bomo tudi mi v prihodnji številki objavili najpomembnejše izvlečke oziroma ugotovitve.

Udeleženci seminarja so soglašali, da se referat sekretarja Erjavška posreduje vsem sekretarjem osnovnih organizacij Zveze komunistov v Železarni z nalogo, da isto temo z vidika svojih specifičnih problemov obravnavajo vsi komunisti v Železarni na sestankih svojih oddelkov ali na tematskih konferencah ZK. Poleg referata, naj za oceno uresničevanja ustavnih določil v konkretnem okolju, uporabljajo tudi gradivo tretje seje centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Oceno stanja pa je treba povezovati tudi z obravnavo in oceno novega predloga za nadaljni razvoj in poglabljanje z ustavo opredeljenega družbenoekonomskega položaja delavca v TOZD.

Razprave o teh vprašanjih naj bi bile med komunisti zaključene do konca tega meseca.

PROBLEMATIKA KADROVSKE DEJAVNOSTI V LETU 1974

(Nadaljevanje s 1. strani)

kinilo 807 oseb, leto dni preje pa 871 oseb. Starostno je bilo upokojenih 55 (v letu 1973 — 101), invalidsko upokojenih 25 (35), vpoklicanih v JLA 180 (179), umrli 30 (15), pretekla delovna pogodba 27 (25), po lastni odpovedi 78 (62), izključenih 406 (461), disciplinsko odpuščenih 6 (2).

Poprečno število zaposlenih v Železarni je bilo v letu 1974 za 20 delavcev pod planom. Pod planiranim številom zaposlenih so bili v TOZD Talilnice za devet oseb, v TOZD Valjarne za štiri in v TOZD Hladna predelava za 45 oseb. V zadnjem primeru predvsem zaradi neusklajenosti plana in pričetkom obratovanja obrata vratnih podbojev.

Normativne potrebe še vedno močno odstopajo od dejanskih in planiranih potreb po delavcih. Tako so na primer zahteve za leto 1975 za 500 delavcev večje kot so planirane.

Sprejem novih delavcev je bilo lani, v primerjavi z zadnjimi petimi leti pomembno višje od odhodov iz podjetja, in sicer 144 delavcev. V letih 1969 do 1975 je bilo vsako leto več delavcev, ki so odšli iz podjetja, kot pa je bilo sprejetih. Pozitivna razlika, ki jo izkazujemo v lanskem letu v Železarni, ni v večjem sprejemu, temveč v pomembnem znižanju fluktuacije. Ta pozitiven pojav se kaže od leta 1971 dalje. Medtem ko se predvideni odhodi gibljejo med 290 in 320 (upokojitve, JLA, ipd.), se kažejo ugodni premiki v zmanjševanju nepredvidenih odhodov.

Nepredvideni odhodi so se od leta 1970 znižali od 884 delavcev na 517. Na postopno stabilizacijo zaposlenosti pomembno vpliva vrsta pozitivnih in dolgoročnih usmeritev Železarne kot so: politika nagrajevanja, stanovanjska politika, medsebojni odnosi, regresi in drugo, ter bolj neposredna skrb za zaposlene s strani neposrednih vodij dela.

Po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela se spodbudni premiki kažejo v TOZD Talilnice (—45) in TOZD Valjarne (—25), to je v TOZD, v katerih je predvsem nepredvidena fluktuacija še vedno največja.

4.810 UDELEŽENCEV IZOBRAŽEVANJA

V lanskem letu je bilo izvedenih 59 tečajev in seminarjev s preizkusom znanja, v katerih je bilo udeleženih 2.677 delavcev. V 60 uvajalnih seminarjih je bilo zajetih 1.129 delavcev, izven Železarne je bilo poslanih v tečaje in seminarje 277 delavcev, na praktičnem poučevanju na delovnem mestu z izpitom pa je bilo 727 delavcev.

Primerjava z letom nazaj nam pokaže, da je bilo lani 730 delavcev več udeleženih v izobraževalnih akcijah ob delu. Poročevalci poudarjajo, da se bo prizadevanje za večje vključevanje zaposlenih v izobraževalne procese moralo nadaljevati v tem pogledu, da se bolj posodobi in racionalizira izobraževalna tehnologija.

V lanskem letu je bilo izdelanih 21 analiz delovnih mest. Železarno pa je obiskalo 379 ekskurzij s 7.669 udeleženci.

V šolskem letu 1974/75 se redno izobražuje 418, izredno pa 211 oseb, in sicer: na poklicnih šolah 256 rednih in 30 izrednih, na upravno administrativni šoli 6 redno, 29 izredno, na delovodski šoli 14 izredno, na tehničnih šolah 55 redno in 35 izredno, na ekonomski srednji šoli dva redno, pet izredno, na politični šoli štirje redno, na višjih šolah devet redno in 79 izredno, na fakultetah 86 redno in 11 izredno.

Skupno število štipendistov se je povečalo iz 558 v šolskem letu 1973/74 na 629 v šolskem letu 1974/75. Pomembno povečanje je na šolah druge stopnje (58). Na srednjih, višjih in visokih šolah je v letu 1974 diplomiralo deset rednih in 29 izrednih štipendistov.

PSIHOLOŠKO RAZISKOVALNA DEJAVNOST

V letu 1974 je bilo začetih ali opravljenih 22 raziskovalnih nalog, ki imajo dolgoročnejši značaj, in sicer:

— izvedba ocene delovne uspešnosti v DS Skupne službe,

— ažuriranje ocen delovne uspešnosti,

— izvedba testiranja za delavce stare hladne valjarne in obdelava rezultatov,

— formiranje grupe za izvedbo nove hladne valjarne,

— začetek na analizi delovnih mest za novo hladno valjarno,

— zasnova sistema napredovanja na delovnem mestu za vse zaposlene v Železarni,

— organizacija opisov delovnih mest in analitična ocena delovnih mest za administracijo,

— analiza razdeljenih sredstev sklada skupne porabe,

— razčlenitev kadrovske funkcije

— priprava za sistemizacijo kadrovskega sektorja,

— analiza mnenj članov odbora za gospodarstvo in delavsko kontrolo o njihovem delu,

— izdelava programa oddelka za samoupravljanje in informiranje ter izdelava opisov delovnih mest,

— analiza o splošnem ljudskem odporu,

— predavanja za vodilne samoupravljalce,

— zbiranje in urejanje podatkov visokošolskega, višješolskega in srednješolskega kadra,

— analiza rezultatov drugega preizkusa znanja za vodje delovnih skupin ter ponovni preizkus za zamudnike in prvič neuspešne,

— zaključen prevod (80 %) analize delovnih mest za novo hladno valjarno,

— formiranje obratovodstva nove hladne valjarne v izgradnji,

— oblikovanje kriterijev in izbor kadra za podbojarno,

— priprave za analizo potreb vodilnih kadrov,

— priprave za planiranje izobraževalnih akcij,

— uvedba in raziskava vrednost sprejemnega intervjuja,

— analiza nekaterih stroškov KS v letu 1974 in plan za leto 1975.

Poleg tega so bila opravljena razna periodična, redna in operativna opravila, v okviru katerih sodijo: testiranje v zvezi s sprejemom novih delavcev, premestitvami, selekcijo delavcev za razne tečaje, kandidatov za invalidsko komisijo, periodičnimi pregledi, testiranje delavcev za novo hladno valjarno, kandidatov za štipendije in izbor kadra za nov obrat vratnih podbojev. Mesečno so zasledovali fluktuacijo, opravljenih pa je bilo tudi 4.236 psiholoških oziroma testnih aplikacij.

POVEČANA ODSOTNOST Z DELA

Skupna odsotnost v letu 1974 je znašala 16,28 % ali 0,65 % več kot leto dni nazaj. Na porast odsotnosti sta vplivala letni dopust (0,37 %) in bolezenske odsotnosti (0,33 %).

Po novem zakonu o delovnih razmerjih, ima delavec pravico po šestmesečnem delu v TOZD do rednega letnega dopusta, kar je precej vplivalo na večjo odsotnost z dela. Letni dopusti so se v letu 1974 povečali za 0,37 % in povzpeli na 9,05 %. Ostala odsotnost, kot so izredni dopusti, orožne vaje, sodni pozivi do neupravičenih izostankov, so ostali na nivoju leta 1973. Skupna tovrstna odsotnost je znašala 10,26 % in je za 0,36 % večja kot v letu 1973.

Skupna bolezenska odsotnost se je v letu 1974 povečala za 0,29 %, predvsem bolovanje do in nad 30 dni. Skupna bolezenska odsotnost, ki znaša 6,02 % (1973 — 5,73 %), se nanaša 5,33 % (1973 — 5,00 %) na bolniški staž, in sicer 3,12 % (1973 — 3,04 %) na bolovanje do 30 dni in 2,21 % (1973 — 1,96 %) na bolovanje nad 30 dni, na porodniški dopust 0,36 % (1973 — 0,39 %) in skrajšani delovni čas 0,33 % (1973 — 0,34 %).

Največji vpliv na povečano bolezensko odsotnost ima bolovanje nad 30 dni (0,25 %), ki gre delno na račun zakonskega določila, da invalidi prve kategorije do prejema odločbe čakajo v bolniškem staležu.

V ŽELEZARNI 452 INVALIDNIH OSEB

V lanskem letu je invalidska komisija obravnavala 149 naših delavcev, in sicer 107 novih in 42 ponovno. Od tega jih je ocenila od prve do tretje a kategorije invalidnosti 89 oseb, od tega 56 novih, pri 24 osebah ni ugotovila invalidnosti, pri 11 osebah zdravljenje še ni končano, pri sedmih je ugotovila telesno okvaro, 18 delavcev pa je še v postopku.

Analiza za nastanek invalidnosti je pri ocenjenih invalidih v letu 1974 pokazala naslednje vzroke:

— 29,2 % bolezni srca in ožilja,

— 25,8 % obolenje kosti, mišic in sklepov,

— 10,1 % duševne motnje,

— 7,9 % posledice nesreč pri delu.

Tako je bilo 31. 12. 1974 v Železarni skupaj 452 invalidnih oseb ali 50 več kot leto dni preje. Tako imajo v Železarni:

— 20 invalidov II. kategorije (8 več),

— 335 invalidov III. kategorije (41 več),

— 24 vojaških vojnih invalidov,

— 73 delavcev s telesno okvaro.

3.386 PREGLEDOV V DISPANZERJU ZA MEDICINO DELA

V dispanzerju za medicino dela je bilo lani opravljenih 3.386 pregledov, in sicer:

— 1.100 pregledov za novosprejete delavce in

— 2.286 periodičnih pregledov.

Preventivnemu cepljenju proti gripi se je odzvalo: na prvo cepljenje 2.776 delavcev ali 45,7 % poprečno zaposlenih, na drugo cepljenje pa 1.919 delavcev ali 31,6 % poprečno zaposlenih.

MANJ POŠKODB PRI DELU

Novi republiški zakon o varstvu pri delu med drugim predpostavlja, da so varno delovno okolje in varne delovne razmere zagotovljene, če delavec ob normalni pazljivosti ter strokovni in delovni usposobljenosti lahko opravlja svoje delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb in zdravstvenih okvar.

Rahlo zniževanje števila poškodb pri delu v Železarni v zadnjih letih, zanesljivo lahko ovrednotimo kot posledico sistematičnega dela pri urejevanju delovnih pogojev in še predvsem stalnemu periodičnemu izobraževanju zaposlenih. Pri tem pa imajo pomembno vlogo ravno neposredni vodje in organizatorji dela.

V letu 1974 je bilo zabeleženih 367 poškodb delavcev, ali 18 manj kot v predhodnem letu. Upadanje poškodb pri delu pa žal še vedno spremljajo težje in smrtne poškodbe. Tako smo v lanskem letu imeli dve težji poškodbi in en smrten primer.

V TOZD Talilnice je bilo lani 87 poškodb pri delu, ali 8,20 % v odnosu na stalež, z 2.297 izpadlimi dnevi in osem poškodb na poti, s 133 izpadlimi dnevi.

V TOZD Valjarne so imeli 68 poškodb pri delu, ali 6,99 % na stalež, s 1.946 izpadlimi dnevi in devet poškodb na poti, z 212 izpadlimi dnevi.

V TOZD Hladna predelava so bile 104 poškodbe pri delu, ali 9,25 % v odnosu na stalež, s 1.893 izpadlimi dnevi in pet poškodb na poti, s 63 izpadlimi dnevi.

V TOZD VET so zabeležili 96 poškodb pri delu, ali 5,02 % na stalež, z 2.048 izpadlimi dnevi in 15 poškodb na poti, z 280 izpadlimi dnevi.

V delovni skupnosti Skupne službe je bilo 12 poškodb pri delu, ali 1,26 % na število zaposlenih, z 259 izpadlimi dnevi in šest poškodb na poti, s 473 izpadlimi dnevi.

Skupaj je bilo v Železarni 367 poškodb (1973 — 385), ali 5,90 % na število zaposlenih (1973 — 6,30 %), z 8.443 izpadlimi dnevi (1973 — 7.765) in 43 poškodb na poti (1973 — 55) s 1.161 izpadlimi dnevi (1973 — 1.271). Odsotnost z dela na eno poškodbo se je v letu 1974 v odnosu na leto nazaj, povečala za 2,8 dni.

V LETU 1974 REŠENIH 111 PROSILCEV ZA STANOVANJA

V lanskem letu je bilo 187 prosilcem razdeljeno skupaj 6.570.000 dinarjev gradbenih posojil. Zaključeno je bilo točkovanje vlog za dodelitev stanovanj vloženih v letu 1973 in dodatno še nerešenih vlog, vloženih do 31. 12. 1972. Izdelan je bil tudi splošni vrstni red prosilcev stanovanj za leto 1974. Izvršeni so bili tudi pregledi adaptiranih stanovanj prosilcev, ki so se prijavili na razpis za dodelitev gradbenih posojil v letu 1974. Izdelan je bil predlog za razdelitev stanovanj v stolpnici na Jesenicah, C. revolucije 1/a in 1/b (65 stanovanj), na C. C. Tavčarja 1/a in 1/b (26 stanovanj), na C. maršala Tita 94 (9 stanovanj) in za prosilce, ki so bili reševani s kombinacijami.

V letu 1974 je bil izdelan predlog novega pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj ter posredovan v javno razpravo. Objavljen je bil razpis za odobritev gradbenih posojil za leto 1975 in zbrane prijave (210). Stanovanjska komisija je imela lani 11 sej, na katerih so sodelovali tudi sodelavci oddelka, ki so odgovorni za stanovanjsko problematiko.

Novih vlog za dodelitev stanovanja, je bilo v letu 1974 vloženih 234, tako da je znašalo skupno število vlog na dan 31. 12. 1974 — 742. Po stanju na ta dan je na pristojnem referatu še 64 vlog iz leta 1971, 150 iz leta 1972, 195 iz leta 1973 in iz leta 1974 — 234 vlog za dodelitev stanovanj.

V lanskem letu je bilo z vselitvami v nova stanovanja in s kombinacijami rešenih skupaj 111 prosilcev. Zaradi prenehanja delovnega razmerja, lastne rešitve stanovanjskega vprašanja ali drugih okoliščin pa je bilo lani odloženih 81 vlog za dodelitev stanovanj.

SAMSKI DOMOVI PREZASEDENI

Prenočitvene zmogljivosti v samskih domovih se v letu 1974 niso spremenile, nasprotno zaradi pričetka adaptacije samskega doma na Plavžu, je bilo zasilno rešenih ali preseljenih 44 stanovalcev. Domovi so vse leto zasedeni. V lanskem letu je bilo v domove sprejetih 569 delavcev, odšlo pa je 481 delavcev.

Izdelan je bil glavni projekt za izgradnjo novega samskega doma, katerega izgradnja se bo pričela letos marca ali aprila. Velika angažiranost je bila usmerjena v izgradnjo stolpiča na Koroški Beli, namenjenega za monterje naprav v novi hladni valjarni.

VEČJI INTERES DO STALNIH REKREATIVNIH DEJAVNOSTI

Posebnost rekreacijske dejavnosti je v tem, da se kaže skoraj načrtno upadanje interesa do tipično tekmovalnih oblik aktivnosti, nasprotno pa je očitno povečevanje zanimanja za aktivno in stalno sodelovanje v različnih interesnih skupinah kot na primer: v TRIM kabinetu, kegljanju na asfaltu, odbojki, splošni vadbi in podobno. To pomeni nagibanje k zavračanju aktivnih kampanjskih oblik dela in naraščanju interesa do sistematičnih in stalnih rekreativnih aktivnosti.

V lanskem letu se je na različnih športno rekreativnih področjih udejstvovalo 4.477 sodelavcev, pri čemer je treba poudariti, da so posamezniki zajeti tudi v dveh ali celo več dejavnostih. V športni rekreaciji je bilo udeleženih 1.820 sodelavcev, v medobratnem tekmovanju 570, obratnih tekmovanjih 680, v interesnih skupinah 840, medkolektivnih tekmovanjih 272 in ostalih prireditvah 295 sodelavcev.

V lanskem letu je bilo od 5.165 odobrenih dni plačanih dopustov za športno rekreativne namene, izkoriščenih 4.834 dni.

(V prihodnji številki Železarja bomo iz poročila kadrovskega sektorja povzeli nekaj najbolj zanimivih pokazateljev kadrovske problematike v posameznih TOZD in DSSS.)

PROIZVODNJA JEKLA V LETU 1974 PRI NAS IN V SVETU

Nadaljevanje s 1. strani)

ne v Združenje jugoslovanskih železarn, so leta 1974 izdelale 125.354 ton jekla več, kot leto poprej. V tem povečanju je delež Slovenskih železarn 57 %.

V proizvodnji SM jekla so udeležene slovenske železarne z 20 % in v proizvodnji elektro jekla z 59 %.

Največji proizvajalec z 1,018.065 ton je rudarsko metalurški kombinat Zenica. Njihov delež v skupni proizvodnji znaša 36 %. Druge po količini so Slovenske železarne, slede: Skoplje z udeležbo 14 %, Sisak z 12 %, Nikšič s 6 % in Smederevo s 4 %.

Pred desetimi leti, to je leta 1964, je znašala proizvodnja jekla v Jugoslaviji 1,677.167 ton. Delež SM jekla je bil 88 %. V Slovenskih železarnah je bilo proizvedeno 461.852 ton, kar je predstavljalo 27 % delež v jugoslovanski proizvodnji. Tudi v naših jeklarnah je bila udeležba SM jekla daleč višja kot je danes in sicer 82 %. Naša udeležba v proizvodnji elektro jekla pa je bila v jugoslovanski proizvodnji zastopana z 41 %, kar je precej manj kot sedaj.

V svetovni proizvodnji jekla predstavlja vsa jugoslovanska proizvodnja samo okoli 0,4 %. V preteklem letu se je proizvodnja jekla v svetu dvignila v odnosu na leto 1973 za 1,9 % in znaša 710,11 milijonov ton. Prvič je presežena meja 700 milijonov ton in tako visoka proizvodnja ni bila še nikoli.

Največji proizvajalec je Sovjetska zveza s 136,3 milijone ton in je zopet prevzela vodstvo, katerega bodo po vsej verjetnosti z ozirom na recesijo, ki nastopa v zahodnem svetu, že zadržali tudi letos in še kako leto. V odnosu na leto 1973 so napredovali za 3,7 %, vendar še niso dosegli nivoja proizvodnje ZDA, ki je znašala prejšnje leto 136,5 milijona ton. Iz tega sledi, da so v ZDA nazadovali in to za 3,3 %, malo manj na Japonskem, kjer se znižala proizvodnja od 119,3 milijona ton v letu 1973 na 117,1 milijona ton lani ali za 1,8 odstotka. Od večjih proizvajalcev so nazadovali še v Angliji, pri vseh ostalih je bil večji ali manjši napredek.

Poglejmo še kako se je dvignila svetovna proizvodnja jekla v desetih letih.

Leta 1974 je znašala 438,1 milijona ton. Indeks rasti je torej 162. Delež jugoslovanske proizvodnje je v svetovni proizvodnji takrat znašal približno 0,4 %. Naša proizvodnja se je dvignila od 1,677.167 ton na 2,778.916 ton ali izraženo z indeksom 166.

Za letošnje leto napovedujejo, da se bo svetovna proizvodnja jekla celo zmanjšala, v najboljšem primeru naj bi pa ostala na istem nivoju, kot leta 1974. Povečanje pričakujejo v vseh državah SEV — Kitajski, Južni Ameriki in v vseh državah v razvoju, v industrijsko razvitih državah pa pričakujejo občuten padec.

Milan Marolt

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

IZVRŠITEV PLANA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V JANUARJU

Del. enota	Skupna proizvodnja			Gotova proizvodnja			Odprema
	Program	izvršitev	%	Program	izvršitev	%	
Plavž	13.500	13.658.5	101.2				
SM jeklarna	28.000	26.305.5	93.9				
El jeklarna	15.000	16.122.9	107.5				
Livarne	150	153.0	102.0	50	52.2	104.4	52.2
Šamotarna	1.350	1.420.0	105.2	250	145.1	58.0	145.1
TALILNICE:	58.000	57.659.9	99.4	300	197.3	65.8	197.3
Bluming	36.600	39.399.3	107.6	1.400	1.600.5	114.3	1.192.0
Štekel	6.870	7.808.8	113.7	3.100	3.230.9	104.2	3.230.7
Termič. obd.	2.900	2.983.4	102.9	2.900	2.983.5	102.9	3.001.7
SKUPAJ:	46.370	50.191.5	108.2	7.400	7.814.9	105.6	7.424.4
Valj. žice	9.800	10.564.1	107.8	3.160	3.371.5	106.7	3.201.2
Valj. profilov	2.830	3.223.8	113.9	—	40.3	—	68.1
Valj. deb. ploč.	7.800	8.634.6	110.7	7.720	8.596.6	111.4	8.444.8
VALJARNE:	66.800	72.614.0	108.7	18.280	19.823.3	108.4	19.138.5
Hladna valj.	2.580	2.763.9	107.1	2.500	2.756.0	110.2	2.728.7
Žičarna	5.600	5.405.0	96.5	3.800	3.692.0	97.2	3.683.5
Profilarna	1.860	2.190.6	117.8	1.810	2.174.8	120.2	1.910.3
Podbojarna	120	21.0	17.5	120	21.0	17.5	13.7
Jeklovlek	1.710	1.801.8	105.4	1.700	1.801.8	106.0	1.910.9
Elektrodni:	1.420	1.358.3	95.7	1.415	1.356.0	95.8	1.408.0
— elektrode	1.380	1.328.3	96.3	1.375	1.326.3	96.5	1.380.5
— prašek	40	30.0	75.0	40	29.7	74.3	27.5
Žebljarna:	1.130	1.118.7	99.0	1.120	1.117.9	99.8	1.063.4
— Žeblji	1.005	1.008.5	100.3	1.005	1.007.7	100.3	965.3
— Bodeča žica	115	107.1	93.1	115	107.1	93.1	98.1
— sekanec	10	3.1	31.0	—	3.1	—	—
PREDELAVA:	14.420	14.659.3	101.7	12.465	12.919.5	103.6	12.718.5
SKUPAJ:	139.220	144.933.2	104.1	31.045	32.940.1	106.1	32.054.3
Cest. odb. + deli	110	—	—	110	—	—	112.9
ŽELEZARNA:	139.330	144.933.2	104.0	31.155	32.940.1	105.7	32.167.2

Planir. proizvodnje za dom je 1.335 ton, izvršene pa 1.472.1 ton.

TOZD TALILNICE

Program proizvodnje za mesec februar je TOZD Talilnice izpolnila takole:

plavž	13.659 ton	— 101, 2 %,
martinarna	26.306 ton	— 93,95 %,
el. jeklarna	16.123 ton	— 107,49 %,
livarna	153 ton	— 102 %,
šamotarna	1.420 ton	— 105,19 %.

Poseben dosežek je na plavžu, kjer beležimo do sedaj najnižjo porabo koksa. Poraba 635,5 kg koksa na tono, je nekaj boljša od mesečne porabe v septembru lanskega leta, ki je bila 637 kg na tono.

Plavž:

Zaradi nasedlin na plavžu ena smo 10. januarja peč ustavili in uspešno odstranili nasedline. Plavž je dajal tri dni manj grodlja, ker smo pravočasno ukrepali. Zaradi ugodnih vremenskih razmer v januarju ni bilo težav, tako da smo celo dobivali rudo iz Ljubije.

Martinarna:

Plan ni bil izpolnjen zaradi pomanjkanja vložka. Šele 12. januarja smo dobili grodelj iz železarne Smederevo, večja pošiljka starega železa pa je prispela na Jesenice šele zadnji dan v mesecu. Tako sploh ni bilo pogojev za dobro delo, čeprav bi jih ob taki zimi lahko izkoristili. Do 5. januarja smo obratovali s petimi pečmi, nato smo eno peč zaradi pomanjkanja vložka ustavili. Okrog 3.000 ton je zaradi tega izgubljene proizvodnje.

Elektro jeklarna:

Kljub velikemu pomanjkanju starega železa je obrat dosegel dober uspeh in je dosegel le za 300 ton manjšo količino kot decembra lani. Doslej je to druga največja mesečna proizvodnja na električnih pečeh. Povprečno so peči dajale po deset šarž na dan. Zelo dobro je bilo elektro vzdrževanje, saj je bilo zastojev le šest ur, dočim je precej slabše pri strojnih okvarah, saj jih je bilo 35 ur.

Livarna:

Tako jeklo litino kot barvne kovine smo odlili preko plana. Storilnost je nekoliko porasla v odnosu na lansko leto, kar je zelo razveseljivo. Livarji so uspeli zmanjšati porabo kromitnega peska pri enaki kvaliteti površine odlitkov.

Šamotarna:

Kljub večji odsotnosti delavcev zaradi bolezni, je presežen plan za 5 %. Nekoliko več je bilo naročenih mas, ker jih drugi proizvajalci niso dobavljali. Pauker stiskalnica bo lahko v bodoče boljše delala, ker smo dobili rezervno črpalko.

Stanko Čop

TOZD VALJARNA

Obrati TOZD Valjarne so pričeli v proizvodnem smislu leto 1975 zelo dobro. Vsi so planirane količine pri skupni in gotovi proizvodnji presegli. Po posameznih obratih pa so dosegli:

Valjarna bluming:

V tej valjarni je zaradi izvedbe remonta na globinski peči št. 2, obratovala v času od 24. januarja do 2. februarja potisna peč. V tem času je prevaljala 4.175 slabov v toplo valjane trakove. Zaradi nizkih skupnih zastojev z 20,9 % na obratovalni čas in dobrega dela, je planirana skupna proizvodnja močno presežena. Isto velja tudi za gotovo proizvodnjo.

Valjarna štekel:

Vzporedno z dobrim delom valjarne bluming, je tudi valjarna štekel presegla programirano skupno in gotovo proizvodnjo. Vendar je bil operativni program postavljen nižje kot družbeni, ker še ni bilo posade za obratovanje tretje izmene na liniji rezanja. Težave so bile tudi zaradi pomanjkanja naročil za prodajo toplo valjanih trakov.

Valjarna 2400:

Ta valjarna je obratovala v januarju dobro in je planirano proizvodnjo presegla. Obratovalni zastoji na progi so z 22,1 % še vedno nekoliko previsoki.

Valjarna žice:

V tej valjarni so bili v januarju skupni zastoji na obratovalni čas z 31 % zelo nizki. Zato je delala dobro ter planirano skupno in gotovo proizvodnjo presegla.

Valjarna profilov:

Tudi valjarna profilov je obratovala v januarju zelo dobro in je planirano skupno proizvodnjo močno prekoračila.

August Karba

TOZD HLADNA PREDELAVA

V januarju je TOZD Hladna predelava kljub težavam izpolnila planske obveze v skupni proizvodnji 101,7 %. Gotova proizvodnja pa znaša 103,6 % v odnosu na planirano količino. V posameznih obratih smo dosegli različne rezultate in to od 17,5 % do 117 % planirane količine.

Hladna valjarna:

Proizvodnja v tem obratu je bila 2.763,9 ton ali 107,1 % na planirano količino, gotova proizvodnja pa znaša 2.756 ton ali 110,2 % na planirano količino.

Uspehe v proizvodnji so omogočili dodatno delo ob prostih dnevih in zadovoljiva preskrba z vložkom.

Žičarna:

Proizvodnja v žičarni je bila 5.405 ton ali 96,5 % planirane, gotove proizvodnje pa 3.692 ton ali 97,2 % planirane količine.

Kljub dodatnemu delu ob prostih sobotah nismo mogli nadoknaditi izpada zaradi bolezenske odsotnosti. Odsotnost zaradi bolezni je bila ob posameznih dneh tudi do 14 %.

Profilarna:

Profilarna je tudi v januarju presegla proizvodnjo 2.000 ton, tako kot zadnje mesece v letu 1974. Proizvodnja je znašala 2.190,4 tone ali 117,8 % v odnosu na planirano količino; gotove proizvodnje pa je bilo 2.174,8 ton, ali 110,2 %.

Z dodatnim delom ob prostih sobotah in ob normalni preskrbi z vložkom, planirane količine dosegamo.

Podbojarna:

Planiranje proizvodnje odnosno predvidevanja o prodaji kovinskih podbojev so bila preveč optimistična. Skupna in gotova proizvodnja znaša samo 21 ton ali 17,5 % predvidene, ker ni bilo odpreme, ni možna večja proizvodnja.

Jeklovlek:

Proizvodnja v tem obratu je bila 1.801,8 ton, enako tudi gotova proizvodnja. V odnosu na planirano količino to pomeni 105,4 odnosno 106 %.

Enako kot zadnje mesece lanskega leta tudi v januarju proizvodnja v tem obratu poteka zelo uspešno.

Elektrodni obrat:

Zaradi prevelike bolezenske odsotnosti tudi v tem obratu nismo izpolnili planskih obveznosti. Skupna proizvodnja je bila 1.358,3 ton in gotova proizvodnja 1.356 ton. Na planirano količino je to 95,7 odnosno 95,8 %.

Žebljarna:

Proizvodnja v tem obratu je znašala 1.118,7 ton ali 99,0 % plana, gotova proizvodnja pa je znašala 1.117,9 ton ali 99,8 % planirane. Ta proizvodnja je praktično enaka predvideni s planom in je dosežena s prizadevnim delom ob zadostnem vložku.

Franc Vičar

Jugoslovanska proizvodnja surovega jekla v letu 1974

Železarna	1973	1974	Indeks 1974/1973
SM jeklo			
Zenica	979.960	988.718	100,9
Nikšić	44.606	46.461	104,2
Sisak	244.611	273.012	111,6
Jesenice	315.848	327.068	103,6
Štore	32.331	25.662	79,4
Smederevo	100.681	101.544	100,9
Skupaj	1.718.037	1.762.466	102,6
Elektro jeklo			
Zenica	25.189	26.502	105,2
Nikšić	97.968	107.900	110,1
Sisak	59.611	61.977	104,0
Skopje	71.762	78.408	109,3
Jesenice	154.084	174.202	113,1
Ravne	189.062	192.691	101,9
Štore	4.161	48.366	1077,5
Smederevo	6.949	6.983	100,5
Skupaj	608.786	696.362	114,4
LD jeklo			
Skopje	295.808	320.088	108,2
Surovo jeklo skupaj	2.622.631	2.778.916	106,0

Iz tabele vidimo, da so jugoslovanske železarne proizvedle leta 1974 za 156.285 ton več surovega jekla kot v letu 1973. Pri tem je bila proizvodnja vseh treh vrst surovega jekla večja kot v prejšnjem letu. Pri SM jeklu za 44.429 ton, elektro jeklu za 87.576 in pri LD jeklu za 24.280 ton. Delež SM jekla v skupni proizvodnji je padel v primerjavi z letom 1973 s 65,5 % na 63,5 % delež elektro jekla je narasel s 23,3 % na 25,0 % in LD jekla z 11,2 % na 11,5 %.

Gradbišče nove hladne valjarne 27. septembra 1974 . . .

. . . in gradbišče konec januarja letos

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 17. 2.	MLAKAR FLORIJAN	AŽMAN ZVONE
TOREK — 18. 2.	BEGEŠ STANE	KAVČIČ EDO
SREDA — 19. 2.	ISKRA BRANE	MARKEŽ VALENTIN
ČETRTEK — 20. 2.	ROTAR VINKO	ARH JANEZ
PETEK — 21. 2.	VARL ALOJZ	STARE BRANKO
SOBOTA — 22. 2.	TRONTELJ MARJAN	LOGAR IGOR
NEDELJA — 23. 2.	ARNEŽ FRANC	DROLC MARJAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 17. do 22. februarja bodo delale naslednje ambulante:
Dopoldan: I. in II. obratna ambulanta
Popoldan: III. in IV. obratna ambulanta
V soboto, 22. februarja samo dopoldan III. in IV. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
Dopoldan: II. zobna ambulanta
Popoldan: I. zobna ambulanta
V soboto, 22. februarja samo dopoldan II. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE
RAZPISUJE

za nedoločen čas prosto delovno mesto na tehniški metalurški in strojni šoli, in sicer:

učitelja za poučevanje metalurških predmetov

Pogoji za sprejem:
a) diplomirani inženir metalurgije
vojaška obveznost opravljena;
b) absolvent metalurške fakultete
vojaška obveznost opravljena.

Osebni dohodki po pravilniku OD ŽIC. Takoj vseljivo dvoinpolsobno stanovanje. Nastop službe takoj, oz. po dogovoru.
Vloge naslovite na Železarski izobraževalni center Jesenice — komisiji za delovna razmerja in odnose.

PREDAVANJE OB VARSTVU ZRAKA

Društvo inženirjev in tehnikov Jesenice vabi na predavanje

VARSTVO ZRAKA V INDUSTRIJSKEM OKOLJU V LUČI NOVEGA ZAKONA

ki bo, dne 18. februarja ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazine. Predaval bo doc. dr. ing. Bogdan Zicherl iz Ljubljane.

Vabljeni vsi občani, ki jim ni vseeno v kakšnem okolju živijo.

Odbor DIT

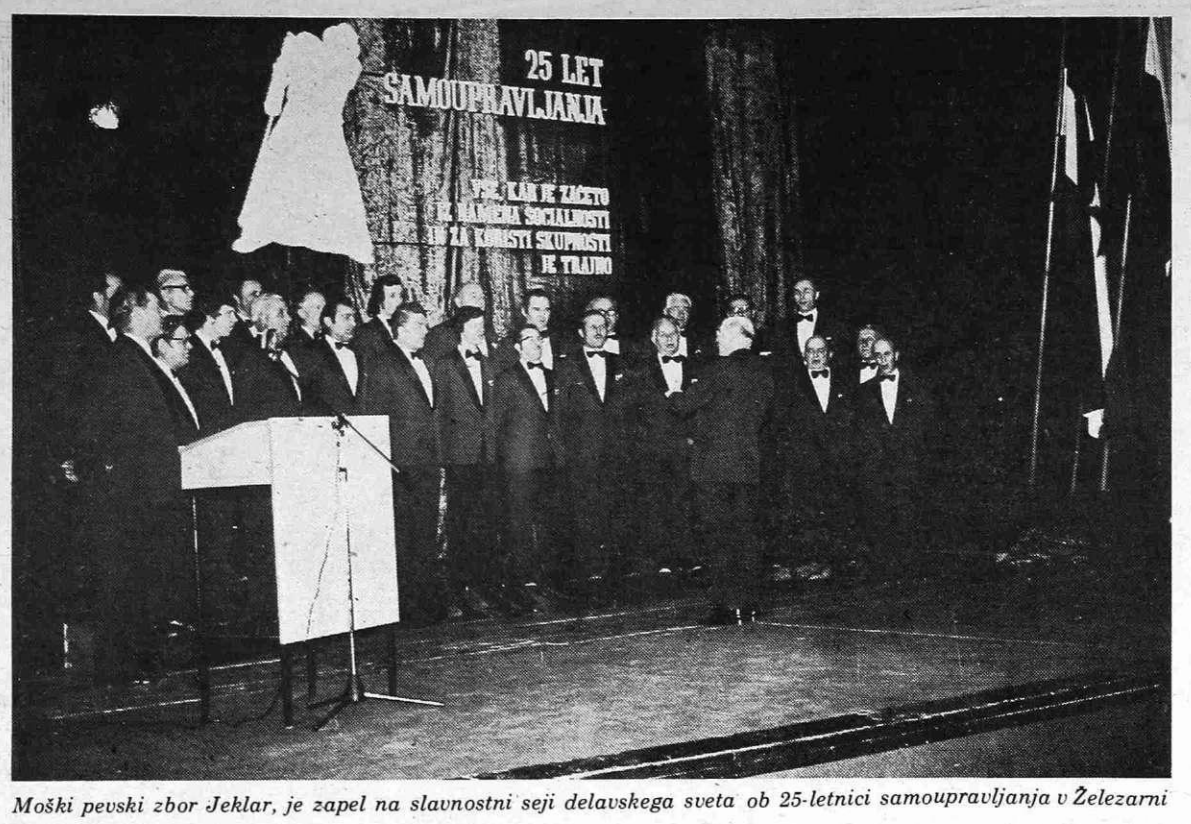

Moški pevski zbor Jeklar, je zapel na slavnostni seji delavskega sveta ob 25-letnici samoupravljanja v Železarni

POSEBNE PRAVICE BORCEM NOV V ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU

Zakon o zdravstvenem varstvu, objavljen v Uradnem listu SRS 19. 12. 1974, daje posebnim skupinam občanov nekaj širših pravic in sicer:

— vojaškim vojnim invalidom,
— imetnikom partizanske spomenice 1941,
— borcem španske narodnoosvobodilne in revolucionarne vojne 1936—1939,
— odlikovancem:
— z redom narodnega heroja,
— z redom Karadjordjeve zvezde z meči,
— z redom belega orla z meči in
— z zlato medaljo Obiliča,
— borcem NOV pred 9. septembrom 1943, oziroma 13. oktobrom 1943.

Vsi našteti ne plačajo prispevka k stroškom za zdravila.

Vsem tem in borcem NOV, ki imajo čas udeležbe v vojni ali čas aktivnega in organiziranega dela v NOB priznan v dvojnem trajanju, najmanj od 1. januarja 1945 do 15. maja 1945, pripada nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezenske odsotnosti vselej v višini 100 odstotkov od osnove.

Upravičeni zavarovanci iz Železarne, bodo prejeli doplačilo za januar ob izplačilu za mesec februar. Služba socialnega zavarovanja mora namreč v ta namen izpopolniti sezname upravičencev.

Za uveljavitev te pravice je potrebna potrjena zdravstvena izkaznica, kar ureja referent za invalidska vprašanja pri občinski skupščini Jesenice v uradnih dnevih (ponedeljek, sreda, petek), na podlagi ustrezne odločbe.

PORODNIŠKI DOPUST PO NOVIH PREDPISIH

S 1. januarjem je pričelo veljati novo določilo o trajanju porodniškega dopusta. Ker k tem zakonskim določilom nismo pravočasno dobili nujnih navodil, vas o nekaterih podrobnostih obveščamo danes.

Sodelavke, ki koristijo porodniški dopust do 105 dni, to je namreč še po starem zakonu, kar pomeni, da morajo le tega koristiti 28 dni pred porodom, morajo pred iztekom tega podpisati IZJAVO o izbiri nadaljnjih pravic.

V ta namen naj se javijo pri kadroviku TOZD, kjer se bodo dogovorile in podpisale izjavo, ali se odločajo za:

a) podaljšan porodniški dopust še za 141 dni, ali

b) delo s skrajšanim delovnim časom 4 ure dnevno do 12. meseca otrokove starosti.

Eno kopijo te izjave bodo kadroviki dostavili oddelku za socialno zavarovanje, drugo kopijo pa oddelku za obračun osebnega dohodka.

Ta dopust bomo namreč vodili v oddelku za socialno zavarovanje in ne več zdravniki. Lečeči zdravnik bo namreč porodnici po preteku 105 dni porodniškega dopusta zaključil bolniški stalež in se bo njemu javljala le v primeru potrebe zdravniške pomoči.

Upravičenke do tega dopusta, ki še niso podpisale teh izjav, naj to čimprej storijo in si zagotove pravice.

OTROŠKI DODATKI V LETU 1975

Da bi pravočasno zadostili predpisom o urejanju pravic do otroškega varstva upravičencem iz Železarne, so na oddelku za obračun osebnega dohodka že začeli z izpolnjevanjem IZJAV — vpisom doseženega osebnega dohodka v letu 1974. Te izjave bomo tako kot lani, oddali personalnim delavkam v obratih, v nadaljnjo izpolnitev.

IZJAVE sedaj izpolnjujemo samo za tiste, ki so bili v letu 1974 upravičeni do prejemanja otroških dodatkov, za ostale bomo objavili vsa potrebna navodila takoj, ko bomo zvedeli za dohodkovne cenzuse. Da bo vse v redu potekalo, smo v oddelku za socialno zavarovanje že nabavili vse potrebne obrazce: IZJAVE, POTRDILA in PRIGLASNICE.

IZJAVE izpolnjujte natančno po navodilih na zadnji strani. Posebej je treba priložiti potrdilo o dohodkih od poseka lesa za leto 1974, dokaz o preživnini, ki jo občan plačuje za otroke, ki ne živijo z njim v skupnem gospodinjstvu in davčno potrdilo, če se je občan preselil oziroma, če opravlja sam ali zakonec postransko poklicno dejavnost.

V primeru če preživnine ni prejemal mora priložiti posebno izjavo z navedbo vzroka, zakaj je ni prejemal.

Štipendije, vajeniške nagrade in preživnine je treba vpisati v letnem znesku v novih dinarjih.

POVEČANJE NADOMESTIL OSEBNEGA DOHODKA DELOVNIM INVALIDOM

Delovni invalidi, ki prejemajo v skladu z odločbami nadomestilo osebnega dohodka, bodo te zneske dobili valorizirane.

Skladno z določili statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, bodo ob izplačilu osebnega dohodka za januar, dobili povečana nadomestila za 23,6 %, to je za toliko, kolikor se je v Železarni povečal osebni dohodek v letu 1974. Trenutno imamo v Železarni 190 upravičencev do teh nadomestil iz naslova invalidskega zavarovanja.

Oddelek za socialno zavarovanje

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Hladna predelava

7. SEJA ODBORA ZA VARSTVO PRI DELU

V četrtek, dne 6. februarja je predsednik odbora za varstvo pri delu v TOZD Hladna predelava Vlado Stenovec, sklical 7. sejo odbora in v obravnavo predlagal pregled poškodb pri delu v letu 1974.

Na začetku seje je odbor najprej pregledal izvrševanje sklepov prejšnje seje in ugotovil, da so sklepi v večini realizirani, nekaj pa jih ostane še nadalje v veljavi, ker je izvrševanje še v teku. Varnostni inženir Jože Kobentar je odboru podal analizo poškodb pri delu v letu 1974. Iz analize je bilo razvidno, da so se v tem obdobju poškodovali na delovnih mestih 104 delavci, na poti v službo ali iz službe pa pet delavcev. Največ poškodb je bilo v hladni valjarni in žičarni.

Primerjava podatkov z lanskim letom kaže, da je skupno število poškodb v letošnjem letu večje za dva primera.

Poleg tega analiza tudi kaže, da delavci brez družinskih in drugih obveznosti manj gledajo na svojo varnost in večkrat kršijo delovno disciplino.

Za posamezne obrate pa so ugotovitve naslednje:

Žičarna: za vse žičarske stroje velja, da je poseganje vanje med obratovanjem prepovedano, česar pa se delavci vedno ne držijo in zaradi tega prihaja do hujših poškodb in daljših bolovanj. Več poškodb v tem obratu je bilo tudi zaradi napak v materialu in zaradi nepravilnega rokovanja z žerjavom.

V tem obratu je bilo v preteklem letu 28 poškodb in 499 izpadlih dni. Poškodbe na poti so bile tri in zaradi tega 42 dni bolovanja.

Hladna valjarna: je imela 30 poškodb in 472 izpadlih dni zaradi bolovanja. Do poškodb je prišlo največ zaradi urezov na ostrem materialu. Večina poškodb je nastala zaradi nepazljivosti.

Profilarna: je imela v letu 1974 sedem poškodb in 349 izpadlih dni. V obratu je zaradi pomanjkanja prostora velika utesnjenost, ki je večkrat vzrok tudi za poškodbe. Večji vzrok za poškodbe so tudi kolobarji trakov iz valjarne Bela, ki so povezani z žico tako, da se le-ta odveže, konec kolobarja pa ob sprostitvi udari. Zato se bo treba o načinu povezovanja teh kolobarjev dogovoriti z vodstvom valjarne.

Žebljarna: v tem obratu je bilo šest poškodb in 66 izpadlih dni. Glede na urejenost obrata je manjša možnost poškodb. Še vedno pa ni rešeno vprašanje zaščite proti ropotu in vprašanje težkega fizičnega dela pri pakiranju in odpremljanju žičnikov.

Elektrodni obrat: je imel 16 poškodb in 264 izpadlih dni pri delu ter dve poškodbi in 21 izpadlih dni na poti. Z uvajanjem nove tehnologije, novih strojev in naprav v tem obratu prihaja do novih nevarnosti za poškodbe. Nepoznavanje nevarnosti, prevelika delovna vnema in miselnost, da mora delavec sam reševati proizvodnjo s tem, da se izpostavlja nevarnostim, so največkrat vzroki za poškodbe.

Jeklovlek: v preteklem letu je imel ta obrat 16 poškodb pri delu in 232 izpadlih dni. Eden izmed pomembnih vzrokov za poškodbe v tem obratu je vsekakor utesnjenost pri delu. Možnost poškodb pa je povečana tudi zaradi dela z mastnim materialom. Do poškodb prihaja tudi zaradi iztrošenosti strojev in naprav ter zaradi premajhne pazljivosti pri delu.

Odbor je bil glede na podano poročilo o poškodbah za leto 1974 mnenja, da skrb za varstvo pri delu ni omejena le s formalnim izpolnjevanjem zakonskih predpisov, ampak je utemeljena tudi s humano etičnimi razlogi. Zato odbor meni, da mora čim več pozornosti veljati izboljšanju delovnih pogojev.

Na osnovi razprave so sprejeli naslednje sklepe:

— Ker nastajajo poškodbe tudi zaradi nepoznavanja nevarnosti na delovnih mestih, opozarjamo delovodje, da naj razporejajo na delovna mesta le tiste delavce, ki so za določeno delo tudi usposobljeni.

— Glede na analizo za preteklo leto odbor meni, da se da število teh zmanjšati s povečano delovno disciplino.

— Zaradi poškodb z »vago« žerjava v jeklovleku, naroča odbor obratovodstvu, da se posvetuje z odgovornimi službami glede komandne plošče, ker se po izjavah žerjavovodja na obstoječi lahko zmoti in s tem poškoduje delavca, ki zapenja.

— Odbor ponovno naroča, da se iztrošene strojne dele, ki ogrožajo varnost ali pa ne dopuščajo normalnega dela na stroju oziroma ob stroju, sproti zamenjuje, ker tudi taki stroji povzročajo poškodbe. JS

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

SOVJETSKA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA DANES IN JUTRI

Železarska industrija v Sovjetski zvezi se je v preteklih 30 letih izredno razvila. To je razvidno iz spodnje tabele, ki prikazuje proizvodnjo surovega jekla v posameznih letih tega obdobja:

Leto	proizvodnja milj. ton
1940	18,0
1950	27,3
1960	65,3
1970	115,9
1974	136,3

Kljub visokim številkam doseženim v zadnjih letih, niso bila uresničena vsa predvidevanja postavljena za obdobje 1971—1975. Predvidevali so namreč, da bo v železarski industriji povprečni porast proizvodnje za 4,8 odstotkov, medtem ko je bil dejanski dosežen za 4,3 odstotke. Osnovni vzrok za to so bile odložene oziroma zakasnele investicije, posledica pa povečan uvoz železarskih izdelkov, predvsem cevi iz inozemstva.

V zadnjih letih je bil narejen velik napredek v pogledu izboljšanja kvalitete železove rude. Zato se je v povprečju povečalo železo v rudi od 58,8 odstotkov v letu 1970, na 59,2 odstotka v letu 1973. Lani so v sovjetskih rudnikih proizvedli 64,1 milj. ton koncentratov železove rude s preko 65 odstotki železa. Uporabljali pa so tudi koncentrate z 68 odstotki železa. Tudi proizvodnja peletov je narasla s 10,6 milij. ton v letu 1970 na 21,5 milij. ton leta 1973.

V Sovjetski zvezi gradijo iz leta v leto večje plavže in pri tem uspešno tekmujejo z japonskimi železarnami. Leta 1973 je pričel obratovati v železarni Novolipeck plavž s 3.200 kub. metri koristne prostornine. Ob koncu preteklega leta so v železarskem kombinatu Krivoj Rog dokončali gradnjo plavža s 5.000 kub. metri koristne prostornine. Za ta plavž smatrajo, da je največji na svetu. Vsi plavži v sovjetskih železarnah obratujejo z dodatkom zemeljskega plina, mazuta ali premogovnega prahu in kisika. Novejši plavži delajo z visokim pritiskom na žrelu. Letos računajo na povprečno porabo 528 kg koksa na tono grodlja.

Zaenkrat proizvajajo sovjetske jeklarne večji del surovega jekla v SM pečeh. Leta 1973 je bil delež proizvodnje surovega jekla po posameznih jeklarskih agregatih naslednji:

SM jeklo	68,0 odstotkov
LD jeklo	21,2 odstotka
Elektro jeklo	9,9 odstotka
Bessemerjevo jeklo	0,9 odstotka

V bližnji prihodnosti ne predvidevajo odstranitev SM peči, ki obratujejo, vendar novih ne gradijo več. Obstoječe rekonstruirajo in pospešujejo njihovo obratovanje s kisikom. Osem velikih SM peči so v zadnjem času uspešno rekonstruirali v Tandem peči.

V zadnjem času nadaljujejo z inventivno gradnjo novih kisikovih (LD) konvertorjev. Vsi Bessemerjevi konvertorji bodo v kratkem prenehali obratovati. Vzporedno s tem pa bodo povečali proizvodnjo elektro jekla z gradnjo novih obločnih električnih peči zmogljivosti 100 in 200 ton.

Za Obdobje od 1976 do 1980 leta predvidevajo povprečno letno povečanje proizvodnje surovega jekla za 4,5 odstotka. V obdobju 1991—1990 pa za 4,2 odstotka. Spodnja tabela kaže predvideno proizvodnjo surovega jekla v letih 1975—1990:

Leto	proizvodnja milij. ton
1975	143
1980	175
1985	214
1990	260

S takšnim povečanjem proizvodnje računajo, da bodo znižali uvoz železarskih izdelkov na minimum.

Za doseganje predvidene proizvodnje surovega jekla to je 260 milij. ton v letu 1990, bo potrebno znatno povečati tudi izkop železove rude in premoga za koksiranje. Eno in drugo ter grodelj izvaža danes Sovjetska zveza v precejšnjih količinah v vzhodnoevropske socialistične države. V letu 1990 bo potrebno 190 milij. ton grodlja (od tega 7,8 milij. ton za izvoz), 400 milij. ton železove rude (60 milij. ton za izvoz) in 190 milij. ton premoga za koksiranje (21 milij. ton za izvoz).

V letu 1990 predvidevajo, da bo proizvodnja surovega jekla iz kisikovih konvertorjev dosegla 80 odstotkov celotne količine. Ostalih 20 odstotkov bodo izdelali v obločnih električnih pečeh, medtem ko SM peči takrat ne bodo več obratovale. Za proces direktne redukcije železove rude računajo, da do tega leta pri proizvodnji surovega jekla v sovjetskih železarnah še ne bo imel vidnejše vloge. Izredno važna pa bo zadostna preskrba z železovo rudo in premogom za koksiranje. Če bodo vsa ta predvidevanja sovjetske železarne v prihodnjih 15 letih tudi dosegle, potem se bodo lahko tudi v bodoče uspešno borile z železarnami v ZDA za prvo mesto v svetovni proizvodnji surovega jekla.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADINSKI KLUB V DELAVSKEM DOMU NA JAVORNIKU

Obljuba dela dolg. Že pred časom smo namreč napovedali, da bomo v naši rubriki predstavili nov mladinski klub na Javorniku, danes pa obljubo izpolnjujemo v besedi in sliki. O gradnji kluba, o dejavnosti v novem prostoru ter drugih zanimivostih, smo se pogovarjali z Borisom GLUHARJEM, predsednikom osnovne organizacije ZSMS Javornik — Koroška Bela.

Mladinski klub, ki je v spodnjih prostorih delavskega doma Albina in Julke Pibernik na Javorniku, je bil odprt koncem lanskega leta, to je 22. decembra, ob dnevu JLA. Ob otvoritvi kluba sta zbranim spregovorila Alojz Tišov, mentor osnovne organizacije mladih ter Boris Gluhar, predsednik osnovne organizacije. Oba sta poudarila pomembno pridobitev za mladino v tej krajevni skupnosti, posebno sta se zavzela, da bodo mladi znali pravilno izkoriščati prostor, ki je namenjen za različne dejavnosti v prostem času.

O prvih začetkih nastajanja kluba nam je Boris Gluhar pripovedoval:

»Mladinci na Javorniku smo si že zelo dolgo želeli prostor, kjer bi se sestajali, se pogovorili o tem in onem, zraven pa se tudi ob glasbi razvedrili. Težav ob sami gradnji je bilo nešteto, tako da smo danes zelo veseli, da sedaj prostor imamo in da smo akcijo okrog gradnje uspešno izvedli. Prostor, kjer smo si uredili klub, nam je namenila krajevna skupnost. S finančnimi sredstvi nam je najbolj pomagala Železarna, poleg nje pa še gradbeno podjetje Projekt, Stanovanjsko podjetje Jesenice, sindikat Železarne, občinski sindikalni svet in ostale občinske družbeno-politične organizacije. Seveda nam je pomagala tudi krajevna skupnost Javornik — Koroška Bela ter privatniki in kmetje na Javorniku. Vsem smo dolžni javno zahvalo, saj smo le z njihovo pomočjo lahko uredili klub.«

Kako pa ste organizirali delo pri gradnji oziroma obnovi prostora?

»Ko smo dobili prostor, je bil v izredno slabem stanju. Vse je bilo treba začeti znova: prepleskati stene, vstaviti pod, urediti razsvetljavo itd. Pobudnik vseh akcij pri organiziranju dela je bil mentor naše osnovne organizacije Alojz Tišov, ki ima tudi glavno zaslugo, da je klub danes odprt.«

Koliko mladincev pa je sodelovalo pri gradnji?

»Sprva je bil zelo slab odziv, potem pa, ko so ostali mladinci videli, da le nekaj bo iz tega, so prišli v večjem številu. Navadno jih je delalo okrog deset, seveda moram poudariti, da so bili med najbolj marljivimi člani osnovne organizacije.«

Kakšno dejavnost predvidevate v okviru mladinskega kluba?

»Želja je zelo veliko, koliko nam jih bo uspelo uresničiti, pa je odvisno od finančnih sredstev in prizadevnosti. V načrtu imamo poleg sestankov osnovne organizacije še marksistična, potopisna in druga predavanja, razne družabne večere, plesni tečaj, tekmovanja v šahu in podobno. Sedaj vsako sredo in soboto organiziramo ples. Zbrani denar bomo porabili za dejavnost kluba.«

Kako imate sedaj organizirano delo?

»Takrat, ko je klub odprt — vsak dan v popoldanskih urah — je nekdo zadolžen, da skrbi za red in ostalo v klubu. Omenim naj še to, da je osnovna organizacija ZSMS sprejela poslovnik, v katerem je natančno zapisano, kaj mladinec v klubu lahko dela in česa ne sme. S tem poslovnikom hočemo predvsem doseči red in disciplino v klubu. Doslej na nedisciplino še nismo naleteli in upam, da bo tudi v prihodnje tako.«

Borisu Gluharju se zahvaljujemo za pogovor, mladim na Javorniku in Koroški Beli pa želimo čimveč prijetnih uric v klubu. J. R.

Del novega mladinskega kluba v delavskem domu na Javorniku

IZ JESENIŠKE GIMNAZIJE

KOMISIJA ZA ŠPORT

V petek, 7. februarja je bila na gimnaziji ustanovna seja komisije za šport, ki deluje v okviru ZSMS na tej šoli.

Predsednik komisije Tomaž Abruč je člane seznanil s programom v tem šolskem letu. Organizirali bodo košarkarsko in odbojkarsko ligo za fante in dekleta, strelski in namiznoteniški turnir ter razna medšolska tekmovanja z ostalimi jeseniškimi srednjimi šolami. V načrtu imajo tudi organizacijo spomladnega krosa.

Tako bodo košarkarske tekme organizirali in vodili naslednji člani: Antič, Cilenšek, Medja, Omejc, Grošelj, Lakota, Daskobler in Mišmaš. Organizacijo odbojkarskih tekem so prevzele dijakinje 4. a letnika, pri tem pa jim bodo pomagali še: Rabzeljeva, Balohova in Kos. Medšolska tekmovanja bosta organizirala Tomaž Abruč in Blažena Valentar. Namiznoteniška tekmovanja so prevzeli Valentinčič, Rauh in Belec. Prav tako imajo v načrtu povezavo s pripadniki JLA.

Vsekakor pester program, ki ga bodo s pridnim delom tudi lahko izpolnili. mic

. . . IN KULTURO

Na jeseniški gimnaziji smo poleg drugih komisij formirali tudi komisijo za kulturo. Ta naj bi v sodelovanju z gimnazijskim dramskim krožkom organizirala proslave ob praznikih, samostojno pa bi prirejali kulturne popoldneve.

Člani komisije smo se prvič zbrali 5. februarja, izvolili vodstvo in sestavili načrt dela. V okviru kulturnih popoldnevov bomo organizirali predavanje s področja moderne in klasične glasbe in svetovne literature. Na takih predavanjih bomo predstavili enega ali več pripadnikov glasbene ali literarne zvrsti z njegovimi najpopularnejšimi deli. Če bo to glasbenik, bomo spored obogatili s ploščami, da bomo njegovo delo poslušalcem čimbolj približali.

Da ne bi ostali samo pri programu in načrtih, smo še isti teden in sicer v petek, 7. februarja priredili popoldne moderne glasbe. Milan Hribar, ki je tudi predsednik komisije za kulturo, nam je predstavil jugoslovansko rock in pop glasbo, ki smo jo mladi že dalj časa preveč zapostavljali in smo se vedno bolj zatekali k osladni komerciali z zahoda.

Udeležba je bila že v naprej pričakovana, to se pravi — majhna. Nismo bili presenečeni, saj je za jeseniške gimnazijce že znano, da se na splošno ne zanimajo za izvenšolske dejavnosti. Prišlo je okoli 15 poslušalcev, za katere pa sem prepričana, da so bili zadovoljni in da bodo postali naši stalni gostje. Upamo, da bo v prihodnje na take prireditve prišlo več mladih, saj organizatorji za svoj trud ne pričakujejo nobenega drugega plačila, razen večjega odziva.

Branka Hutar

RECITAL OB PREŠERNOVEM DNEVU

Dramski krožek jeseniške Gimnazije je v okviru praznovanj Prešernovega dne pripravil v petek, 7. februarja proslavo v gledališču Tone Čufar.

Recitacije in glasbeno spremljavo so organizirali dijaki gimnazije pod vodstvom Cili Kodričeve, ki že vrsto let uspešno vodi dramski krožek.

Lahko rečemo, da je bila letošnja proslava Prešenovega dne ena izmed boljših, tako po recitacijah, kot tudi po glasbeni opremi za katero so poskrbeli trije mladi pianisti. Presledke med Prešernovimi pesmimi so zapolnili z igranjem del Mozarta, Bethovna in drugih glasbenikov. Recitacije so bile osrednje točke programa in glasba naj bi bila le neke vrste, toda poslušalci nismo mogli brzdati navdušenja nad mladim in izredno talentiranim pianistom Dejanom Svetlinom. Njegovo igranje, ki je prepojeno z veliko mero ljubezni do glasbe in s še večjo mero talenta, je za trenutek marsikoga zvabilo iz sveta poezije v svet glasbe.

Seveda pa velja priznanje tudi ostalim članom krožka, ki so vsak po svojih močeh z mnogo truda in dobre volje uspešno počastili spomin našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Branka Hutar

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . .

48

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

Še na misel pa nam ne pride, da bi imeli v shrambi nekaj živil več za vsak primer.

Kaj pa, če se lepega dne zgodi najhujše. Že prazniki, dolgi komaj dva dneva, nas popolnoma zmotijo. Kaj pa, če bo kaj hujšega? Najprej se bo zataknilo pri hrani. Bomo zaradi razvade, da kupujemo samo za sproti, ostali lačni?

Ne, ne gre za to, da bi si doma samo zaradi lepšega kopičili hrano, skratka gre za to, da preudarno gospodarimo in že danes mislimo na jutri in pojutrišnji dan . . .

POVPREČNA SLOVENSKA DRUŽINA

Kadar govorimo o povprečni slovenski družini, navadno mislimo njene štiri člane: na očeta, ki jih ima nekaj čez štirideset let in opravlja srednje telesno ali umsko delo in zato potrebuje vsak dan okoli 3000 kalorij, na mater, ki je njegovih let, vsak dan pa potrebuje 2400 kalorij in na dva šolarja. Sin je star trinajst do petnajst let in ker raste, potrebuje vsak dan 3200 kalorij, hči med sedmim in devetim letom pa potrebuje 2000 kalorij.

In kakšne so fiziološke potrebe te naše družine? Mož, žena in hči bi morali vsak dan dobiti po 30, sin pa 35 gramov živalskih beljakovin. Rastlinskih beljakovin pa naj bi dobil oče 40, mati 35, sin 45 in hči 30 gramov. Maščob pa oče 90, mati 75, sin 100 in hči 65 gramov. Potreba po ogljikovih hidratih pa je takale: oče 410, mati 350, sin 465 ter hči 290 gramov. Toda tu je še potreba po mineralh (železo) in vitaminih, predvsem vitamina A, B-1 in C. V manjših množinah morajo dobiti še jod in fosfor.

Da dobijo prave količine biokemičnih sestavin, lahko jedo tudi cenejša živila: olje, suho slanino, plavo ribo, mleko, kruh, papriko in korenje.

KAKO JE OBLOŽENA NAŠA MIZA?

Ozrimo se bolj natančno na našo mizo. Vsako leto pojemo cca 94 kg kruha, 62 kg krompirja, 5 kg stročnic, 43 kg zelenjave, 30 kg mesa, 7 kg mesnih izdelkov, 19 kg maščob, 2 kg sira, 2 kg masla, 18 kg sladkorja, 6 kg kislega zelja, 1 kg konzervirane zelenjave, 45 kg sadja, 5 litrov sokov ter 150 jajc.

JE ZALOGA HRANE PAMETNA NALOŽBA?

Mnogi boste najbrž rekli — v sodobnih stanovanjih nimamo prostora, da bi hranili zaloge. Slovenska štiričlanska družina potrebuje vsak mesec minimalno zalogo hrane. Ta naj bi bila po možnosti pri hiši vedno.

Če boste nakupovali za mesec dni naprej, se bo prve mesece pri družinsekm proračunu precej zataknilo. Saj nihče nima toliko denarja, da bi kupoval hrano za mesec dni vnaprej. Da bo zadeva znosnejša, ne kupujte vse naenkrat, od ene plače. Nakup naj se porazdeli na tri mesece.

Minimalna, vendar po kalorijah, vitaminih različna prehranbena zaloga bi izgledala takole:

Živilo	Količina
MESO IN MESNI IZDELKI	
Jeterna pašteta	500 gramov
Sardine v olju	600 gramov
Jušni koncentrati	10 vrečk
MLEČNI IZDELKI	
Mleko alpsko	20 litrov
Jajca	60 kom.
OLJE IN MAST	
Olje	5 litrov
ŽITA IN RAZNO	
Pšenični zdrob	1500 gramov
Riž	2000 gramov
Testenine	2000 gramov
Drobtinice	500 gramov
Ovseni kosmiči	250 gramov
Koruzni zdrob	600 gramov
Ajdova moka	500 gramov
Prepečenec	2000 gramov
Bela moka	3000 gramov
Ješprenj	300 gramov
Puding	5 zavitkov
Sladkor	8000 gramov
Med	250 gramov
Marmelada	600 gramov
Kakao	200 gramov

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

38

Zato tudi ni tako trdovratno kakor Francija vztrajala pri natančnem izpolnjevanju nemških reparacijskih obveznosti niti pri resnični razorožitvi Nemčije. Na tej podlagi se je razvila diplomatska borba med Francijo in Anglijo v času francoske okupacije Porenja in plačevanja nemških reparacij. Interese ZDA je zadevalo izplačevanje vojnih dolgov s strani evropskih zaveznikov in varnost ameriških kapitalov, udeleženih v nemški industriji. Zaradi tega je ameriška diplomacija skušala v tistem času uravnovesiti položaj v Evropi z rahljanjem francoskega pritiska na Nemčijo, ki je grozil že v tem obdobju z novimi mednarodnimi pretresi. Nemška diplomacija pa je prav tako izrabljala ta nasprotja med državami zmagovalkami. Sistematično se je izmikala izplačevanja obveznosti, ki jih ji je nalagala versajska mirovna pogodba, in skrivaj vzdrževala in krepila svoje oborožene sile ter zavlačevala plačevanje reparacij. Po vsem tem so države — zmagovalke, ki jih je Nemčija strašila s perspektivo svojega gospodarskega bankrota in z grožnjo, češ da je revolucija v Evropi neizogibna, začele popuščati pri svojih zahtevah do Nemčije. Dawesov načrt je predvideval finančno pomoč Nemčiji; ameriški in evropski krediti naj bi okrepili tečaj nemške valute in omogočili plačilno zmožnost Nemčije. Ta načrt pa je bil tak, da je zavaroval svetovni trg pred nemško konkurenco, Nemčija pa naj bi usmerila svoj izvoz proti vzhodu.

Na tak način je antanta utrdila rezultate svoje zmage v Evropi, na daljnem vzhodu in na območju Tihega oceana pa so si utrdile svojo imperialistično moč ZDA in izrinile premoč Anglije. Toda tu je bila tudi Japonska, ki je bila kot zaveznica antante v prvi svetovni vojni tudi država — zmagovalka in s tem okrepila svoj imperialistični položaj. Spričo okrepljenega položaja Japonske so protislovja med ZDA, ki so med vojno obogatele, in Anglijo, ki je bila njen dolžnik, postajala še bolj zamotana.

Diplomacija imperialističnih držav — zmagovalk je skušala v tem času ustvariti tak sistem mednarodnih odnosov, da bi z njimi zavarovala svoje imperialistične koristi, in zaradi tega stremela, da bi obvarovala svojo nadvlado pred nevarnimi pretresi. Toda pri tem, kakor je razvidno že iz navedenega, so jo vodili ozki razredni kapitalistični interesi. Zato niso te države v tem obdobju videle več nevarnosti v Nemčiji, ki se svojemu imperializmu in revanšizmu ni nameravala odpovedati, pač pa so gledale svojega glavnega sovražnika v mladi Sovjetski zvezi, opustošeni po državljanski vojni in prepuščeni boju z lakoto, obnovo gospodarstva in z graditvijo baze za svoje novo socialistično gospodarstvo. Zato je Sovjetska zveza bila daleč od slehernih vojnih namenov, ne samo zato, ker je bila socialistična, marveč tudi zato, ker je potrebovala mir, dolgoletni mir za graditev socializma. Toda kljub temu je na mednarodnih konferencah v Ženevi in Haagu imperialistična diplomacija skušala ustvariti združeno fronto proti Svojetski zvezi. Lenin in njegova diplomacija sta vse to jasno videla,stara nasprotja v imperialističnem taboru med posameznimi velesilami. Lenin je bil vendar pisec knjige Imperializem kot najvišja stopnja kapitalizma, napisane že pred oktobrsko revolucijo, ki je bila samo plod in potrditev njegovih marksističnih predvidevanj, izraženih tudi v drugih Leninovih delih, s katerimi je dvignil marksizem na višjo stopnjo, kakršno je terjal človeški razvoj v obdobju imperializma, v leninizem, oziroma v marksizem-leninizem, kakor revolucionarno delavstvo danes imenuje sodobno družbeno marksistično teorijo. Tako je Leninu že po oktobrski revoluciji in porazu inozemske intervencije in domače kontrarevolucije v državljanski vojni uspelo razcepiti protisovjetsko fronto in razkrojiti naklepe sovražnikov mlade sovjetske države. Neenotnost in nestanovitnost v taboru kapitalističnih držav se je pokazala prvič že 16. aprila 1922 v Rapallu, kjer je prišlo do sovjetsko-nemškega trgovskega sporazuma. Preplašena diplomacija antantnih držav je po tem sporazumu napela vse svoje sile, da bi čimprej likvidirala ‚sovjetski rapalski vdor' s svojimi zadnjimi poizkusi napadalnih akcij proti prvi deželi socializma.

ALEKSANDER RJAZANCEV

STAROST IN SMRT

STAROST IN SMRT

Z rojstvom prične proces staranja. Drevo življenja se z leti spremeni v drevo smrti. Staranje je dolgotrajen življenjski proces, ki traja do individualne smrti. S smrtjo se proces ustavi in preide v razkroj in vrnitev zemlji kemične elemente.

Senektus ipsa morbus — to je registrirana ugotovitev, če uideš vsem boleznim, toliko bolj zanesljivo oboliš zaradi starosti. Začetek procesa staranja se lahko določi subjektivno in objektivno.

Vprašanje, kdo je star, je vsebinsko skoraj nedoločljivo, možna je konvencionalna opredelitev. Bistvo starosti ni število življenjskih let, temveč oslabelost telesa proti koncu življenja.

Iz zgodovine človeštva vemo, da dolžina življenja ni konstantna ampak se spreminja, tako je naprimer v prvem stoletju našega štetja človek dosegel v povprečju 23 let, danes pa poznamo stoletnike. Danes smo prišli s pomočjo statistike tako daleč, da lahko napovemo za oba spola glede na trenutno starost, kakšne možnosti so še pred nami, t.j. koliko časa bomo še živeli. Iz tabele lahko ugotovimo, da imajo ženske prednost pred moškimi, ker se je življenje pri ženah podaljšalo. Iz tega bi se dalo zaključiti, da žene niso nežni spol, ampak da so znatno bolj odporne od moških. To je tudi resnica, moški smo nežni in šibki spol. Ženske so bolj odporne in manj ranljive. Tudi pri operacijah je to očitno, saj jih manj umre kot moških. Razlika med spoloma se kaže že ob rojstvu — rodi se več fantkov kot deklic, nasprotno pa preživi več deklic.

Leta našega življenja so delno v naših rokah, delno pa so odvisna od faktorjev našega okolja. Če se bo življenje skrajšalo ali podaljšalo, je odvisno prav od preje izrečenega. Dolgost življenja je v večini odvisna od naslednjega:

1. Poklica
2. Temperamenta
3. Stanu
4. Dednosti po starših
5. Pokajenega tobaka
6. Prehrane
7. Zdravja
8. Stanovanja

— 1 —

Poklic: mnogo je poznanih poklicev, ki so zdravju škodljivi. Prednost za dolgo življenje imajo vsi tisti poklici, ki so povezani z naravo. Slabo se piše tistim, ki delajo v industriji in rudarstvu. Pa še med temi je razlika, če so izučeni ali pa le pomožni delavci.

— 2 —

Temperament: prednosti v življenju imajo mirni in nerazburljivi, preudarni ljudje. Posebne težave imajo nevrotiki in tisti ljudje, ki ne znajo v življenju ničesar potrpeti. Podobno je z edinčki — razvajenčki.

— 3 —

Stan (poročeni, neporočeni in ločeni): ima precejšen vpliv na dolgost življenja. Največ možnosti imajo tisti, ki so srečno poročeni in živijo v stalni harmoniji. Najslabše pozicije imajo samski in ločeni, kar se še posebno odraža, ko so starejši, brez prave ljubezni in postrežbe.

— 4 —

Čim dalj so živeli starši, večja je možnost za potomstvo. Dednost po zdravih starših z dolgim življenjem se prav tako odraža na otrocih v pozitivnem smislu. Za vse to so odgovorni geni.

— 5 —

Pokajeni tobak: to je problem za sebe. Zdravje je odvisno od števila pokajenega tobaka. Slabo prognozo imajo tisti, ki kadijo cigarete, nekoliko boljšo pa tisti, ki čikajo in kadijo pipo.

— 6 —

Prehrana je vir življenja, zato mora biti preprosta, mešana, okusna in lahko prebavljiva. Toda uživanje hrane je odvisno od socialnih razmer. Preprosti ljudje z nizkimi osebnimi dohodki pa nimajo denarja za beljakovine in vitamine, zanje so le maščobe in ogljikovi hidrati.

— 7 —

Zdravje: tu se misli na ljudi, ki so bili v času svojega otroštva in poznejših letih zdravi. Ena od pomembnih reči je trajnost zobovja.

— 8 —

Stanovanje: pri stanovanju se moramo vedno vprašati, kje se nahaja: na podeželju, v mestu ali industrijskih krajih. Pomembna je zemljepisna lega in klimatski pogoji. Dalje je pomembna kvaliteta stanovanja in njegova okolica.

Vzporedno z dvigom življenjske ravni posameznika in z razvojem medicinske znanosti se življenjska doba povečuje, vendar skladno s sodelovanjem posameznikov. Eden od pomembnih faktorjev je občutek sigurnosti za jutrišnji dan, občutek pripadnosti socialnemu okolju, občutek splošne varnosti in še zlasti občutek pomembnosti. Starost sama kot taka ni nekaj težkega, težko jo naredi človek sam ali njegova okolica, to je družba v kateri živi.

Naš Jeseničan, strokovnjak svetovnega slovesa za kožne in spolne bolezni, akademik, univ. prof. dr. Franjo Kogoj, sin prav tako jeseniškega zdravnika, pravi o starosti takole: »Starost je funkcija časa, senilnost pa funkcija patološke alteracije tkiva. Senium, starost, senectus, je fiziološko stanje, ki zadeva vsako živo bitje in kateremu se ni mogoče izogniti; nasprotno temu pa je senilnost, če ne vedno, pa vsaj zelo pogosto, nekaj patološkega. Senilnost ni nujno vezana na določeno starost, ona je individualna in pomeni predčasni zlom telesnih in duševnih potenc. Senium in senilnost sta torej stanji, ki obstajata, senescenca pa je nekaj, kar se razvija in pomeni antecedenco normalnega senija oziroma periodo naravne organsko-funkcionalne involucije (Bastai in Dogliotti), in kot taka sama po sebi ni patološka. Senescenca in senij redko zmanjšujeta v juridičnem smislu prištevnost in odgovornost človeka (Hochrein), medtem ko senilnost, če je razvita v večji meri, bistveno zmanjšuje sposobnost presoje, ki ustreza določeni starostni dobi«.

OD SEDAJ DALJE BOMO ŠE ŽIVELI NASLEDNJE ŠTEVILO LET

Sedanja starost	Pričakovana starost		Sedanja starost	Pričakovana starost	
Leta	Moški	Ženske	Leta	Moški	Ženske
1	68,31	73,46	51	22,27	26,12
2	67,46	72,60	52	21,45	25,24
3	66,56	71,68	53	20,65	24,37
4	65,62	70,74	54	19,86	23,51
5	64,68	69,78	55	19,08	22,65
6	63,73	68,82	56	18,33	21,80
7	62,78	67,86	57	17,59	20,96
8	61,82	66,88	58	16,87	20,12
9	60,85	65,91	59	16,17	19,30
10	59,88	64,93	60	15,49	18,48
11	58,91	63,94	61	14,83	17,68
12	57,94	62,96	62	14,18	16,89
13	56,96	61,98	63	13,56	16,11
14	55,99	61,00	64	12,95	15,35
15	55,02	60,02	65	12,36	14,60
16	54,06	59,04	66	11,78	13,87
17	53,11	58,07	67	11,21	13,15
18	52,18	57,10	68	10,66	12,46
19	51,25	56,13	69	10,12	11,78
20	50,34	55,17	70	9,60	11,12
21	49,43	54,20	71	9,08	10,48
22	48,52	53,23	72	8,59	9,86
23	47,61	52,27	73	8,11	9,27
24	46,70	51,30	74	7,64	8,70
25	45,78	50,33	75	7,20	8,16
26	44,86	49,37	76	6,77	7,64
27	43,93	48,41	77	6,36	7,15
28	43,00	47,45	78	5,97	6,69
29	42,07	46,49	79	5,60	6,26
30	41,14	45,53	80	5,24	5,85
31	40,21	44,58	81	4,91	5,46
32	39,28	43,62	82	4,59	5,10
33	38,35	42,76	83	4,29	4,77
34	37,42	41,72	84	4,02	4,46
35	36,50	40,78	85	3,76	4,17
36	35,57	39,83	86	3,51	3,90
37	34,65	38,89	87	3,28	3,65
38	33,73	37,95	88	3,06	3,42
39	32,82	37,02	89	2,87	3,22
40	31,91	36,09	90	2,69	3,03
41	31,00	35,16	91	2,54	2,87
42	30,09	34,23	92	2,41	2,72
43	29,20	33,31	93	2,29	2,59
44	28,30	32,39	94	2,18	2,48
45	27,41	31,48	95	2,09	2,38
46	26,53	30,57	96	2,01	2,29
47	25,66	29,67	97	1,94	2,22
48	24,80	28,78	98	1,88	2,16
49	23,95	27,88	99	1,83	2,10
50	23,10	27,00	100	1,79	2,06

Menda ni potrebno posebej poudariti, da se večina ljudi boji bolezni, predvsem dolgotrajnih, mučnih in neozdravljivih. Tudi v času popolnega zdravja nas je strah pred srčno in možgansko kapjo ter rakom. Verjetno bi smrt odrivali, dokler bi bilo še kaj telesne in duševne moči. Toda kaj storiti, da bomo bolj zdravo živeli?

Usoda vsakega živega bitja se prične z oploditvijo, to je na samem začetku — ob združitvi moške in ženske celice. Oplojeno žensko jačece, ki vsebuje genetske lastnosti obeh staršev, je nosilec nadaljnje usode bodočega človeka. Zdravje — dota novorojenca je odvisna od tega, ali sta starša brez duševnih in telesnih okvar, ali sta popolnoma zdrava in ali bosta dosegla dolgo življenjsko dobo.

Za vše nepravilnosti novorojenega bitja pa so krive citološke in biokemične osnove dedovanja, nenormalni hromosomi, nepravilna mutacija genov, podedovane bolezni z morfološkimi defekti, prirojene napake metabolizma in nenormalno reagiranje na zdravila.

Fiziološkemu staranju se ne moremo izmakniti. Senium (starost, senectus) prizadene vsako živo bitje, nasprotje tega pa je senilnost, ki predstavlja nekaj patološkega. Senilnost ni nujno vezana na določeno starost, ker gre za individualne primere in pomeni predčasno ohromelost telesnih in duševnih moči. V začetku starosti prevladujejo različna mnenja: starost pri moških se začenja pri 65, pri ženskah pa s 60 leti. Pravi senium pa nastopi po 80 letih starosti. V nasprotju pa poznamo 60- letne starce in 70- letne mladeniče.

Starostna doba se je podaljšala zaradi izboljšanja splošnih razmer v higieni, preprečevanju epidemij, novih terapevtičnih sredstev in visokega življenjskega standarda.

V vseh primerih pa ni tako, v prvi vrsti moramo priznati, da današnji civilizirani človek živi afiziološko. To se predvsem nanaša na prehrano in preveliko potrošnjo poživil kot so alkohol, tobak in kofein. Predvsem pomembno je tudi to, da smo izgubili zvezo s prirodo in športno rekreacijo.

Danes ima večina ljudi preobremenjeno vegetativno živčevje in preveč emocionalnih mikro poškodb. Moderno življenje povzroča »managersko bolezen«, ki je kriva, da ljudje v dobi senence (od 40 let dalje) umirajo zaradi srčnega infarkta.

V želji, da bi bilo čim več ljudi zdravih, moramo pričeti z medicino, ki bi jo imenovali predpreventivna medicina. Od te vrste medicine bi zahtevali, da predvideva bolezen že na začetku, jo prepreči ali toliko ublaži, da je človek sposoben za delo in ni socialno ogrožen. Interes posameznika in družbe je v tem, da zadostimo definiciji o zdravju, ki se glasi: »Zdravje je stanje popolnega fizičnega, mentalnega in socialnega blagostanja. Kdor je fizično in mentalno zdrav, ima tudi smisel za življenje in dogajanje okoli njega. Za življenje je potrebno socialno blagostanje, to je, da človek ne sme biti socialno ogrožen. Socialno zdravje je stanje miru in sigurnosti. Vsak človek mora imeti pravico do dela in izobraževanja. Delo in napredovanje pomenita zaslužek, hrano, stanovanje in sigurnost oskrbe v primeru bolezni in starosti«.

Definicija svetovne zdravstvene organizacije je resnično pomembna, saj zdravje pomeni neizmerno bogatstvo in bogato naloženi osebni standard. Nasprotno pa bolezen pomeni telesno in psihično nemoč. Posebno poglavje so neozdravljive in kronične bolezni.

Posebna nadloga današnjega modernega časa pri mladih ljudeh so obolenja srca, krvnega obtoka in psihična obolenja.

V človekovem življenju je mnogo želja, ena od teh je duševno zdravje. Smoter življenja je sreča, duševni mir, veselje, zadovoljstvo ipd. Duševno zdravje pri vsakem posamezniku uravnava želje, sposobnosti, težnje, ideale, ljubezen in zadostitve življenjskih potreb. Po mnenju ameriških strokovnjakov so osnovni kriteriji duševnega zdravja ljudi naslednji:

URAVNOVEŠENOST

Duševno uravnovešeni ljudje znajo obvladati svoja čustva — strah, jezo, ljubezen, ljubosumnost, občutek krivice in skrbi. Znajo prenesti življenjska razočaranja. Prizanesljivi so do sebe in do drugih, znajo se smejati tudi sami sebi. Svojih sposobnosti ne podcenjujejo, niti jih ne precenjujejo. Znajo prenašati svoje pomanjkljivosti. Imajo občutek samospoštovanja. Čutijo se sposobne premagati večino težav v katere zaidejo. Zadovoljstvo najdejo v preprostih, vsakdanjih oblikah zabave.

PRAVILNO GLEDANJE NA OSTALE LJUDI

Duševno uravnovešeni ljudje so zmožni tudi drugim nakloniti ljubezen in upoštevati koristi drugih. Njihovi osebni odnosi do drugih ljudi so dobri in trajni. Mnenja so, da imajo druge ljudi radi in da jim lahko zaupajo, hkrati pa so prepričani, da jih bodo tudi drugi imeli radi in jim zaupali.

Spoštujejo tiste mnoge različne lastnosti, ki jih najdejo pri drugih ljudeh. Ne vsiljujejo se, pa tudi ne dovolijo, da bi se jim drugi vsiljevali. Čutijo, da pripadajo skupnosti. Imajo čut odgovornosti do sosedov in rojakov.

ZMOŽNOST ZA IZPOLNJEVANJE VSEGA, KAR OD NJIH ZAHTEVA ŽIVLJENJE

Če se pojavi kako vprašanje, bodo duševno uravnovešeni ljudje ukrenili, kar je potrebno, da ga tudi rešijo. Zavedajo se svoje odgovornosti. Oblikujejo svojo okolico kadarkoli je le mogoče, prilagode se, kadarkoli je to potrebno. Delajo načrte za bodočnost in se ne boje prihodnosti. Dobrodošla jim je vsaka nova misel in izkustvo. Izkoriščajo svoje prirojene sposobnosti. Zastavljajo si stvarne cilje. Zmožni so misliti samostojno in se samostojno odločati. Z vsemi silami se posvečajo tistemu, kar delajo in to jih navdaja z veseljem.

Arabski rek pravi: usta so vrata smrti, drugi pa trdijo, da smrt sedi v črevesju. Pri starostnikih ne gre le za spremembe prebavnega trakta ampak celote. Izrednega pomena so psihične motnje, ki so že stoletja poznane tudi laikom glede na psihične sposobnosti. Psihične sposobnosti povprečno rastejo do 20. leta nato pa postopoma upadajo. Najbolj tipična starčevska duševna bolezen je senilna demenca. Pojavlja se po 65. letu starosti. Druge pomembne bolezni so psihoze, Pickova atrofija, Alzheimerjeva atrofija ipd. Izrednega pomena je arterioskleroza možgan in apoplektični inzult. Pri ženah pa zaradi prenehanja funkcije jajčnikov, klimakterij.

Vse te bolezenske spremembe — nadloge osiromašijo starostnike fizično in umsko. Lahko bi rekli, da je življenje res tako kratko, da se ga komaj privadimo. Toda »motilna polja« v našem telesu ne odstopajo od tega, zato se v njem pojavijo bolezni. Bolezni, ki se počasi pojavijo, trajajo zelo dolgo. Mnoge reči se razberejo iz pogovora, obraza in izgleda oči in kože.

Bolnik ne skrbi več za svojo zunanjost, časovno in krajevno je slabo orientiran. Ponoči ne spi, podnevi pa dremlje, izgublja spomin za sveže doživljanje. Okrog sebe zbira različne predmete, ki nimajo nobene uporabne vrednosti. Pri hrani so še izredno aktivni, pa tudi za nekakšen seks se še vedno navdušujejo. Večkrat pa telesno propadejo do prave kaheksije.

Takšno borno življenje res ne spada drugam kot v dom za onemogle. S porastom števila starih ljudi je hočeš nočeš dobila družba nalogo, da jim zagotovi udobno čakalnico pred smrtjo.

Starost je nesrečna doba življenja zato, ker:
1. je človek odtrgan od aktivnega dela
2. ker postaja telesno in umsko šibak
3. ker so mu odvzeti vsi telesni in duševni užitki
4. ker celotno življenje ni več daleč od smrti

Za starostnike, ki so bolehni, onemogli, se je socialno stanje v današnji družbi izredno izboljšalo. Včasih so bili to občinski berači, danes pa varovanci domov za onemogle. Tudi medicina je v tem pogledu napredovala, saj imamo danes pri nas že bolnice in specialiste za starostnike. Pa tudi upokojitev in upokojevanje je v našem socialističnem sistemu rešeno, kar zagotavlja ekonomsko neodvisnost starejših ljudi, ki je ena izmed osnovnih zahtev socialne gerontologije.

Danes starega človeka zaradi minulega dela ne gledamo kot ožeto limono ali kot odpisan predmet, temveč mu omogočamo mirno življenje na njegovi nadaljnji življenjski poti. Je pa res, da so bolj srečni tisti, ki imajo dobre otroke kot pa tisti, katerim strežejo tujci. V večini primerov pa velja znani slovenski rek: »Ena mati vzdržuje deset otrok, vseh deset pa ne more njo!« Ni čudno, da nekateri tarnajo, da le ne bi bil star in onemogel.

Mnogo je razprav med zdravniki o tem, kako umirajoči sprejemajo spoznanje o zadnji uri življenja. Ljudje umirajo vsak dan in dajejo prednost novorojenčkom ali pa kot pravi pregovor: »Meni luč, tebi ključ.« Pravijo, da se ljudje poslavljajo od tega sveta v štirih fazah:
1. Ne morejo se sprijazniti z zdravnikovimi ugotovitvami in trditvijo, da je rentgenska slika na primer zamenjana.
2. Razjezijo se. Pacient jezivo vpraša: Zakaj ravno jaz?
3. Postajajo depresivni. Jezo zamenja žalost.
4. Resignirajo in se sprijaznijo z usodo.

Drugi pa trdijo zopet drugače, da smrtniki pred smrtjo ogluše. Kot dolgoletni zdravnik v domu za onemogle ne bi mogel zgornjega pisanja podkrepiti. Večkrat sem ugotovil le to, da dotični ne bo živel dolgo brez kakršnihkoli razprav o smrti. Edino kar sem slišal je to: umrl(a) bom. Kako to čuti človek, mi je nepoznano. Vem le to, da nihče rad ne umre. Mnogo je starcev in stark, ki mi pa vseeno pravijo: rad bi umrl, če rečem, no dobro dali vam bomo injekcijo in če to uprizorimo kot da gre za res, z injekcijo v roki. V vseh takšnih primerih sem dobil naslednji odgovor: danes injekcije še ne potrebujem, pridite drugič. Če pridem drugič, no pa drugič in vedno drugič.

Nedvomno človek vedno upa na boljše ali pa je toliko močan in samozavesten, da hoče s svojim življenjem sam obračunati, da ve pri čem je in se sam tiho pripravlja na odhod.

Bojazen pred smrtjo je resnično velika, morda zaradi tega, ker smo bili vzgojeni tako, da nam je smrt odvratna. Temu strahu in grozi pred smrtjo so nenazadnje krivi tudi umetniki, ki so tisočletja prikazovali grde običaje smrti. Vsi so slikali in klesali smrt kot brutalno uničevalko življenja, kot okostnjak s koso. V resničnosti pa je smrt tudi prijateljica vseh tistih, ki imajo neznosne bolečine. Večkrat je ravno pljučnica pri starih ljudeh edina rešitev bornega življenja. Obenem pa je smrt tudi edina pravica tega sveta. Umreti mora vsak ne glede na umske sposobnosti ali socialno razliko. S smrtjo se ne da pogajati ali sklepati pogodbe. Čas se izteče in vsega je konec.

Eno pa je resnica, ne pusti umirajočega samega. Že davno je to v navadi, da bodoči kandidat skliče svoje drage in se od njih poslovi. Danes je sicer nekoliko drugače. V 80 % odpeljejo na smrt bolne ljudi v bolnico ali v domove za onemogle, kjer to ne vidimo. Mnogokrat se človek vpraša, če je takšna socialna skrb plačilo za minulo delo. No to pa še ni vse, mnoge socialne razlike se pokažejo po smrti individua ob Dnevu mrtvih.

Ob koncu pa to: moder človek se vsak dan na smrt pripravlja, da more mirno delati. Šele modra in zrela uvidevnost, da je treba resničnost smrt vključiti v red svojega življenja, bo človeka moglo pomiriti in osvoboditi strahu ter mu dati tisto duševno zdravje, ki mu daje moč, da se dvigne od misli na smrt vsak dan, na vedno višjo stopnjo osebne poduhovljenosti, je zapisal naš znani strokovnjak dr. Anton Trstenjak. In prav je tako.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA ŽELEZARNE

Predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Franc Kobentar je za 12. februar sklical sejo izvršnega odbora. Dnevni red seje je bil zelo obširen. Izvršnemu odboru je bilo posredovano v razpravo in potrditev poročilo o poslovanju počitniških domov v minulem letu obenem s predlogom cen za letošnje leto. Na včerajšnji seji so razpravljali tudi o predračunu izvršnega odbora sindikalne organizacije za letošnje leto. V zadnji točki dnevnega reda pa je bil v razpravi predlog regresov za letni dopust in malice v okviru sindikalne liste za leto 1975.

BLUMING ŠTEKEL

Na nedavnem občnem zboru osnovne organizacije sindikata valjarne bluming štekel na Beli, je bilo posredovano poročilo o opravljenem delu. Predsednik osnovne organizacije sindikata Vlado Podlipnik je v poročilu obravnaval naloge s področja samoupravljanja in gospodarjenja, omenjal pa je tudi prizadevanja za izboljšanje družbenega standarda. Kritično je ocenil športno dejavnost v obratu in povedal, da je premalo zanimanja za športno in sploh za rekreacijsko dejavnost že od vsega začetka. Več uspehov so imeli pri organizaciji izletov, ki jih organizirajo po posameznih izmenah.

Marjan Knific je govoril o sklepih, ki so bili sprejeti na 8. kongresu slovenskih sindikatov ter na kongresu jugoslovanskih sindikatov.

Delegat izvršnega odbora sindikata Železarne Niko Sok je v razpravi poudaril, da se v naši železarni tehnologija vedno bolj razvija in izpopolnjuje ob uporabi najsodobnejših strojev. Prav zato je v čim večji meri potrebna zavest in disciplina vseh zaposlenih. Precej pozornosti je posvetil sindikalni organizaciji in doseženim rezultatom. Na 10. kongresu zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu so bili analizirani predlogi za nadaljnji razvoj sindikalne organizacije. Pozitivno je ocenil pripravljenost delavcev, da aktivno sodelujejo pri razčlenjevanju vseh tekočih zadev. Analiziral je delo obeh sindikalnih kongresov in obrazložil sprejete zaključke. Za novega predsednika osnovne organizacije sindikata so izvolili sodelavca Alojza Pivarja, ki bo tudi delegat v sindikalni organizaciji Železarne.

MARTINARNA

V soboto, 11. januarja, se je v hotelu Alpina v Kranjski gori zbralo 267 članov sindikata martinarne. Občnega zbora se je udeležil tudi član izvršnega odbora sindikata Železarne Karel Pogačar. Prav tako so bili navzoči tudi upokojeni sodelavci z ženami.

Obratovodja martinarne Alojz Kalan je pozitivno ocenil sodelovanje sindikalne organizacije pri izpolnjevanju nalog, še posebej lani, ko so sprejeli obveznost v počastitev 10. kongresa ZKJ, da bodo v TOZD Talilnice izdelali 500.000 ton jekla.

Tudi Karel Pogačar je v svoji razpravi poudaril velik dosežek pri izpolnjevanju proizvodnega načrta, še posebej, ker smo v Železarni ob prizadevanju vseh zaposlenih v talilnicah prvič izdelali pol milijona ton jekla.

Šerif Pivač je povedal, da žerjavovodje 32 tonskega žerjava že dve leti prosijo za dokončno ureditev beneficiranega delovnega staža. Žerjavovodje poudarjajo, da delajo na isti žerjavni progi in pod enakimi pogoji kot ostali žerjavovodje, ki imajo že priznan beneficiran delovni staž.

Delovni predsednik Andrej Zalokar je opozoril na to, da bo osnovna naloga bodočega odbora osnovne organizacije sindikata v martinarni, da poskrbi za kar najboljše informiranje delavcev. Istočasno se bo treba prizadevati za poživitev dela samoupravnih delovnih skupin. Več pozornosti bo po njegovem mnenju treba posvetiti higienskim prostorom, najgrajevanju zaposlenih delavcev na težkih delovnih mestih, kakor tudi stanovanjski problematiki in fluktuaciji delovne sile iz martinarne.

Omenimo naj še poročilo, ki ga je na občnem zboru prebral predsednik Štefan Ščerbič. Iz obširnega poročila povzemamo, da je bila sindikalna organizacija martinarne prisotna pri reševanju celotne problematike, kar še posebej velja za stanovanjsko in socialno problematiko. Sodelovali so pri razdeljevanju ozimnice. Organizirali so izlete in razpravljali o antiinflacijskem programu. Seveda so med letom razpravljali o letovanju martinarjev v počitniških domovih ter o izletih, ki se jih je udeležilo preko 200 članov kolektiva. Na dnevnem redu je bila tudi razprava o izvedbi solidarnostne akcije za pomoč prizadetim ob potresu na Kozjanskem. Spregovorili so tudi o volitvah samoupravnih organov in delegacije samoupravnih interesnih skupnosti.

Tov. Ščerbič je še povedal, da so imeli manj uspehov na področju kulturno prosvetne dejavnosti, medtem ko je športna dejavnost v martinarni bolj razgibana, tako da so bili martinarji navzoči pri tekmovanjih v skoraj vseh športnih panogah. Odbor osnovne organizacije sindikata v martinarni je med letom obravnaval 62 prošenj za dodelitev denarne pomoči.

Ob koncu občnega zbora so za novega predsednika izvolili sodelavca Ignaca Brkiča.

ŽIČARNA

V ponedeljek, 20. januarja, je bila v sejni sobi hladne valjarne- žičarne konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata žičarne.

Za predsednika izvršnega odbora je bil že na občnem zboru izvoljen Sašo Piber, na konstituantni seji pa so se dogovorili, da bo predsednik komisije za šport in rekreacijo Ivan Herman, komisijo za kulturo in izobraževanje pa bo vodil Anton Perko. Predsednik komisije za oddihe in izlete bo Anton Šalika, predsednik komisije za prošnje, pritožbe in socialna vprašanja pa Jože Šturm.

Na konstituantni seji so obravnavali tudi program za leto 1975. Iz sprejetega programa je razvidno, da bodo sodelovali pri ustanavljanju novih TOZD, potrebno pa je še tesnejše sodelovanje sindikalne organizacije, organizacije ZK in mladinske organizacije. Napotilo za akcijo so sklepi sprejeti na 8. kongresu slovenskih sindikatov v Celju. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata bo spremljal in usmerjal razvoj samoupravnih odnosov, več pozornosti pa bodo posvetili tudi delu delegatov in delegacij v delavskem svetu, samoupravnih interesnih skupnostih, v krajevnih skupnostih ter v družbenopolitičnih organizacijah. Zavzemali se bodo za še bolj organizirano delo na področju nagrajevanja in za takšno socialno politiko, ki bo zagotavljala delavcem osnovno materialno in socialno varnost.

V programu so omenjene tudi naloge s področja delovne discipline. V žičarni uvajajo kontrolo nad izkoriščanjem delovnega časa z namenom, da bi zagotovili red in disciplino na delovnih mestih. Posebno pozornost bodo posvetili čiščenju strojev in naprav ter varčevanju. Varčevati je treba povsod, člani kolektiva pa morajo biti seznanjeni tudi s cenami zaščitnih in drugih sredstev, ki jih rabijo pri rednem delu. Zato predlagajo dosledno varčevanje, da ne bi razmetavali žice ali praška in uničevali kolute, kartonov, klešč itd.

PRODAJNI SEKTOR

V petek, 24. januarja, so se v Kazini na Jesenicah sestali člani sindikata zaposleni na prodajnem sektorju. Navzoči so bili seznanjeni z delom v minulem obdobju. Odbor osnovne organizacije je bil organiziran šele pred kratkim. V poročilu predsednika je tudi poudarjeno, da je organizacija sindikata v Železarni prilagojena oblikam TOZD, medtem ko imamo namesto ene sindikalne organizacije v Skupnih službah deset osnovnih organizaicj sindikata.

Direktor tov. Hočevar je občnemu zboru posredoval poročilo o delu prodajnega sektorja, opozoril pa je tudi na naloge, ki jih bo treba opraviti v prihodnje. Ob koncu svojega poročila je tov. Hočevar opozoril, da bo treba nadaljevati s takšno kadrovsko politiko, da bo zmanjšana fluktuacija med tem ko je treba ostale probleme obravnavati tekoče na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Tov. Koren se je zavzemal za izboljšanje medsebojnih odnosov, in bo za to potrebna boljša povezava med odborom osnovne organizaicje sindikata in vodstvom sektorja.

Predsednik osnovne organizaicje sindikata tov. Gračner je prebral delovni načrt za leto 1975, za delegate konference sindikata skupnih služb pa sta bila izvoljena Jože Gračner in Milan Dornik, za člana konference OO sindikata Stanka Vulelija.

ŠAMOTARNA

V soboto, 25. januarja, je bil v Kazini na Jesenicah občni zbor sindikata. V poročilu predsednika osnovne organizaicje sindikata so bile naštete nekatere naloge, katere je morala opraviti skladno s sprejetimi sklepi kongresov ZK in sindikatov. Spregovoril je tudi o nalogah, ki jih bo treba opraviti z ozirom na to, da je šamotarna kot obrat potrebna za nemoteno delo obratov plavža, martinarne in elektrojeklarne ne glede na to, da morajo delati na zastarelih in neuporabnih strojih.

Naloge, ki so jih sprejeli na prejšnjem občnem zboru, so bile izpolnjene. Imeli so 13. sej. Razpravljali so o socialni problematiki ter o organiziranosti sindikata in o osnutkih sklepov 8. kongresa Slovenskih sindikatov.

O nadaljnjem razvoju šamotarne je govoril tudi obratovodja tov. Potokar. Dalj časa se je zadržal pri proizvodni problematiki. Kritično je ocenil delovno disciplino in dejal, da se nekateri člani delovnega kolektiva niso v zadostni meri zavedali obveznosti da je treba v TOZD Talilnice izdelati 500 tisoč ton jekla. Prav tako je obravnaval tudi problematiko nagrajevanja. Številni sodelavci, ki so sodelovali v razpravi so v glavnem obravnavali le proizvodno problematiko, direktor TOZD Stanko Čop pa je spregovoril tudi o nadaljnjem razvoju šamotarne. Delati bo treba še naprej, med tem ko naj bi zagotovili le najbolj nujna sredstva. Večja popravila oziroma predelave za enkrat niso predvidene. Podoben položaj je tudi v martinarni in na plavžu, kjer bodo prav tako vlagali sredstva ki so najbolj nujna, da bi olajšali in zagotovili varno delo. Zaradi večje perspektive bo treba vložiti več sredstev za potrebe elektro jeklarne.

Ob koncu občnega zbora so izvolili sedemčlanski odbor osnovne organizacije sindikata, ki ga bo še v naprej vodil predsednik Vinko Pfajfer.

KONSTITUANTNA SEJA NA RO IN ENERGETSKEM GOSPODARSTVU

V ponedeljek, 27. januarja, je bila konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizaicje sindikata raziskovalnega oddelka in energetskega gospodarstva. Predsednik tov. Dežman, ki je bil izvoljen na občnem zboru je predlagal razdelitev nalog izvoljenim članom odbora osnovne organizacije sindikata. Dosedanji predsednik Bogdan Stocca je povedal, da je prejšnji odbor posvetil vso pozornost izbiri kandidatov in predvidel naloge posameznih članov odbora, ki bi jim najbolj ustrezale.

Na konstituantni seji so za podpredsednika izvršnega odbora imenovali Bogdana Stocca in Aleša Lagoja referenta za šport. Andreja Mahnič bo referent za oddihe, Franc Pukel referent za kulturno in prosvetno dejavnost ter Anton Ravnik blagajnik. V razpravi je sledila razdelitev nalog. Sklepe je treba sprejemati na osnovi temeljite razprave. O slehernem aktu bi morali razpravljati oziroma bi morali biti z njimi seznanjeni vsi člani odbora. Na seji so pozitivno ocenili občni zbor, novo izvoljeni odbor pa naj bi organiziral izlet v nek smučarski kraj, v neposredni bližini, da bi lahko zagotovili večjo udeležbo. V dneh 21. 22. in 23. februarja bo organiziran pohod na Stol, naloga odbora pa je, da poišče kandidate, ki bi sodelovali pri tem pohodu. Na sestanku SDS naj bi prebrali pravila o podeljevanju denarne pomoči članom sindikata.

ELEKTROJEKLARNA

Prva seja novoizvoljenega odbora osnovne organizacije sindikata v elektrojeklarni je bila 29. januarja. Zadolžitve posameznih članov odbora so bile sprejete že na občnem zboru, predsednik tov. Sovič pa je člane odbora opozoril na vestno delo, ki je pogoj, da bodo posamezne akcije uspešno opravljene. Strinjali so se s predlogom za izvolitev Teodorja Kreuzerja za predsednika družbenopolitičnega zbora občinske skupščine. Ob koncu seje so štirim članom sindikata, ki dalj časa bolujejo, dodelili enkratno pomoč.

KONSTITUANTNA SEJA V LIVARNI

V sredo, 29. januarja, je bila konstituantna seja odbora osnovne organizacije sindikata v livarni. Predsednik odbora osnovne organizacije sindikata tov. Avber, ki je bil izvoljen že na občnem odboru, je predlagal naslednjo razdelitev dolžnosti ostalim članom sindikalnega odbora. Tako bo Milena Mencinger referent za oddihe in izlete in Jože Poljanec referent za kulturo in izobraževanje. Sodelavec Miha Zupan bo vodil komisijo za prošnje, pritožbe in socialna vprašanja, Vinko Kunšič pa bo opravljal funkcijo referenta za športno dejavnost.

Na občnem zboru je bil sprejet sklep o dodelitvi denarne nagrade nekaterim članom sindikalnega odbora za vestno in požrtvovalno delo, ki pa je niso sprejeli.

Sprejeli so sklep, da bodo vsem članom kolektiva, ki bolujejo več kot mesec dni, dodelili denarno pomoč in sicer enkrat letno. Denarno pomoč bodo prejemali tudi socialno ogroženi delavci, četudi ne bodo bolovali. Enkratno denarno pomoč bodo dodeljevali v višini 400 dinarjev. Ob koncu konstituantne seje so se strinjali s predlogom, da naj bi bil novi predsednik družbenopolitičnega zbora pri občinski skupščini tov. Kreuzer Teodor.

NABAVNI SEKTOR

Seja osnovne organizacije sindikata nabavnega sektorja je bila v sredo, 29. januarja. Predsednik osnovne organizacije sindikata je pozitivno ocenil delovno konferenco in povedal, da je bilo na konferenci 38 članov sindikata in šest svojcev.

Podprli so predlog kandidature tov. Kreuzerja za predsednika družbeno- političnega zbora občinske skupščine.

V nadaljevanju seje so obravnavali poročilo o izletih v lanskem letu. Organiziran je bil izlet v Čateške toplice in Kostanjevico na Krki. V poročilu so prikazani tudi stroški za izvedbo izleta.

SKUPNA SEJA NA JAVORNIKU

V petek, 31. januarja, je bila v sejni sobi upravne stavbe na Javorniku skupna seja članov izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, sekretariata OO ZK in osnovne organizacije ZSMS TOZD Valjarne. Na seji so bili seznanjeni s kandidacijskim postopkom za zamenjavo predsednika družbenopolitičnega zbora občinske skupščine. Po krajši razpravi so se opredelili za kandidaturo Teodorja Kreuzerja iz osnovne šole Koroška Bela.

Predsednik osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarne tov. Hostnik je predlagal, naj bi tudi v prihodnje o kadrovskih vprašanjih in možnih kandidatih, razpravljali na skupnih sejah vseh družbenopolitičnih organizacij TOZD Valjarne. S tem bi se izognili večkratnemu razpravljanju o izbiri možnih kandidatov.

Direktor TOZD Valjarne Avgust Karba je poročal o rezultatih gospodarjenja v TOZD Valjarne v letu 1974. Poročilo je bilo razdeljeno po posameznih obratih, direktor Karba pa je še dodal, da je v precejšnji meri na dosežene rezultate vplivala podražitev starega železa, uvoznega materiala, viden pa je bil tudi porast prevozov po železnici. Večje so bile cene električni energiji in drugih uslug.

Direktor Karba je obrazložil še proizvodni načrt TOZD Valjarn za leto 1975, ki ga je sprejel delavski svet Železarne ob koncu minulega leta. Plan za leto 1975 je postavljen tako visoko, da bodo potrebni napori vseh zaposlenih za njegovo uresničitev.

SEKTOR NOVOGRADENJ

Ustanovni občni zbor osnovne organizacije sindikata je bil v soboto, 1. februarja, v prostorih Kazine na Jesenicah. Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik sindikalne organizacije skupnih služb Božo Sotlar in predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Franc Kobentar.

Uvodno poročilo je prebral predsednik tov. Sotlar in opozoril na velik pomen obeh ustav in kongresnih dokumentov, ki so bili sprejeti v lanskem letu. Posebej je poudaril, da je bilo na obeh sindikalnih kongresih sprejeto stališče, da morajo delavci v temeljni organizaciji združenega dela in drugih organizacijah združenega dela neposredno odločati o pogojih ter rezultatih minulega in sedanjega dela. V poročilu so naštete naloge, ki jih vsebujejo sprejete resolucije in pomenijo napotilo za akcijo vsem sindikalnim organizacijam.

Predsednik Sotlar je spregovoril tudi o organizacijski obliki sindikata v Skupnih službah. Sindikalna organizacija bo v prihodnje organizirana tako, da bomo imeli v vsakem sektorju izvršni odbor, ki bo štel od 7 do 9 članov, medtem ko naj bi konferenca sindikata štela 35 članov.

Direktor sektorja novogradenj Bogomil Homovec je v svojem poročilu prikazal doslej opravljeno delo. Osnovna naloga zaposlenih v sektorju je aktivno sodelovanje pri izgradnji nove hladne valjarne na Beli. Tov. Homovec je opisal tudi dosedanji potek del pri izgradnji naše nove hladne valjarne, ob koncu svojega poročila pa je opozoril še na nekatere druge objekte, ki so bili zgrajeni in že obratujejo. Še posebej velja to za butanski rezervoar in obrat vratnih podbojev na Javorniku.

V razpravi je sodeloval tudi predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Franc Kobentar. Njegova razprava vsebuje naloge, ki jih bo treba opraviti na različnih področjih. Še bolj se bo treba zavzemati za nadaljnji razvoj samoupravljanja. Opozoril je tudi vlogo in pomen samoupravnih interesnih skupnosti, ki so že začele z delom, več pozornosti pa naj bi posvetili tudi organom samoupravne delavske kontrole. Seveda se bo treba prizadevati za večjo produktivnost in izpolnjevanje resolucij 8. kongresa slovenskih sindikatov v Celju.

V razpravi so sodelovali še Tone Dolenc, direktor Homovec in delovni predsednik Boris Bregant. Dalj časa so se zadržali pri delu SDS. Predlagali so, naj bi namesto sedanjih dveh ustanovili štiri SDS in sicer hladna valjarna Bela, OPTIO, stalna operativna in skladiščno materialna služba. Predlog bodo posredovali v razpravo SDS.

Ob koncu občnega zbora so izvolili nov devetčlanski odbor, ki ga bo vodil predsednik Janez Pikon. Sprejeli so tudi program za leto 1975, ki pa ga bodo med letom po potrebi še dopolnjevali.

KONSTITUANTNA SEJA V VALJARNI BLUMING ŠTEKEL

V torek, 4. februarja, so se v prostorih dispečerskega centra v valjarni Bela sestali člani novoizvoljenega odbora osnovne organizacije sindikata. Predsednik tov. Pivar je posredoval predlog za naslednjo razdelitev dolžnosti v odboru osnovne organizacije sindikata. Marjan Pristov bo referent za športno dejavnost, Ignac Čeh bo vodil komisijo za oddihe in izlete, Albin Bizalj pa komisijo za kulturno prosvetno dejavnost. V delegacijo za TOZD Valjarne so izvolili Valentina Rabiča, Marjana Pristova, Božota Kera in Jaka Beguša, medtem ko bo predsednik sindikalne organizacije tov. Pivar tudi delegat v tovarniški konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne.

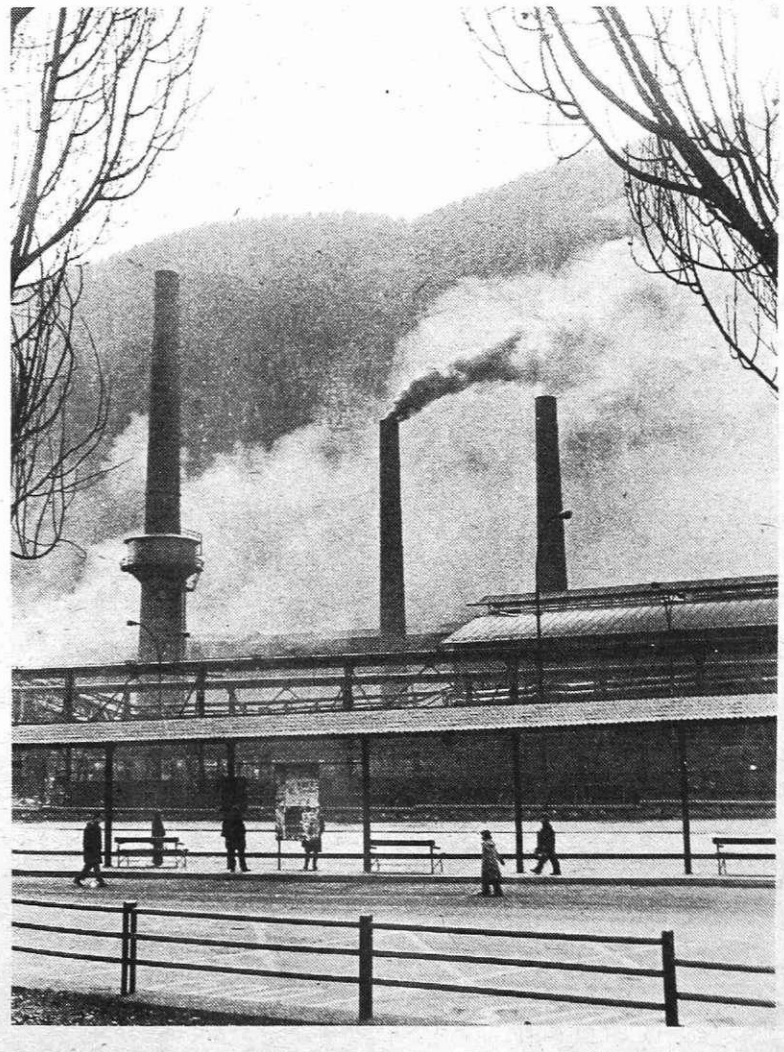

Spomini na našo revolucionarno preteklost

Ivan Jan

6 **MRTVI NE LAŽEJO**

(odlomek iz knjige)

Otroška glavica je razumno prikimala, in fantičeve noge so že oddrobile proti domu.

Golob je kmalu prišel z nekim orodjem in sprva ni kazal nobene pripravljenosti. Posebno še, ko je od Angele zvedel, da prihaja od moža, ki je v tistih zaporih, kjer je bil tudi sam.

Skratka je celo mislil, da jo je popadla kakšna slabost, ko pa je videl njen prepadeni obraz, je začel razumevati, da gre najbrž za pomembno sporočilo. Po ovinkih je tipal, kaj bi moglo biti, toda Angela ga je odločno zavrnila:

— Ti boš že razumel, da ti ne morem povedati. Vsekakor pa moram najti kakega obveščevalca! Zelo se mudi!

Zdaj je Golob, ki je dosti previdneje kakor pred aretacijo spet navezal stike s partizani, čutil potrebo, da se ponudi še enkrat. Posebno še, ker je bila Angela v takem stanju nerodna in utrujena.

— Ni ti kaj reči, zato sem se tudi obrnila nate. A bolj prav bo, če pride kak partizan. Povem ti le, da gre za Filipa!

Golob je zdaj samo prikimal.

— Tako, tako. Razumem. Nič ne skrbi, bom že uredil, da bo prav!

— Pohiti. Počakala bom nad kozolcem!

Angela je zaradi čakanja postajala že nestrpna, bala se je, da Golob ne bo našel nikogar. Minila je ura in druge pol.

Potem se ji je ves zasopel pokazal obveščevalec Jesen. Poznala ga je in mu takoj povedala vse po vrsti. Saj ni bilo mnogo, vendar dovolj.

— Dobro delo si opravila, ji je rekel Jesen. — Pravzaprav smo nekaj takega že pričakovali.

Angela je zdaj premišljevala, če bo varno iti domov, kajti kdo ve, če je ne bodo nadzorovali.

Jesen, ki se je pogovarjal z njo kakor včasih s Petrom, je že imel svoj načrt.

— Bolje bo, če se vrneš domov in se vedeš, kakor da ničesar ne veš.

— Nevarno je, a taka kakor sem, moram še domov. Skrbi me, kako se bo to izteklo!

— Samo da se je takole obrnilo. Poišči si kako žensko, da ne boš sama, za drugo bomo že mi skrbeli.

— Ne gre mi v glavo, zakaj so mi dovolili obisk, je na glas premišljevala Angela.

— Res je precej čudno. Mora že biti kaka nova gestapovska spletka. Ali pa napaka? Kmalu bomo zvedeli.

Jesen je dobil v pomoč skupino fantov. Skrivaj so Filipa iskali povsod tam, kjer je bilo najverjetneje, da ga bodo lahko ujeli neopazno. Tvegali so, tudi na cesti s postaje so postavili zasedo. Opazili so ga že, ko je stopil z vlaka.

— Prijeti ga moramo še danes. Ne sme nam uiti, ljudje pa tega tudi ne smejo opaziti! je pojasnil Jesen svoji skupini. Navadno je Filip zavil po svoje, to pot pa je šel z gručo ljudi, ki je kakor on, prihajala od vlaka.

Opazovali so ga od blizu, skriti nad cesto in želeli so, da bi se ločil od drugih. Toda kakor bi vedel, se je držal ljudi. Dan je bil in nemška postojanka blizu, zato se jim je izgubil izpred oči.

— Kar od tod ga bom spodnesel, je sikal Ris, ki mu je bil Filip spravil očeta v zapor.

— Ne, je odsekal Jeseni. — Vedeš se, kakor da ne veš, kaj nam je storiti!

Ne bi ga bilo težko položiti tudi med ljudmi, zlasti ker je bila razdalja majhna, a hoteli so ga dobiti na tihem, brez prič, da o tem ne bi takoj zvedeli ne gestapovci ne ljudje. Morda je poleg njega še kdo drug. Zakaj ga potem ubiti brez zaslišavanja! Vse, kar ve, bo moral natanko razkriti! Šele potem bomo videli, kaj z njim.

Čutili pa so, da ga bo treba zgrabiti hitro. Morda so gestapovci že ugotovili, kaj so zagrešili, ko so Petru dovolili obisk. Morda tudi Filip že kaj ve o tem, ker ga ne morejo nikjer iztakniti.

Jesen je bil nataknjen tako, da se mu nihče ni prav obrnil. Aleš je imel dober nos, in tudi jaz se nisem zastonj poganjal okoli tega hudiča, si je govoril Jesen, ko je dobil še Angelino sporočilo. Nazadnje so ugotovili, da Filip še ne more vedeti, za kaj gre. Vendar pa se je ogibal krajev, kjer bi se lahko srečal s partizani. Obveščevalci pa nikomur niso zaupali, da ga lovijo. Tudi Gorskemu ne, kajti znano jim je bilo, da Gorski veliko da nanj. To bi jim utegnilo pokvariti lov. Ko bodo z njim razčistili, bo že zvedel.

Mizar Dolenc, ki je Filipu delal okna in vrata, je bil zaneslјiv možak. Ljudje so vedeli, kako ga je Filip prosil in priganjal, naj mu hitro naredi in ga tudi večkrat obiskal. Ta okoliščina je v mladem Jesenovem pomočniku porodila izvedljivo misel. Z Jesenom sta skovala načrt.

— Tako. Filip bo sam prišel v naše roke! je potem rekel Jesen.

Prihodnjega dne je Filipa obiskal mizar Dolenc. Našel ga je na gradbišču, kamor partizani podnevi niso mogli priti neopaženo in brez tveganja.

— Pridi pogledat ali pa kar iskat, mu je oznanil mizar.

Filip se je tega razveselil, vendar je nekoliko pomislil, preden je rekel:

— Popoldne se oglasim.

Mizar se je poslovil, češ da se mu zaradi opravkov mudi.

Pot do vasi, kjer je stala mizarjeva hiša, je bila lepa kakor v parku. Najprej je zavijala ob njivah potem pa se je začela vzpenjati. Tam, kjer je bila prijazna gošča in so se poleti pregreti in zasopli potniki navadno ustavljali, da bi se oddahnili v hladni senci, je bila usekana v hrib. Zaradi gostega drevja in useka je Jesen izbral za zasedo prav ta kraj. Vas je bila blizu in tudi žandarmerija ne daleč, gozdiček pa nekako sam zase in bi jim v najslabšem primeru lahko presekali umik, vendar je vse to govorilo tudi njim v prid. Kdo bo pomislil, da bodo na tako nevaren kraj in celo podnevi prišli partizani. Blizu mizarja bi tvegali več, kajti tam bi se Filipu morda ponudila priložnost za beg. Zato so s takim načrtom tvegali dosti manj in si zagotovili razmeroma lahek lov. S tem bodo zavarovali tudi mizarja, ki ni natanko vedel, kje bodo čakali Filipa.

Sredi popoldneva je Filip sedel na kolo in ga začel nestrpno poganjati, kakor bi v njem nekaj gorelo ali kot bi s kom tekmoval. V resnici se mu ni mudilo nikamor. Ni rad zahajal v to stran. Šlo mu je za okna, nekaj pa ga gnalo, da bi spoznal, če ga morda res kdo zalezuje, kot ga je opominjal občutek.

Zadihan se je pripeljal pod klanec. Tudi tega je hotel premagati, vendar ni šlo. V popoldanski tihoti so zapeli koraki in zdeli so se mu nenavadno glasni. Neprijetno se je počutil med vse gostejšim drevjem in v useki, ki se je v klanec vse bolj ožil. Ni se mogel premagati, da ne bi previdno pogledal okoli sebe. Saj je blizu vas, dan je in Nemci niso daleč, se je tolažil. Pa vendar sta ga samota in mir hudo motila.

Jesen s fati je nad potjo čepel že več ur. Skrili so se za drevjem in se potaknili po grmovju. Da bi bili nevidni, so si za kape in po obleki zataknili zelene vejice. Razvrščeni so bili tako, da bi se v skrajni sili ali zaradi kakega presenečenja lahko tudi umaknili. A le v skrajni sili. Filipa morajo dobiti, če se bo le pokazal!

Štirje so tičali na levi, trije na desni strani ceste. A Jesen je dva poslal tudi za ovitek. Morda bo stekel navzdol. Spredaj mu bodo že zaprli pot. Potaknjeni tam okoli niso več govorili nihče se ni premaknil. Bo prišel ali ne? Morda se bo pripeljal na vozu, da bo pobral izdelano opravo? Potem bodo sitnosti še s konjem in takoj se bo razvedelo, da se je Filipu nekaj zgodilo. No, bomo že kako, samo naj pride!

Nenadoma so ga zagledali. Pritiskal je na kolo, potem pa stopil z njega in se oziral na vse strani. Ustavil se pa ni.

Le še nekaj korakov . . .

Tik nad njim je v hipu vse oživelo. Imel je le toliko časa, da se je ozrl in zdrznil, potem pa so bili partizani že ob njem. Prvi trije so z roba skočili predenj.

Kolo mu je zdrknilo na tla, prebledel je in se ustrašil, posebno še, ko je nekaj korakov od njega Jesen ukazal:

— Roke gor! Hitro!

Dva sta ga naglo preiskala. V notranjem žepu so našli pištolo. Jesen mu jo je vzel.

V svojem življenju Filip še ni bil tako predan.

— Izginili so s ceste skoraj tako naglo, kakor so se bili prikazali. V bližini ni bilo nikogar in gozd je bil miren kakor prej. Nekdo je pobral še kolo in ga skril v grmovje.

Šele med drevjem se je Filip začel zavedati. Poskusil se je čudti:

— Tovariši, to mora biti pomota. Saj me vendar poznate!

Skušal se je tudi nasmehniti in se delati miren, celo vesel ob srečanju z njimi, pa mu ni šlo preveč od srca. Tudi zaleglo ni.

— Nobene pomote ni!

Zdaj se jim je rahlo uprl in ustavil.

— Kaj pa je? Kaj se je zgodilo? Pogovorimo se!

— Se bomo že pogovorili. A ne tu! Naprej in tiho!

Potisnili so ga naprej, in ker je nekajkrat pisano pogledal, ga je Jesen opozoril:

— Nobenih neumnosti, če ne ti zagotavljam, da bo počilo!

Filip je spoznal, da gre zares. Poslej je bil pohleven. Zdaj ni smel in ni mogel tvegati bega. Ujel je toliko ravnotežja, da je ugovarjal:

— Celo zvezali ste me! Gorskemu to ne bo prav!

— To prepusti kar nam! Zdaj pa jezik za zobe in naglo hodi!

Razumel je Jesena in zaprl se je vase. Onstran vode jih je požrl gozd.

III.

Aleša in Bernarda so tisto jutro zbudili izredno zgodaj. Morala sta na hodnik, kjer je stalo še kakih petnajst jetnikov. Nihče ni bil zvezan. Tudi ni bilo treba: le redek med njimi je stal trdno! Več ali manj so bili pretepeni, zmrcvarjeni.

— Na dvorišče! je poveljeval podoficir.

Aleš in Bernard sta hodila skupaj. Dovolili so jima, da sta pomagala drug drugemu. Bernard je podpiral šepajočega Aleša, ki je prestal še eno mučenje.

— Kakšna milost za konec! je šepnil.

Vsi so bili prepričani, da je to njihova zadnja pot . . .

Zunaj je na začudenje vseh dobil vsak kako orodje: nekateri krampe, drugi lopate!

Odgnali so jih naprej med kostanje in jih spet ustavili. Policisti so malo naprej začrtali mejo in jim ukazali, naj začno tam kopati in odmetavati zemljo. Aleš je dobil kramp. Kako naj koplje, ko na razbolelih nogah brez nohtov ne more niti dobro stati. Prsti so bili otekli, rane na njih še gnojne, stopala pa nabrekla in boleča. Ob vsakem udarcu se je moral opreti na kramp, potem pa je spet s težavo vzdignil. Kopali in odmetavali so molče, s tiho grozo v srcu: Koplješ si svoj lasten grob! Nehaj, da ti bo prihranjeno vsaj to! Aleš je že med zbiranjem in po poti opazoval ljudi, če koga med njimi pozna, če bo morda kdo, ki ga ne bodo ubili in bi tako obvestil ljudi o Filipu. Spredaj je opazil Petra! Tudi on je nosil kramp. Pozdravila sta se s presenečenimi pogledi, oba s podobnimi nameni. Peter ni mogel vedeti, da je Alešu o Filipu že znano, zato se mu je tudi on hotel približati.

Aleš ni več mogel stati na nogah. Klecnil je na kolena in kramp mu je obtičal v zemlji. Nekaj časa mu ni nihče ničesar rekel in pustili so, da mu je Bernard pomagal na noge. Spet je vzdignil kramp in ga previdno spustil proti zemlji.

Stražarji pa so opazovali in spremljali vsak gib. Policistov je bilo šestero. Močnih, zdravih, surovih in oboroženih.

Najhujši med njimi je bil tisti, ki so mu pravili »Konjska smrt«!

Ko bi bili na fronti, bi se poznalo! je razmišljal Aleš in tudi v tem našel tolažbo. Privezani so tu, da krotijo nas!

Vsakdo je vedel o drugem le najslabše. Omizje je govorilo o drugem omizju, ko da so tam sami prešuštniki, ljudje, ki jih je zakon obšel samo zato, da jim da možnost, da se še enkrat napijó. Da ne bodo potem rekli zakonu, da so žejni.

Od vsepovsod so spregledala tiha sovraštva.

Zato ker je lani prodal packe; ker so mu meli proso s cele vasi; ker je omožil hčer; ker je bil bolan in je ozdravil; ker je bil v partizanih; ker ga je obiskal brat iz Ljubljane; ker je dobil pozdrave iz Amerike, ker mu niso vsega pobrali kot drugim . . . Vmes pa so odhajali od omizij v vežo, kjer so se prijazno ogovarjali. Ali pa si pomagali pri vozeh in si drug pri drugem sposojali zobanje za konje . . .

Bila je že trda noč, nepregledna kot veliko močvirje, ko se je začel voz za vozom zgubljati v njej. Pod kolesi je hrstel pesek in v ljudeh sovraštvo. Vso pot je hrstelo. Ljudje so se mu posmihali, posmihali sem, tja in odpuščali drug drugemu, saj konec koncev, kaj pa je življenje drugega kot jama, v kateri smo vsi.

Hij!

II

Abram in žena sta zgodaj začela prebujati otroke. Nista naredila luči, ker je tudi drugod niso. Tipala sta po ležišču in jih šepetaje klicala. Otroci, ki so se drenjali v veliki skrinji, ki jim je bila za posteljo, se niso in niso hoteli prebuditi. Večja dva, Polde in Ivanka, sta samo onemoglo stokala, mlajši, ki je spal ob njunem vznožju, pa je obvisel ženi na rokah in spal naprej.

— Sveta nebesa! Ja daj jih no zbudi! je obupavala žena.

— Alo, Polde, Ivanka! ju je stresal oče.

— Aaa! sta zajamrala.

— Nič aaa, vstani, Polde!

Otrok je globoko zavzdihnil in se jokaje pretegnil.

— Polde!

— Jo! se je mirno oglasil.

— Ivanka! je žena stresla dekle. Križ božji, celo uro te že budim!

— Kaj je? je jokavo vprašala in se oprijela roba skrinje.

— Čujta! Ne smeta več zaspati! Spi naj samo Rudi! Jaz in ata greva in prideva šele zvečer.

— Ja! sta zašepetala in pokleknila v skrinji.

— Dopoldne ali popoldne, Polde, bodo prišli po vino.

Otroka sta pokimala.

— Nikamor z doma! je Abram dvignil glas. V hiši ali pred hišo čakati! Ključ od hrama bova vzela s seboj, ti pa reci, da ne veš, kje je. Za naju dva pa recita, da sva šla v mesto na sodnijo.

— Kje bosta pa zares? je zašepetala Ivanka.

— Blizu, blizu: je zašepetal Abram.

— Kaj pa, če bodo po hiši premetavali? je vprašal sin.

— Če bodo, pa bodo, Zato pa morata biti doma.

— Kaj pa če žganje vzemo?

PAVLE ZIDAR

33 **SVETI PAVEL**

— Si ga zaravnal z drvmi? je vprašala žena.

— Pod pečjo v pepelu je. Vrag ga ne najde!

— Pa če bodo šli v hlev?

— Pojdita za njimi.

— In če telico vzemó?

— Zdaj ne jemljejo živine!

— Otroka sta pomolčala. Po šipah je zapraskal dež.

— Ali naj pokličeva, če najdejo žganje?

— Nič klicati!

— Kaj pa, če naju bodo tepli?

Abram je odmajal z glavo in požrl slino.

— Saj ne tepo! Za naju bodo vprašali in odšli.

— Kaj pa, če se bodo usedli in čakali?

— Naj! Se bodo že naveličali.

— Pa če se ne?

— Se bova pa midva pogovorila z njimi, ko se vrneva.

— Pa če bodo hoteli jesti?

— Recita jim, da naj svoje jedo! Zdaj pa dosti! Luči ne smeta prižgati! V peči je zelje, v omari mleko. Kruh reži ti, Polde! In mir, dokler se ne zdani!

Abram in žena sta tiho odrinila vrata. Od zunaj je zašumel dež. Duri so zacvilile, ko sta jih potegnila za sabo.

Otroka sta za nekaj trenutkov obnemela. Srce jima je tolklo, ko da je v prazni škatli za čevlje. Začela ju je pogledati siva in težka tema. Stopila sta čez rob visoke skrinje in splezala na gorko peč, kjer so se sušile njune obleke, Vlekla sta nase vsak svoje in vzdihovala, ker ni bilo ne rokavov ne hlačnic. Gumbi so odpadali in se kotalili s peči. Na tla so jima padle nogavice. Poldetu pa so se razsule še vžigalice.

Sedela sta v zapečku in s strahom prisluškovala jutranjim sencam, ki so se prikazovale na šipah.

— Polde! je poklicala Ivanka s stisnjenim glasom.

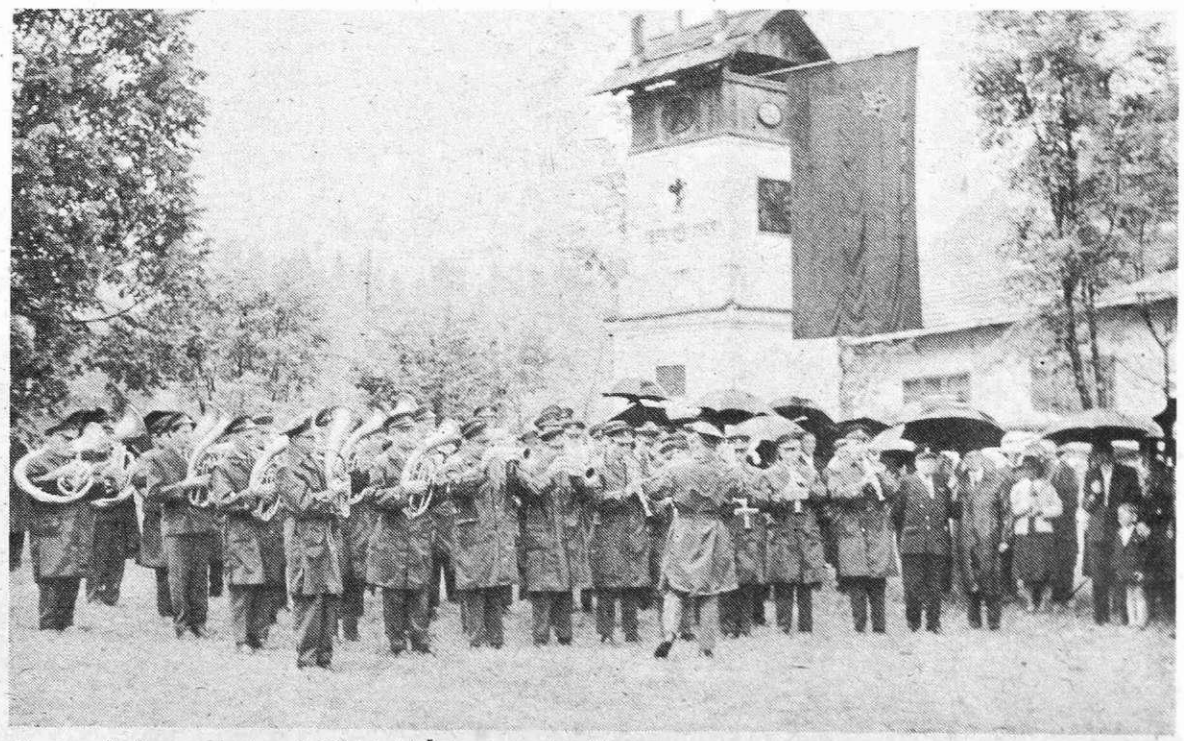

Nastop pihalnega orkestra ob 100-letnici Železarne pri Zoisovih fužinah v Bohinju

PRIPRAVA GRADIVA ZA SEJO SKUPŠČINE

Na petkovi 30. seji izvršnega sveta občinske skupščine Jesenice so v glavnem razpravljali o gradivu, o katerem bodo še v februarju razpravljali vsi trije zbori občinske skupščine.

Brez posebnih pripomb so soglašali z predlogom delovnega programa skupnosti slovenskih občin za letošnje leto in s sofinanciranjem skupnosti. Po predlogu, naj bi za akcije in glasilo OBČAN prispevali 60 tisoč dinarjev, kar je približno toliko kot prejšnja leta.

Dalj časa so se zadržali ob odloku za igradnjo žal na Blejski Dobravi. Zborom občinske skupščine bodo predlagali potrditev odloka o izgradnji in ureditvi pokopališča na Blejski Dobravi, nadalje, da kot investitorja pooblaščajo obrtno podjetje Kovinar Jesenice. Skupščina občine pa bo poskrbela za potrebna sredstva s samoupravnim sporazumom, s katerim naj bi delovne organizacije prispevale potrebni delež. Skupščina občine je že prispevala osnovo za začetek dela, potrjeni so tudi načrti, tako da naj bi že letos začeli z izgradnjo najprej mrliških vežic.

Na seji so pripravili tudi predlog proračuna občine Jesenice za letošnje leto in predlog programa komunalnih del za letošnje leto. Predlog proračuna, po katerem naj bi letos zbrali okroglo 27 milijonov dinarjev, naj bi skupščina dala še v javno razpravo, dokončno pa naj bi ga potrdila koncem marca. Tudi predlog komunalnih del bo dan v javno razpravo, pri čemer pa so pudarili, da je treba pohiteti z ustanovitvijo komunalne samoupravne interesne skupnosti, ki naj bi v bodoče usklajevala potrebe na tem področju.

Na petkovi seji izvršnega sveta so se strinjali še s tremi predlogi zazidalnih načrtov. Za področje vzhodno od doma TVD Partizan na Koroški Beli, bodo predlagali nov predlog z štirimi stolpiči. Na javnih razpravah v Mojstrani so se občani strinjali z načrtom zazidave območja gostinsko stanovanjske cone, kjer naj bi zgradili hotel s 150 posteljami. Namesto dveh šestorčkov, so domačini glede na potrebe predlagali zgraditev kar petih šestorčkov, zato pa naj bi namesto devetih individualnih hišic predvideli le sedem.

Po obsežni razpravi pa je bil sprejet predlog SGP Save za ureditev zahodnega dela centra Jesenic, ki na območju od hotela Korotan do Kosove graščine pušča nekaj stavb. Menili so, da bi bilo mogoče leta 1977 začeti z postopnim uresničevanjem načrta, saj bo nemogoče naenkrat zagotoviti potreben denar. Kot rečeno bodo o vsem obravnavanem gradivu razpravljali še vsi trije zbori skupščine občine Jesenice.

SANACIJA IZGUB ŽELEZNICE

Pred štirinajstimi dnevi smo v našem glasilu poročali o začetku akcije za pokritje izgub slovenskih železnic. Kako akcija trenutno poteka, smo ponovno zaprosili pomočnika šefa železniške postaje na Jesenicah Franca Jerala.

Kako poteka akcija za pokritje izpada transportnih dohodkov na železnici v jeseniški in radovljiški občini?

Akcija za pokritje izpada transportnih dohodkov v jeseniški in radovljiški občini je sicer še v polnem teku, vendar že sedaj lahko rečem, da bo akcija uspela. Do danes je samoupravni sporazum o prepustitvi železnici že plačanih davčnih obveznosti podpisalo v jeseniški občini devet, v radovljiški pa sedem delovnih organizacij. Te številke sicer niso velike, vendar bodo v večini podjetij razpravljali o podpisu sporazuma za pokritje izpada transportnih dohodkov na železnici v prihodnjem tednu. Članom občinskih štabov v radovljiški in jeseniški občini, so v večini delovnih organizacij potrdili, da bodo v kolektivih o tem razpravljali in upajo, da bodo delovni ljudje podpis tega sporazuma povsod podprli.

Ali lahko poveste kako poteka ta akcija v nekaterih večjih podjetjih?

Delovne organizacije Plamen Kropa, Veriga Lesce, Sukno Zapuže, gradbeno podjetje Gorenjc, Žarja Jesenice in Kovinar Jesenice, so sporazum že podpisale. V Elanu, Murki, Almiri in gradbenem podjetju Sava so tik pred podpisom.

V Železarni so o podpisu začeli razpravljati v samoupravnih delovnih skupinah. Računajo, da bodo sporazum podpisali do konca februarja. V večini ostalih podjetij pa menijo, da bodo podpisali sporazum do predvidenega roka, to je 15. februarja.

Kakšno vprašanje postavljajo delovni ljudje v zvezi z akcijo za pokrivanje izgub?

Najpogosteje se postavlja vprašanje, kako dolgo bodo železnice še poslovale z izgubo. Naj odgovorim še nekoliko bolj določeno.

Za letos je bilo zahtevano 30 odstotno povišanje in tekom leta zaradi inflacijske stopnje, še dvakratno povečanje cen. Odobreno smo dobili 22 odstotno povišanje, kar verjetno tudi letos ne bo pokrilo naših stroškov.

Vsekakor je naša velika želja, da se rešimo nelikvidnosti tudi mi, ker imamo zaradi izgub največje težave ravno mi sami. Pri tem naj poudarim, da finančno stanje pri drugih železniških upravah ni nič boljše kot pri nas. Za primer naj navedem le nekaj primerov:

Na italijanskih železnicah imajo približno enake tarife kot mi, dnevno pa dobivajo po nekaj milijard lir dotacij od države. Na avstrijskih železnicah so tarife še enkrat večje kot pri nas, imajo pa vsako leto nekaj milijard šilingov izgube. Zahodnonemške železnice, ki so pojem urejenosti, moderniziranosti, avtomatiziranosti, imajo dvakrat višje tarife kot mi, pa so leta 1974 tudi končali z veliko izgubo. Približno enaka slika je v Švici, vendar v vseh državah izgube železnici pokriva država.

S sprejemom nove ustave, se pri nas to ureja s samoupravnim dogovarjanjem. Kljub temu, da je to prva taka akcija pri nas, ki jo spremlja še veliko začetnih težav, lahko ugotovimo, da delovni ljudje z razumevanjem podpirajo to akcijo, zato sem prepričan, da bo tudi uspela.

JAVNO VPRAŠANJE

Zaradi tega, ker ustna opozorila pri odgovornih osebah v SGP Save in Sob Jesenice niso našle ustreznega odmeva, pri reševanju ureditve okolice stanovanjskega naselja Plavž, postavljam javno vprašanje, do katerega roka bo urejeno to vprašanje.

Kot je znano, je naselje Plavž postalo veliko gradbišče, ker gradijo tri nove stolpnice in garažno hišo za preko dvesto avtomobilov. Garažna hiša se postopoma polni, ker rušijo zasebne garaže kjer gradijo dve stanovanjski stolpnici ob koroški progi. Povsem razumljivo je, da je do teh rušenj prišlo in da so zgradili novo garažno hišo, kjer bodo lastniki porušenih garaž dobili nove garaže, nekaj garaž pa bo SGP Sava odprodalo. Nerazumljivo in skrajno neodgovorno pa je od pristojne službe občinske skupščine Jesenice in SGP SAVE to, da se s pričetkom gradnje garažne hiše ni pričela graditi tudi dovozna pot za množico teh avtomobilov in sicer po varianti, ki bi najmanj motila stanovalce na tem območju. Menim, da bomo zopet zgradili objekt občega pomena, pri tem pa pozabili zgraditi tudi ostalo, kar bi nujno morali poleg takega objekta zgraditi (dovozne ceste in ureditev okolice). Vse tako izgleda, da se bo ves promet iz nove garažne hiše odvijal mimo stanovanjskega bloka na cesti Revolucije 9, poleg prometa iz že obstoječih garaž, ki so bile postavljene že pred časom pred tem stanovanjskim blokom. Za ilustracijo naj navedem, da stanuje v tem bloku 63 družin, ki bodo izpostavljene tem nevšečnostim (prah, blato), kar je že sedaj prisotno. Pripominjam, da se bomo stanovalci na tem območju energično uprli vsaki polovični rešitvi tega problema in ne bomo dopuščali polovičnih ali zasilnih rešitev na račun že itak ogroženih stanovalcev.

Poglavje za sebe pa je obnašanje SGP SAVA, ki gradi te objekte na območju Plavž in ki je spremenilo celotno območje v eno samo gradbišče. Prostor med stanovanjskimi bloki je zatrpalo z materialom, njihovi šoferji kamionov pa vozijo, kjer se jim zljubi. Že itak neurejeno okolje so spremenili v eno samo blatno cesto. Na večkratne prošnje, naj svoj odnos do stanovalcev spremenijo in stvari uredijo, ni nobenega odziva, še več, obnašajo se tako, kot da stanovalcev na tem območju ni. SGP SAVA je bilo tudi od stanovanjskega podjetja Jesenice opozorjeno, naj te pomanjkljivosti odpravi in sicer z odločbo štev. II/294-1 52/1975 z dne 27. I. 1975, vendar ni po tem vprašanju še ničesar storilo.

Upam, da bomo stanovalci stanovanjskega naselja Plavž od pristojnih dobili odgovor na vprašanje.

Za hišni svet na Jesenicah,
cesta Revolucije 9
Franci Pirc

SPOMINSKE KOLAJNE BORCEM ZA SEVERNO MEJO

Republiški odbor Zveze prostovoljcev borcev na severno mejo 1918/1919 je pred kratkim obvestil vse občinske in medobčinske odbore te organizacije, da so v teku priprave za podelitev spominskih kolajn vsem onim prostovoljcem za severno mejo, katerim je priznan status borca za severno mejo 1918/1919. Te kolajne imajo vgraviran lik generala Rudolfa Maistra, znanega organizatorja obrambe naše severne meje in bojevnika za zavarovanje narodnostnih pravic našega slovenskega življa na Koroškem.

Že dalj časa so te kolajne izdelane, vendar jih zaradi gotovih razlogov niso podelili. Nekaj prostovoljcev je že prehitela smrt, tako da tega priznanja ne bodo več deležni. Število prostovoljcev se je v jeseniški občini znatno znižalo, saj so v januarju letos preminili trije člani organizacije: Metod Rejc z Jesenic, Pavel Kovač iz Mojstrane in Alojz Baloh iz Podkorena. Zadnji je bil vrsto let član nadzornega odbora in poverjenik za Podkoren.

Kljub visoki starosti nekdanjih prostovoljcev so se le-ti domenili, da bodo pospešeno zbirali zgodovinske podatke, ki se nanašajo na ustanovitev in delovanje narodne straže na Jesenicah ob koncu prve svetovne vojne. Potrudili se bodo in zbrali podatke o vseh onih prostovoljcih, ki so sodelovali v narodni straži, in raznih vojnih enotah, kot so bile alpinska, ljubeljska, Šefmanova četa in druge enote, ki so se bojevale vzdolž naše severne meje in onstran Karavank.

V tehničnem muzeju Železarne sicer že imajo razne spiske, dokumentacije, fotografije nekaterih prostovoljcev, vendar je to le skromen dokaz udeležbe Jeseničanov v bojih za severno mejo in obstoj našega slovenskega naroda na Koroškem.

S. Š.

TUDI NIKOLAJU LONCNERJU SPOMINSKO OBELEŽJE

Nekateri člani ZZB NOV z Jesenic, ki so se pred nekaj leti udeležili odkritja plošč Jožetu Kodru, in njegovemu bratu Antonu ter Simonu Kosu v Nemškem Rutu na Tolminskem, so se takrat spraševali, zakaj se niso pri tem spomnili tudi na Nikolaja Loncnerja, ki je bil vendar eden od prvih v tem kraju, ki se je postavil po robu fašističnemu nasilju. Čudno se jim je zdelo, zakaj naj bi pozabili na človeka, ki je 14 let star prenašal čez mejo slovensko čtivo iz Jugoslavije čez bohinjske gore na Primorsko, v času ko je divjalo fašistično nasilje nad našim narodom onstran meje.

No, na posvetu krajevnega odbora ZB NOV v Nemškem Rutu so se sedaj odločili, da bodo tudi Nikolaju Loncnerju postavili spominsko obeležje, kar je ta vsekakor zaslužil. Domenili so se, da bodo zaprosili železerno na Jesenicah, da jim ploščo izdela, da bodo letos ob 30-letnici osvoboditve ploščo odkrili.

Na Jesenicah so Loncnerja pred vojno dobro poznali, saj je začel prehajati čez mejo po nalogu organizacije TIGR že leta 1927. Še bolj pogosto pa je bil tu od leta 1930 dalje, ko so se na Jesenicah naselili nekateri pobegli tigrovci. V začetku decembra 1931 in 1932 so ga na povratku s sestanka na meji pod Rodico, aretirali fašisti in ga odpeljali proti Nemškemu Rutu. Vedel je, kaj ga čaka in zato je na nekem previsu z naglo kretnjo potisnil pod stezo oba fašista in srečno pobegnil.

Do začetka vojne je živel na Jesenicah, kamor je prišla kasneje tudi žena z otroci in še bolj pogostoma zahajal, vedno težko obložen na mejo, kjer se je sestajal s svojimi sodelavci. Nemalokrat je tudi sam prenašal tovore slovenskega čtiva dalje v Rut in druge kraje.

Nemci so ga že v začetku maja 1941 aretirali in ga potem odpeljali v zapore v Celovcu. Tridesetega decembra istega leta so ga ustrelili, skupaj z Lavoslavom Planinškom, zadnjim predsednikom emigrantskega društva SOČA na Jesenicah, v Dragi pri Begunjah.

S. Š.

Novice iz radovljiške občine

Na 22. seji IO občinske skupščine 10. 2. so med drugim obravnavali prvi osnutek občinskega proračuna in predlog programa komunalnih del ter osnutek družbenega plana za 1975. leto. Razpravljali so tudi o dopolnjenem poročilu inšpekcijskih služb, poročilu o zbranih sredstvih za mestna zemljišča ter o dopolnitvi predloga za nove stanarine. Podprli so predlog za nadaljevanje obnovitvenih del na stavbi občinskega sodišča in potrdili pogodbo z geodetskim zavodom SRS za izdelavo topografskega načrta Boh. Bistrice.

— — —

Sekretar občinskega komiteja ZK Jože Bohinc, je v sredo 12. 2. sklical sestanek vseh predsednikov komisij pri občinski konferenci ZK. Govorili so o sestavi programov komisij na osnovi stališč in zaključkov seminarjev za vodstva ZK in sej občinske konference. Predlagane programe bodo obravnavali in potrdili na 8. seji občinske konference ZK, ki bo v drugi polovici februarja.

— — —

Na torkovi seji koordinacijske komisije za spremljanje in izvajanje ustave pri občinski konferenci ZK so se dogovorili o izhodiščih za nadaljnje akcije delovnih skupin, ki skrbe za konstituanto in prilagajanje ustavnim določilom v TOZD, KS in SIS. Ocenili so tudi dosedanji potek konstituiranja, ki navzlic nekaterim težavam povsod zadovoljivo poteka.

— — —

V petek, 7. februarja, je bila ustanovna seja SIS za kulturo občine Radovljica. Delegati so zlasti zavzeto razpravljali o programski usmeritvi kulturnih dejavnosti in se pri tem zavzeli za stališče, da je nujno določiti prioritetne naloge, ki jih mora kulturna skupnost financirati obvezno, ne glede na prispevno stopnjo, ki bo določena s samoupravnim sporazumom. Predvsem naj bi zagotovili sredstva za množično kulturo v občini. Za predsednico skupščine, ki šteje 58 delegatov so izvolili Elzo Osterman z Bleda, za namestnika Zdenka Cundra z Bohinjske Bele, za predsednika 11-članskega IO Jošta Rolca iz Radovljice. Izvolili so tudi komisijo za samoupravno delavsko kontrolo in 10 delegatov za skupščino kulturne skupnosti Slovenije.

— — —

Občinska konferenca ZSM bo v okviru proslav kulturnega meseca mladih v soboto, 15. februarja, ob 19. uri pripravila v hotelu Svoboda na Bledu srečanje mladine in vojakov iz garnizije Bohinjska Bela. Prireditev bo posvečena spominu pesnika Prešerna, hkrati pa bodo spregovorili tudi o boju zamejskih Slovencev v Avstriji in Italiji, katerim bodo posvetili literarni del programa. Na družabnem večeru, ki bo sledil, bo igral vojaški ansambel iz Škofje Loke.

— — —

Po sklepu IO občinske konference SZDL bo letošnja osrednja proslava 30-letnice osvoboditve 4. julija v Begunjah, ki bo hkrati tudi republiška. KO SZDL, ZZB NOV, ZSM in druge organizacije pa bodo skupaj s kulturnimi društvi po lastnih programih pripravile tudi krajevne proslave.

— —

Prešernovo proslavo je v sodelovanju s krajevno konferenco SZDL priredilo tudi KUD Bled. Prireditev je bila 7. februarja zvečer v festivalni dvorani. Razen moškega in mladinskega zbora KUD Bled, so nastopili tudi recitatorji osnovne šole dr. Josip Plemelj, harmonikarski orkester glasbene šole Radovljica in folklorna skupina iz Gorij in Bleda.

— — —

V januarju so že v vseh 19 krajevnih organizacijah ZB NOV v radovljiški občini opravili redne občne zbore. Izvolili so svoja vodstva, v katerih je precej novih članov. Konstituanta novoizvoljenih odborov bo opravljena do 15. februarja, predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV pa bo ocenilo vsebino in potek občnih zborov v začetku marca. Udeležba članstva na zborih je bila množična, kot še nikoli poprej.

— — —

V sredo 5. 2. so se na sedežu občinske konference SZDL sešli na skupen posvet predstavniki pašnih skupnosti, člani pašniških odborov in direktorji kmetijskih zadrug z območja občine Radovljica. Pod vodstvom predsednika OK SZDL Franca Jereta so razpravljali o problematiki pašnih skupnosti in njihovih odnosov s kmetijskimi zadrugami. Beseda je tekla tudi o lastniških pravicah planinskih koč in zadružnih domov. O tem bodo spričo nekaterih nejasnosti ponovno razpravljali na enem prihodnjih posvetovanj.

— — —

Prejšnjo soboto, 1. februarja, so ustanovili svoje kulturno društvo tudi v Ljubnem. Pri tem se je močno zavzela KO SZDL kot tudi nova skupščina KS Ljubno. Že doslej je obstojal mladinski pevski zbor, ki ga vodi Marjan Eržen, v prihodnje pa bodo imeli tudi dramsko sekcijo iz vrst že dokaj uspešnih domačih recitatorjev. Za predsednika društva so izvolili Jožeta Ravnika.

— — —

V torek, 11. februarja, je bila 2. seja komisije za kulturo pri občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica. Obravnavali so poročilo o izvedbi lanskoletne kulturne akcije in sprejeli program za 1975. leto. Podrobno so se opredelili za število gledaliških, likovnih in drugih prireditev, ki bo približno takšno kot lani.

— — —

Na razgovoru, ki ga je prejšnji petek, 31. 1. sklical upravni odbor DPD Svoboda Lesce so sklenili, da bodo kar najbolj svečano proslavili 20-letnico obstoja in delovanja godbe na pihala. Sprejeli so okvirni program, po katerem bodo organizirali slavnostni koncert 1. julija v radovljiški kinodvorani. Naslednjega dne pa bo pri Šobcu revija pihalnih godb iz vse Gorenjske. V pripravah za proslavo obletnice bodo sodelovale tudi vse krajevne družbenopolitične organizacije in ZKPO občine Radovljica.

— — —

V soboto, 1. februarja, so imeli na Bledu občni zbor prostovoljnega gasilskega društva Mlino. Društvo, ki šteje 48 članov, letos slavi že 60-letnico obstoja. Zaradi pomanjkanja denarja ne bodo tega jubileja proslavili s proslavami, pač pa bodo v ta namen skušali čimprej s prostovoljnim delom in lastnimi sredstvi obnoviti svoj dom. Veliko pozornosti bodo posvetili operativni dejavnosti in usposabljanju novih članov. Za predsednika društva so ponovno izvolili Miha Rejca, za poveljnika Franca Žerovca in za tajnico Nado Šobar.

— — —

V Gorjah se je skupščina KS, ki šteje 45 delegatov, konstituirala 29. januarja. Za predsednika skupščine so izvolili Janeza Petermana, za začasnega predsednika 15-članskega sveta pa Matevža Bizjaka, ki opravlja to odgovorno dolžnost že od ustanovitve KS Gorje. Na prvi seji skupščine so izvolili še poravnalni svet, odbor za varstvo okolja in pet raznih komisij.

— — —

30. januarja so v dvorani gasilskega doma na Bledu sklicali ustanovni sestanek aktiva mladih zadružnikov. Pobudo za ustanovitev je dala KŽK Kranj — TOZD KZ Radovljica, ki je skupaj s KZ Bled prevzela tudi mentorstvo. Ustanovne seje se je udeležilo nad 20 mladih kmetijcev z območja Bleda, Radovljice in Gornjesavske doline. Izvolili so sedemčlanski odbor in delegata za predsedstvo občinske konference ZSM Radovljica.

— — —

Popoldne se bo sešel sekretariat aktiva komunistov delavcev v izobraževalni delavnosti. Razpravljal bo o problematiki usmerjanja mladine v pedagoške šole ter o pripravi gradiva in analiz o izobraževanju, ki ga bodo obravnavali na 8. seji občinske konference ZK.

— — —

Po samoupravnem sporazumu o programu in financiranju izgradnje vzgojno varstvenih in izobraževalnih objektov za obdobje 1975—1980 morajo vse TOZD in delovne skupnosti iz družbenih dejavnosti odvajati 2 % prispevka od dohodka, kar morajo vsebovati tudi vsi finančni načrti. Z gradnjo vrtcev so pričeli že v Radovljici, spomladi pa se začne graditi tudi osnovna šola v Begunjah.

Z OBČNEGA ZBORA PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA JESENICE - MESTO

V februarju se bodo zvrstili občni zbori prostovoljnih gasilskih društev jeseniške občine in poklicne ter reševalne gasilske enote Železarne. Prejšnjo soboto, 8. februarja, so imeli občni zbor v Planini pod Golico, na Blejski Dobravi in na Jesenicah.

V poročilu o delu v preteklem letu sta predsednik in poveljnik prostovoljnega gasilskega društva Jesenice — mesto Emil Golob in Stane Tramte poročala, da ima društvo 38 aktivnih članov, od tega 12 mladincev in 11 pionirjev. Kot že leta nazaj, so tudi v preteklem letu vso pozornost posvetili vzgoji kadra. Tako so lani štirje člani uspešno opravili podčastniški in strojniški tečaj, letos pa štirje obiskujejo tečaj za gasilske častnike. Lani sta dva napredovala in dobila naziv gasilski častnik, šest pa je postalo podčastnikov.

Po rednih in uspešnih vajah, so se lani udeležili članskega, mladinskega in pionirskega tekmovanja. Mladinci so imeli 20 vaj, pionirji pa 25. Za prizadevnost na tem področju so pohvalili mladinskega referenta Marjana Skubica.

Razen tega so lani posebno skrb posvetili obnovi doma. Skoraj povsem so popravili strehe, dimnike in kletna vrata. Pri tem so prizadevni gasilci opravili kar 592 prostovoljnih ur dela.

V lanskem letu na njihovem področju niso imeli, prvič odkar obstoji društvo, nobenega požara. To je prav gotovo posledica dobro organizirane preventivne službe, pri kateri sodelujejo, v glavnem pa jo izvajajo poklicni gasilci Železarne, s sodelovanjem oddelka za notranje zadeve skupščine občine Jesenice.

Na občnem zboru so sprejeli tudi program dela za letos. Nadaljevali bodo s popravilom doma, izvedli bodo tečaj in izpite za izprašane gasilce — člane, mladince in pionirje. V kolikor bodo dobili potreben denar, bodo kupili najbolj nujno potrebno opremo in delovne obleke, redno bodo imeli vaje, udeležili se bodo občinskega tekmovanja, za pridobivanje kondicije pa bodo za mladince in pionirje nabavili nekaj športnih rekvizitov.

Na občnem zboru so izvolili nov upravni odbor. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Emil Golob, za poveljnika Stane Tramte, za podpoveljnika Karel Tramte in Hasan Besič ter za tajnika Dori Zupan. B.

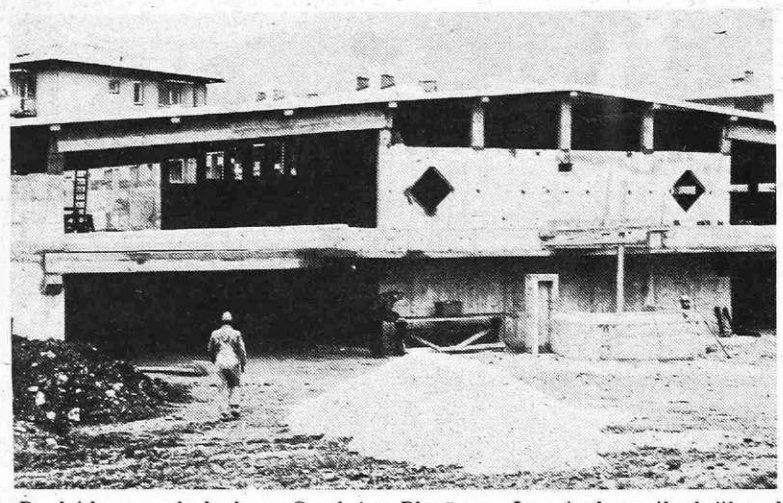

Predvideva se, da bodo na Spodnjem Plavžu na Jesenicah v prihodnjih treh letih zgradili nekaj nad 500 novih stanovanj. Za pridobitev gradbenega prostora, je bilo ob koroški železniški progi potrebno odstraniti skoraj polovico zasebnih garaž. Kot nadomestilo za to, bodo lastniki teh dobili garažne prostore v novi veliki garažni hiši, ki jo dograjujejo delavci SGP Sava na Plavžu, zahodno od blokov ob Cesti revolucije. V novi trietažni garažni hiši bo prostora za 202 avtomobila. Nekaj garaž bo na voljo tudi za odkup. B.

PREŠERNOVA PROSLAVA V ZNAMENJU ENOTNEGA KULTURNEGA PROSTORA

Kot že več let nazaj, so v radovljiški občini tudi letošnji slovenski kulturni praznik — Prešernov dan, posvetili ideji o enotnosti slovenskega kulturnega prostora. Razen številnih, že običajnih šolskih kulturnih prireditev in proslav v domala vseh večjih krajih občine, je bila osrednja Prešernova proslava tokrat v Kropi.

Dvorana sindikalnega doma tega delavskega središča je bila dosti premajhna, da bi lahko sprejela številne udeležence iz Krope in iz drugih krajev, ki so se na praznični dan v soboto 8. februarja zvečer zbrali k slovesnosti.

Prireditev, ki je potekala pod geslom »Solidarnost s pravičnim bojem zamejskih Slovencev« je spričo sedanjih razmer zlasti v Avstriji, pokazala pravo podobo prizadetosti in solidarnosti naših ljudi z našimi rojaki na Koroškem pa tudi v Italiji. K temu je nedvomno prispevalo tudi vzdušje, ki so ga organizatorji ZKPO Radovljica in pevski zbor KPD Stane Žagar uspeli pripraviti z ustreznim kulturnim programom. V ta namen so povabili k sodelovanju tudi zamejska pevska zbora SKPD Radiše s Koroške in PD Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu, ki sta za svoje ubrano petje požela viharno priznanje.

Slavnostni govornik član predsedstva RK SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga, je upravičeno poudaril, da je prav Prešernova misel vselej spodbujala in združevala naš narod ne glede na državne meje ter nas vodila v plemenitem in težkem boju za svoj obstoj.

Poseben ton sobotni manifestaciji zvestobe velikemu pesniku so dale tudi umetniško podane Prešernove pesmi, ki so jih recitirali člani gledališke skupine DU Radovljica Alenka Bole-Vrabčeva, Slavica Česnik in Franci Černe.

Gostom iz zamejstva so na proslavi v spomin na to veličastno srečanje izročili spominsko plaketo A. T. Linhart kulturne skupnosti Radovljica ter knjižna in likovna darila ZKPO in gostitelja pevskega zbora KUD Stane Žagar. JR

PIHALNEMU ORKESTRU GORENJSKA PREŠERNOVA NAGRADA

Pred slovenskim kulturnim praznikom so v četrtek, 6. februarja, po dogovorjenem vrstnem redu v delavskem domu na Javorniku, podelili letošnje gorenjske Prešernove nagrade. To, že tradicionalno najvišje kulturno priznanje, je letos iz naše občine prejel PIHALNI ORKESTER JESENIŠKIH ŽELEZARJEV. Iz kranjske občine je to priznanje prejel MARJAN LOMBAR za njegov pomemben delež pri razvoju Prešernovega gledališča, iz škofjeloške občine akademski slikar BORIS JESIH za svoje likovne dosežke v lanskem letu, iz tržiške pa JOŽE RAKOVEC kot pobudnik in organizator številnih kulturnih akcij.

PIHALNI ORKESTER JESENIŠKIH ŽELEZARJEV, ki je lansko leto slavil stoletnico obstoja, je bil ves čas svojega delovanja zvest spremljevalec gorenjskega fužinarja od Bohinja do Jesenic. Še s posebno vnemo pa je opravljal svoje družbeno in kulturno poslanstvo po osvobodilvi. Nastopal je na vseh večjih manifestacijah doma, prirejal koncerte, iskal različne oblike povezovanja z drugimi glasbenimi zvrstmi, da bi popestril in kvalitetno dvignil svoje poustvarjanje. Z različnih republiških revij in tekmovanj se je vračal s priznanji in odliči, nastopal pa je tudi v drugih republikah in celo v zamejstvu.

V povojnih letih delovanja je orkester prejel za svoje delo najvišje občinsko kulturno priznanje Čufarjevo plaketo, priznanje ZKPO Slovenije Gallusovo plaketo, srebrno priznanje OF občinske konference SZDL Jesenice in zlato plaketo železarne Jesenice. V zadnjih letih pa je k tem priznanjem dodal še srebrno in zlato odličje z republiških tekmovanj pihalnih orkestrov.

Nedvomno pa je izredna vrednost pihalnega orkestra, da ga sestavljajo amaterji, v glavnem delavci-železarji, ki so s pridnostjo in pripadnostjo k orkestru dosegli pomembno kvalitetno raven. Že v sedanjih pogojih dela se uvrščajo v sam kvalitetni vrh slovenskih pihalnih orkestrov, če pa se jim bodo pogoji dela postopno izboljševali, smo prepričani, da bodo s sposobnostjo, znanjem in voljo godbenikov dosegli še več.

Vsekakor je to visoko priznanje pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, priznanje tudi delovnemu kolektivu naše železarne in vsem občanom, ki so imeli dovolj razumevanja za delovanje in nadaljnji razvoj orkestra.

Pihalnemu orkestru in vsakemu godbeniku posebej, naše iskrene čestitke ob tem visokem priznanju.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Mario CASSOLA: **Monte Mario.** Roman. Založba Lipa 1974.

Že nekoliko odcvetelo dekle, hčerka neofašista in emigranta iz Istre iz nekakšne muhavosti zapusti dom in si poišče zatočišče pri znancu, aktivnem oficirju italijanske armade. (Prizorišče zgodbe je Večno mesto.) Prijatelj-oficir je mož takega kova, da mu dekle lahko upravičeno zaupa: izhaja iz revne tržaške družine, je dober, dostojen in pošten, z drugimi besedami — vzgojen v neomajni pokorščini, do zadnjega zvest ustaljeni morali in vladajočemu razredu.

Dekle je lahko prepričana, da ta človek ne bo izrabil njene zaupljivosti, ni se ji treba bati, da bi jo silil v nekaj, kar ji ne bi bilo po volji. Povedati je namreč treba, da se to dekle že bliža tridesetim letom, pa je vendarle še devica in čuti globok odpor do telesnih stikov z moškimi. Taka je torej zasnova. In kaj potem? Ničesar takega. Ona nekaj tednov stanuje pri njem, pomaga mu gospodinjiti, ob večerih imata dolge pogovore. Ti so prava vsebina romana. Večji del teksta izpolnjuje dialog med glavnima osebama. V njem se razodeva vse, kar nam pisatelj hoče povedati o sodobnem človeku, zlasti o ljubezenskem čustvu, ki je v današnjem svetu pravzaprav nekakšna anomalija, nanavaden in izjemen pojav.

V teh pogovorih utripa zbliževanje in oddaljevanje, igra dveh diametralno nasprotnih značajev, dveh spolov, dveh razredov. Zdi se, da Cassola za ta prikaz ni naključno izbral tako nenavadno ljubezensko dvojico. Oba pripadata — ne le na zunaj — družbenim grupacijam, ki so pisatelju vsekakor vsaj tuje, če že ne sovražne. Prav to mu omogoča, da lahko gleda nanju iz razdalje. Pisateljev odnos do družbene biti tega nenavadnega para je v bistvu ironičen, ne da bi bilo to zaznavno v tonu njegovega pripovedovanja. Na drugi strani pa sta mu »človeško« (t. j. kot nesojena ljubimca) blizki in dragoceni bitji. Brez tega zadnjega ne bi mogel s tako zavzetostjo obnavljati vseh drobnih dogodkov, ki naj bi tvorili njuno napol uresničeno ljubezensko zgodbo.

Helena SVOZILOVA-JOHNOVA: **Visoka napetost.** Mladinska knjiga 1974.

Avtorica tega romana je bila v precejšnji meri prizadeta zaradi usode svojega moža, znanega češkega pravnika in politika. Ta je bil med vojno interniran v koncentracijskem taborišču, iz katerega so ga nacisti pozneje sicer izpustili, vendar je bil ves čas do konca vojne pod strogim nadzorstvom gestapa. Po vojni je bil dr. John poslanec in podpredsednik češkoslovaškega parlamenta, v času stalinističnih zablod je bil v nemilosti, po smrti pa je bil rehabilitiran. Vse to se v veliki meri odraža v pisanju njegove žene, priznane češke pisateljice. V nasprotju z nekaterimi stanovskimi kolegi, ki jih je podobna usoda pahnila v cinizem in so na razmerje med posameznikom in družbeno stvarnostjo začeli gledati milo rečeno malce posmehljivo, pa je Svozilova — vsaj po tem romanu sodeč — stopnjevala resni in humanistično prizadeti odnos do življenja. In o čem je mogoče pisati bolj resno, kot o dogajanju med nemško okupacijo.

Glavni junak **Visoke napetosti** je imel podobne življenjske izkušnje, kot avtoričin mož: bil je napreden novinar, ki so ga Nemci sprva odpeljali v taborišče, pozneje, po izpustitvi, pa se je povezal z ilegalnim gibanjem, čeprav je vedel, v kakšno nevarnost se s tem podaja. Vendar junak romana ni umrl šele po vojni, padel je kot žrtev okupatorjevega divjanja. Ves roman je posvečen slikanju morečega in napetega vzdušja, kakršno je vladalo med civilnim prebivalstvom v času nacistične strahovlade.

PROGRAM DELA TURISTIČNEGA DRUŠTVA

Na zadnji seji turističnega društva Jesenice, ki je bila prejšnji torek, so sprejeli program dela za to leto in se dogovorili o izvedbi letne konference in uresničevanju drugih tekočih zadev.

V programu dela so poleg rednih nalog, kot je informativna služba, pregled nad prenočitvami, skrb za vremensko hišico in turistična vzgoja, predvideli tudi skrb za lepo okolje. Nadaljevali bodo z akcijami »Lepe rože«, »Smeti na svoja mesta«, »Reklame in napisi naj bodo v redu«, in ureditev Trim ter sprehajalne steze od Plavža do doma v Planini pod Golico. Vključili se bodo tudi v akciji »Uredimo naše okolje«, ki jo že več let prireja gorenjska turistična zveza. Razen tega bodo s propagando pomagali turističnemu društvu Planina pod Golico pri izvedbi prireditev v mesecu narcis in skrbeli za dostopno pot v Vintgar z dobravske strani.

Glede na to, da bo Kosova graščina sčasoma preurejena v muzej, se bodo prizadevali, da bodo dobili primerno informacijsko pisarno, po možnosti v bližini železniške postaje.

Na tej seji so se dogovorili tudi o pripravah na letno konferenco, na kateri bodo podelili tudi 38 osebnih ter dve kolektivni priznanji najbolj prizadevnim pri gojitvi rož v lanskem letu.

Pri obravnavi tekočih problemov in nalog so ugotovili, da so tri organizacije že sporočile, da bodo pomagale pri urejanju Trim steze in sprehajalne poti. Sklenili so tudi, da bodo v reklamne vitrine vremenske hišice razobesili naslove vseh hotelov in zasebnikov, ki oddajajo sobe za goste. Vse te lastnike bodo obvestili o enotnih oznakah, ki jih bodo morali na mesto dosedanjih večjezičnih napisov, po navodilu gorenjske turistične zveze, razobesiti na hišah. Lastnike tujskih sob bodo tudi obvestili, da lahko po sklepu Sob letos povečajo ceno za prenočevanje od 10 do 15 odstotkov.

Na koncu seje so pregledali finančno poslovanje in sklenili, da turistično društvo pristopi k samoupravni interesni kulturni skupnosti občine Jesenice in skupnosti gozdnega gospodarstva Bled.

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA OKTETA OB KULTURNEM PRAZNIKU

Poslušali smo jih lani in spet so nas obiskali letos na dan, ko po vsej Sloveniji čutimo neizčrpnost duha velikega poeta malega naroda dr. Franceta Prešerna.

Beseda teče o Slovenskem oktetu. Prav ta oktet, teh osem mož, je poneslo slovensko pesem v širni svet v času, ko še na mnogih delih zemeljske oble poje pesem strojnic in bomb. Pa ne samo slovensko. Kjerkoli so gostovali (na Češkem, Poljskem, Norveškem, Japonskem, v Rusiji, Ameriki, Franciji . . .) povsod so zapeli pesem v njihovem jeziku in nemalokrat so se poslušalcem orosile oči. V Los Angelesu je neka črnopolta žena ginjena vzkliknila: »Saj pojete kot naši . . .«

Slovenski oktet nam je predstavil s pesmijo svet v malem. S pesmijo, kjer v basu čujemo hrumenje morja in v tenorju žuborenje studenca, kjer se nam sami od sebe utrnejo Prešernovi verzi:

»Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo!
Otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo . . .«

Prešernova pesem je v današnjem trenutku toliko bolj prisotna, kolikor bolj se človeštvo zapleta v stisko in ob svoji nemočni boječnosti grozi vzhodu in zahodu, severu in jugu, z najmodernejšo tehniko uničevanja.

Pesem naj spremeni in preglasi ropot strojnic!

Slovenski oktet je izvedel koncert dvakrat. Prvič na Javorniku za mladino in drugič v gledališču Tone Čufar na Jesenicah. »Mladine ža! na popoldanskem koncertu ni bilo,« pravi član okteta Danilo Čadež, »za to bi morali poskrbeti prosvetni delavci, kajti starejših ljubiteljev komorne glasbe nam nikoli ne manjka!«

Tomaž Iskra

FOTO KROŽEK NA POSEBNI OSNOVNI ŠOLI JESENICE

Foto krožek na posebni osnovni šoli na Jesenicah deluje že nekaj let. Najprej je krožek vodil likovni pedagog Roman Savinšek, sedaj pa ga že drugo šolsko leto vodi član foto-kluba Andrej Prešeren Franci Sluga.

V krožek, ki deluje po programu dvakrat tedensko v dopoldanskih in popoldanskih urah, zaradi dvoizmenskega pouka, je vključenih 20 učencev ali skoraj petina vseh učencev.

Učenci v krožku zelo zavzeto in pozorno sodelujejo ter pridno beležijo na filmski trak tudi vse pomembnejše dogodke na šoli. Tako so slikali svoje mlajše sošolce pri likovnem pouku (na sliki).

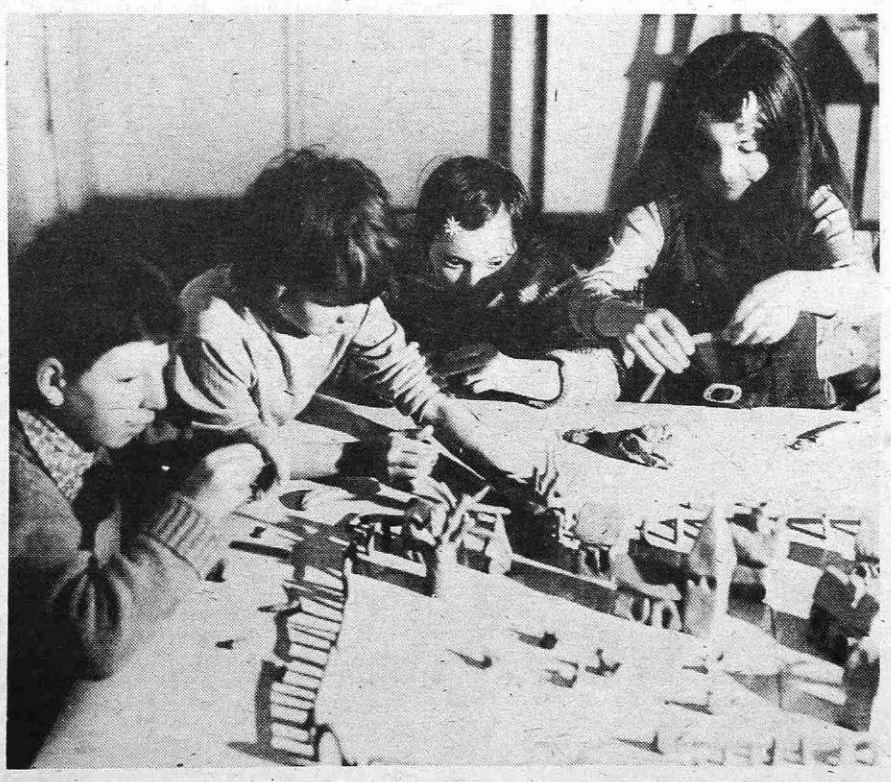

X. JUBILEJNI ZIMSKI POHOD NA STOL 22. IN 23. FEBRUARJA

Pokrovitelj X. spominskega pohoda na Stol je grafično in časopisno podjetje Delo.

X. jubilejni zimski spominski pohod na Stol v letošnjem letu bo v počastitev 30-letnice osvoboditve, 80-letnice ustanovitve planinskega društva Radovljica, 65-letnice otvoritve prve Prešernove koče na Malem Stolu in 33-letnice velike bitke na Stolu, ki je bila 20. februarja 1942.

Letošnji pohod na Stol mora biti množična planinska manifestacija, praznik vseh ljubiteljev in obiskovalcev najvišjega vrha Karavank. Organizatorji pričakujemo množično udeležbo starih in mladih, obojega spola iz Ljubljane, Maribora in Celja, Gorice, Velenja in Kočevja, Trbovelj in drugih planinsko turističnih centrov in delavskih središč Slovenije.

Poleg planincev, izletnikov in turistov vabimo tudi lovce, tabornike, člane društva prijateljev mladine, pripadnike JLA, teritorialnih enot in splošnega ljudskega odpora, graničarje in visoko alpske-turne smučarje, plezalce in alpiniste, gorske reševalce in vodnike lavinskih psov.

Z namenom, da bi bil vzpon na Stol in sestop s Stola čimbolj varen in da bi se vsi udeleženci tega spominskega pohoda v soboto, 22. in nedeljo 23. februarja čimbolje počutili, opozarjamo udeležence na naslednje:

NAPOTILA IN OPOZORILA

Vsi udeleženci se morajo obvezno ravnati po napotilih ter opozorilih organizatorja.

Zbirališče vseh udeležencev je pri Valvasorjevem domu in graničarski karavli pod Stolom.

V soboto in nedeljo bo odhod kolone ob 5.30. V soboto, 22. februarja, bo odšel od Valvasorjevega doma pod vodstvom izkušenih gornikov GORENJSKI PLANINSKO-PARTIZANSKI ODRED, razdeljen v čete v presledku ene ure.

V nedeljo, 23. februarja, bo odšel od Valvasorjevega doma proti Stolu KOKRŠKI PLANINSKO-PARTIZANSKI ODRED prav tako razdeljen v čete in v presledkih ene ure.

Pri odhodu od Valvasorja bo vsak udeleženec prejel **zeleni kartonček,** katerega bo na vrhu Stola zamenjal za **rdečega.** Samo proti predložitvi rdečega kartončka bo udeleženec upravičen do jubilejne spominske značke ter vpisa in potrdila v legitimacijo pohoda. Vsa vpisovanja in delitev značk bodo ob povratku v graničarski karavli pri Valvasorju.

Vodstvo pohoda opozarja vse udeležence, da bo vzpon trajal le dopoldan do 12. ure; popoldan pa bo obvezen skupinski sestop s Stola.

V primeru slabega vremena bo sestop po polurnem počitku v Prešernovi koči. Daljše zadrževanje bo v tem primeru nemogoče.

Komemorativna svečanost bo v nedeljo, 23. februarja, ob 10. uri ob spominskem obeležju posvečenemu padlemu borcu jeseniške čete Jožu Kodru, 50 metrov oddaljenem od Prešernove koče.

Pot na Stol bo primerno in varno ugažena in označena z raznobarvnimi zastavicami grafično-časopisnega podjetja Delo in tovarne športnega orodja Elan. Smer vzpona in sestopa bosta varna in primerna za vsakogar, na nevarnih krajih pa tudi zavarovana.

Stol je v lepem vremenu izredno razgledna in cvetoča, najvišja gora Kravank. Pisatelja in domačina Franc-Saleški Finžgar in Janez Jalen pa sta jo označila za sila nevarno, ko se po njem pode potuhnjene, zlovešče megle in sneženi meteži in viharji ali ko je ukovana v globok plazovit sneg in led.

Zato moramo biti pri zimskem vzponu in še mnogo bolj pri sestopu s Stola skrajno previdni. Izkušeni gorski vodniki s plezalci in alpinisti, gorskimi reševalci in vodniki lavinskih psov ne morejo obvarovati pred nepopravljivimi in tragičnimi posledicami nepremišljenih, slabo in neprimerno opremljenih in svojeglavih udeležencev. Dobra oprema, kondicija in previdnost so največje jamstvo za srečen vzpon in sestop s Stola.

Za zimski vzpon na Stol je obvezna dobra psihična in fizična kondicija, potrebni sta dve smučarski palici (eventualno tudi dereze), čevlji morajo biti planinski (ne smučarski) z globoko profilarno gumo. Obvezno je primerna topla obleka, dve volneni kapi preko ušes, prav toliko volnenih nogavic in rokavic in toplo rezervno perilo. Priporočljiva so tudi snežna očala. Alkohol ni primerna pijača za planince.

Nihče naj se ne oddaljuje od utirjene, zgažene in z zastavicami označene smeri vzpona in sestopa.

V Valvasorjevem domu, bližnji karavli in Prešernovi koči bo možno dobiti čaj in osvežilne pijače, hrano pa mora vsak prinesti s seboj. Zaradi utesnjenosti prostorov so prenočitvene zmogljivosti minimalne in zato ni mogoče računati na ustrezno prenočevanje v teh domovih.

Tako pripravljeni in z upoštevanjem vseh navodil in opozoril se dobimo prvi udeleženci v soboto, 22. februarja, drugi udeleženci 23. februarja pri Valvasorju in na Stolu.

Občinski odbor ZZB NOV
Jesenice
Alpinistični odsek PD
Jesenice

Šah

ZA KONEC PORAZ S PRVAKI

V nedeljo, 11. februarja, je bilo zadnje kolo v zahodni republiški ligi, kjer že nekaj sezon igra tudi najboljša jeseniška ekipa. V šahovskem domu na Jesenicah sta se srečali ekipi Jesenic in Novega mesta. Ekipa Novega mesta, ki je trenutno ena najmočnejših v Sloveniji, je igrala na Jesenicah v popolni postavi z mojstrom Ostermanom na čelu.

Na prvi deski sta se v zanimivi partiji srečala mojstrski kandidat Zorko in mojster Osterman. Zorko je prepričljivo zmagal in dokazal, da je bil eden najmočnejših igralcev v tekmovanju. V devetih kolih je samo dvakrat izgubil in bil prepričljivo najuspešnejši član v ekipi.

Na drugi deski je prvokategornik Lado Krajnik izgubil s Praznikom in tako v ligaškem tekmovanju ostal pod polovico možnih točk. Pavlin, ki je izgubil s Sitarjem pa je bil v tekmovanju poleg Zorka najuspešnejši član, saj je osvojil več kot polovico možnih točk kljub enoletnemu premoru.

Krničar je v zadnjem kolu osvojil pol točke, vendar je kljub temu ostal daleč pod polovico možnih točk in je v ekipi najbolj razočaral.

Korošec, ki je remiziral, je po izredno slabem začetku v ligaškem tekmovanju odlično končal in dokazal, da je kljub večletni neaktivnosti še vedno nenadomestljiv član prvega moštva.

Ciuha, ki je v zadnjem kolu remiziral, je v tekmovanju pokazal premalo borbenosti, da bi lahko osvojil vsaj polovico možnih točk. Tratnjek je s štirimi remiji, ki jih je osvojil za ekipo, pokazal že dokajšnjo zanesljivost in upravičil svoj nastop v ekipi.

Tramte je nastopil samo dvakrat in osvojil poldrugo točko.

Lojzka Pongrac, ki je v nedeljo remizirala, je poleg Zorka osvojila največ ligaških zmag in bila ves čas tekmovanja odlična.

Mirjam Klinar je za ekipo nastopila prvič in z osvojitvijo več kot polovico možnih točk postala nenadomestljiva v članski ekipi.

Mladinci Železnik, Simončič in Lojah so igrali dokaj nezanesljivo. Pokazali so vse premalo borbenosti in odločnosti. Železnik je v zadnjem kolu izgubil z republiškim prvakom in prvokategornikom Poredošom, Simončič pa je premagal Puclja.

Končni rezultat je bil 5,5 : 4,5 za goste, Jeseničani so osvojili tretje mesto s 47 točkami. Končni vrstni red: Novo mesto 63, Iskra 59,5, Jesenice 47 itd.

GORENJSKI PRVAKI

Druga ekipa Jesenic je letos že drugič tekmovala v gorenjski ligi, kjer je lani osvojila četrto mesto. Letos je v tem tekmovanju igralo kar osem ekip, ki so bile izredno izenačene. Prve štiri ekipe: Škofja Loka, Žiri, zveza slepih Kranj in Jesenice II, so bile za razred boljše od Tržiča II, Šenčurja II, Lesc II in Kranjske gore.

Druga jeseniška ekipa je kljub dvema zaporednima porazoma proti Škofji Loki in Žirem, uspela nadoknaditi izgubljene točke, ko je visoko porazila Kranjsko goro in v zadnjem kolu drugo ekipo Šenčurja.

V Šenčur so Jeseničani odpotovali v najmočnejši postavi in porazili domačine z rezultatom 7,5 : 2,5. Zmagali so Simčič, Balanč, Pretnar, Andjelič, Nada Marušič in Ada Radič ter mladinec Svetlin. Remiziral pa je po odlični igri Franci Rodman kljub več let starejšemu nasprotniku.

Končni vrstni red: 1. Jesenice II 47 točk, 2. Škofja Loka 44, 3. Zveza slepih Kranj 42, 4. Žiri 40, itd.

JESENIČANI so prepričljivo osvojili naslov gorenjskega prvaka in bodo v naslednji sezoni igrali v drugi republiški ligi.

Za drugo ekipo so v gorenjski ligi igrali: Franc Simčič, Miha Balanč, Tone Konobelj, Vinko Pretnar, Zdravko Korantar, Martin Jan, Miran Jenko, Radovan Andjelič, Andrej Globočnik, Nada Marušič, Ada Radič, Cvetka Kilibarda, Dejan Svetlin, Danilo Svrzikapa in Franci Rodman.

— KT

OBJAVA

Ker je letošnja zima pri nas tako skopa s snegom, se je smučarsko društvo Jesenice odločilo za stalno obliko rekreacijske dejavnosti; izlete na Katzberg v Avstriji.

Zato obveščamo vse ljubitelje smučanja, da bodo izleti vsako soboto z odhodom ob 6.30 izpred zdravstvenega doma Jesenice.

Prijave sprejema vratarka ŽIC vsak teden do petka do 10. ure dopoldne. Število prijav je omejeno. Cena izleta je 160 din za odrasle in 120 din za otroke do 15 let starosti. V ceni je vračunan prevoz in dnevna karta.

Posebej opozarjamo sindikalne odbore, da smo pripravljeni organizirati posebne rekreacijske izlete za posamezne obrate. Cena avtobusa, vključno z dnevno karto za 45 sedežni avtobus, je 8.000 din. Prijave oz. informacije dobite pri tov. Borštniku, ŽIC, tel. 609.

Smučarski klub
Jesenice

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, dobrega očeta, starega očeta, pradeda, brata, strica in svaka

JOŽETA PRAPROTNIKA

se iskreno in toplo zahvaljujemo dr. Sajevcu za dolgotrajno in nesebično zdravljenje na domu. Iskrena hvala sosedom in znancem za pomoč, posebno družinam Miklavčič, Konič, Valentar in Slamnik, prebivalcem ulice Prvoborca, Alojza Travna in Strelske ter vsem darovalcem vencev in cvetja. Še posebej hvala osebju hotela Pošta, komunalnega servisa, obrata družbena prehrana, SEOP in Železarni za prevoz, odboru ZB NOV Javornik – Koroška Bela in pevcem za žalostinke.

Zahvaljujemo se govornikom ob odprtem grobu Francetu Trevnu, Jožetu Stražišarju in članu DU Javornik. Naša iskrena hvala vsem, ki ste se od njega poslovili in ga spremili v tako velikem številu na zadnji poti. Vsem lepa hvala!

ŽALUJOČI: žena, otroci z družinami, vnuki, pravnuk, brata in nečaki.

ZAHVALA

Ob izgubi našega ljubega in skrbnega moža in očeta

MIHAELA KRZNARIČA

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin in ga v tako velikem številu spremili v njegov zadnji dom, zasuli krsto z venci in šopki lepega cvetja ter nam izrazili sožalje.

Posebna zahvala za pozornost krajevni organizaciji ZK, društvu upokojencev Mojstrana, kolektivom elektro-energetskega in nabavnega oddelka, ŽIC in martinarne železarne Jesenice.

Prisrčna hvala govornikom za poslovilne besede in sosedom za nesebično pomoč.

Prav vsem še enkrat iskrena hvala.

ŽALUJOČI: žena Terezija, sinovi Miha, Pavel in Mato z družinami

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

15. februarja amer. barvni risani film POPAJEVA NOVA SERIJA, ob 15. uri.

15. in 16. februarja amer. barvni film SLAUGHTERJEVA VELIKA BITKA, v režiji Gordon Douglas, v gl. vlogi Jim Brown, ob 17. in 19. uri.

17. in 18. februarja amer. CS barvni film KOCKA JE PADLA v režiji George Seaton, v gl. vlogi Dean Martin, ob 17. in 19. uri.

19. februarja angl. barvni film HREPENENJE ZA VAMPIRJEM, v režiji Jimmy Sangster, v gl. vlogi Ralph Bates, ob 17. in 19. uri.

20. februarja zaprto!

21. februarja amer. barvni CS film ČUVARJI GRADU, v režiji Sydney Pollack, v gl. vlogi Patrick O'Neal, ob 17. in 19. uri.

22. februarja amer. barvni risani film JUNAKI RISANEGA FILMA, ob 15. uri.

22. in 23. februarja amer. CS barv. film KAVBOJI, v režiji Mark Rydell, v gl. vlogi John Wayne, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

15. in 16. februarja amer. CS barv. film KOCKA JE PADLA, ob 18. in 20. uri.

16. februarja amer. risani film POPAJEVA NOVA SERIJA, ob 10. uri.

17. in 18. februarja amer. barvni film SLAUGHTERJEVA VELIKA BITKA, ob 18. in 20. uri.

19. februarja zaprto!

20. februarja amer. CS barvni film LJUBILA SEM PREVARANTA, ob 18. in 20. uri.

21. februarja angl. barvni film HREPENENJE ZA VAMPIRJEM ob 18. in 20. uri.

22. in 23. februarja amer. barvni film 87. POLICIJSKA POSTAJA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

15. februarja amer. CS barvni film STRAŠILO.

16. februarja amer. barvni film POLICIJSKA ZNAČKA 373.

22. februarja amer. CS barvni film KOCKA JE PADLA

Kino KRANJSKA GORA

15. februarja amer. barvni film POLICIJSKA ZNAČKA 373.

16. februarja amer. CS barvni film LJUBILA SEM PREVARANTA.

19. februarja amer. CS barvni film KOCKA JE PADLA.

22. februarja amer. barvni film SLAUGHTERJEVA VELIKA BITKA.

V četrtek, dne 13. februarja 1975 s pričetkom ob 20. uri bo v kinu Radio nastopil Mišo Kovač s svojim orkestrom. Vabljeni

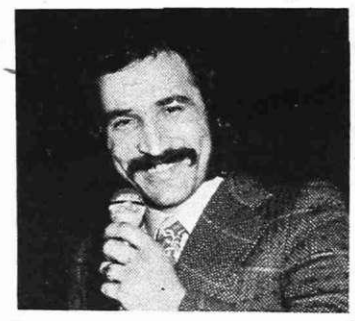

Gledališče

PETEK, 14. februarja, ob 19.30 ANSAMBEL MIHE DOVŽANA.

SOBOTA, 15. februarja, ob 19.30 mladinska skupina Izvir — NARIŠI MI BACKA — pravljica za odrasle.

NEDELJA, 16. februarja, ob 15.30 mladinska skupina Izvir — NARIŠI MI BACKA — pravljica za odrasle.

VABILO BORCEM NOV Z JAVORNIKA

V soboto, 15. februarja, ob 18. uri bo v domu upokojencev na Javorniku redni letni občni zbor krajevne organizacije ZB NOV.

Ker letos praznujemo 30-letnico osvoboditve, pričakujemo, da se bo občnega zbora udeležilo čimveč članov ZB NOV, saj se bo treba pogovoriti o organizaciji številnih prireditev v jubilejnem letu.

K udeležbi vabi krajevni odbor ZB NOV
Javornik — Koroška Bela

ljubljanska banka

LJUBLJANSKA BANKA, ENOTA JESENICE
OBVEŠČA

svoje varčevalce in poslovne prijatelje, da od ponedeljka, 3. febr. 1975 dalje posluje tudi v popoldanskem času in v sobotah.

DELOVNI ČAS ZA STRANKE:

hranilna služba,
blagajna,
devizni in žiro računi — od 6.30 do 18. ure, sobota 6.30 do 11 ure

OSTALI ODDELKI NESPREMENJENO, TO JE:

od 6.30 do 12 ure
sreda 6,30 do 16.30
sobota zaprto

DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN ŽIROVNICA — BREZNICA

gostuje

v soboto, dne 15. februarja, ob 18. uri v delavskem domu **na Javorniku** z veseloigro **GOSPOSKA KMETIJA** in

v nedeljo, dne 16. februarja, ob 16. uri v kulturnem domu **na Dovjem** z veseloigro **GOSPOSKA KMETIJA**

Če si želite dve uri razvedrila in zabave, si predstavo oglejte!

RAZPIS

za licitacijsko prodajo dveh avtomobilov zastava 750, dne 17. II. 1975 v prostorih AMD.

Ogled je možen vsak dan na AMD Jesenice, kjer dobite tudi ustrezne informacije.

Odbor AMD Jesenice

OBVESTILO

Zavarovalnica Maribor obvešča zavarovance, da pisarna za prijavo odškodninskih primerov in za sklepanje vseh vrst zavarovanj na Jesenicah posluje na c. maršala Tita št. 35, tel. št. 81-648.

OBČANI KRAJEVNE SKUPNOSTI ŽIROVNICA

DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica

vas vabi

na koncert narodno zabavne glasbe

ANSAMBLA MIHE DOVŽANA

v petek, dne 14. februarja ob 17. uri v dvorani na Breznici.

Ansambel je do sedaj gostoval že v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Bolgariji in na Švedskem ter ima posnetih 14 velikih in osem malih plošč.

K čim večjemu obisku vabi
odbor društva.

Hokej na ledu

LE ŠE FORMALNOST

Za jeseniške hokejiste se je letošnje državno prvenstvo praktično končalo 1. februarja po porazu z Olimpijo v hali Tivoli. Takrat so si namreč Ljubljančani že zagotovili naslov državnega prvaka, čeprav dve koli pred zaključkom prvenstva. Tako je za jeseniške hokejiste nadaljevanje prvenstva postalo le formalnost.

V soboto so večkratni prvaki gostovali v Zagrebu, kjer so zasluženo premagali moštvo Medveščaka z rezultatom 10:5 (6:1, 3:2, 1:2).

Jeseniški hokejisti so že na samem začetku povedli z 2:0. Oba gola je v drugi minuti dosegel Franci Žbontar. Čeprav so domačini kmalu zmanjšali na 2:1, to ni ustavilo večkratnih prvakov, ki so že v šesti minuti povišali na 3:1 in do konca prvega dela zatresli mrežo Crnkovića še trikrat. Vodstvo Jeseničanov s 6:1 je kazalo, da je srečanje že odločeno. Naši so v nadaljevanju zaigrali precej nezanesljivo, zlasti v obrambi, domačini pa so to izkoristili in se precej uspešno postavljali po robu, sicer boljšim gostom. Jeseniški hokejisti niso več tako očitno dominirali na igrišču, čeprav je bila njihova prednost, kljub nezanesljivi igri v obrambi, precej očitna.

Tako so jeseniški hokejisti osvojili še dve prvenstveni točki, ki jim v bistvu ne bosta nič koristili, kajti zmagovalec je znan. Drugo mesto bodo tako osvojili Jeseničani, tretji pa bo Medveščak. Kljub končanemu prvenstvu pa sezona še ni končana. Naši hokejisti bodo nastopili tudi v tekmovanju za Jugoslovanski pokal, kjer se bodo najverjetneje v finalu pomerili z Olimpijo. To bo morda priložnost, da hokejisti izpod Mežaklje osvoje prvo mesto v jugoslovanskem pokalu, torej lovoriko, ki je pravtako pomembna tako zanje kot tudi za njihove zveste privržence.

Gole za moštvo Jesenic so v Zagrebu dosegli: F. Žbontar 3, Poljanšek, Škrjanc in M. Jan po 2 ter Hafner 1.

Kranjskogorci so se v zadnjem kolu državnega prvenstva pomerili Podmežakljo z mladinci Celja. Srečanje se je končalo z zasluženo zmago prvakov z rezultatom 12:3 (4:0, 6:2, 2:1). Tekma ni bila posebno kvalitetna, kajti očitno je bilo, da so Kranjskogorci precej boljši. Že po prvih dvajsetih minutah so povedli s 4:0, po drugi tretjini so vodstvo še povečali na 10:2, v zadnji tretjini pa se niso več posebej trudili.

Tako so končali letošnje nastope v državnem prvenstvu brez izgubljene tekme. Kljub temu, da so bili nepremagljivi pa bi Kranjskogorci lahko igrali še precej bolje. Zato je seveda potreben bolj strokoven pristop k delu z mladimi hokejisti, bolj sistematično delo z najmlajšimi v hokejski šoli in v pionirskih vrstah. Upamo, da bo novi upravni odbor HD Jesenice po končani letošnji sezoni storil vse kar bo v njegovih močeh, da primat pri mladih hokejistih ne le obdržimo, temveč da njihov razvoj še pospešimo.

Gole proti ekipi Celja so dosegli: D. Horvat 4, Kern in Klemenc po 3, Šlibar in Crnović po 1.

Mladinsko

TRIUMF JESENIŠKIH MLADINCEV

V letošnjem mladinskem državnem prvenstvu sta jeseniška predstavnika, moštvi Kranjske gore in Jesenic, dosegli zares izreden uspeh. Kranjskogorci so osvojili naslov državnega prvaka, kar je bilo sicer pričakovati, temu uspehu pa so se pridružili tudi mladinci Jesenic, ki so osvojili drugo mesto v državi. Tako se je še enkrat izkazala stara resnica, da je HD Jesenice »tovarna« mladih obetajočih hokejistov.

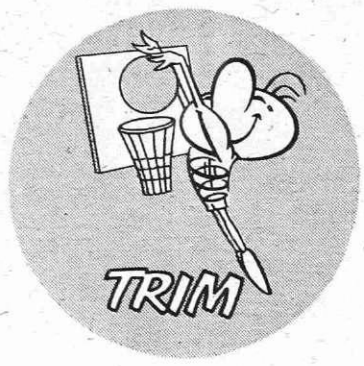

VARDAR : JESENICE 7:7 (2:1, 3:4, 2:2)

V precej izenačeni igri sta se moštvi razšli z neodločenim rezultatom. Prvo tretjino so sicer dobili domačini z 2:1, po štiridesetih minutah pa je bil rezultat 5:5. V zadnjem delu se je razvila precej razburljiva borba med mladimi hokejisti. Domačini so najprej povedli s 6:5, naši so kmalu izenačili in proti koncu tudi povedli s 7:6. Ko je že kazalo, da bodo mladi Jeseničani osvojili obe točki, pa so Skopjanci v zadnji minuti dosegli izenačujoč zadetek.

Gole v Skopju so za ekipo Jesenic dosegli: Golja, Z. Šuvak in Razpet po 2 ter Lah po 1 gol.

D.

Odbojkarska ekipa SEOP, prvak Železarne v odbojki za leto 1974

Odbojka

MLADINCI TRETJI

V soboto, 8. februarja je bil v organizaciji TVD Partizan Kamna gorica odigran prvi turnir mladincev za prvenstvo Slovenije za leto 1975. Sodelovalo je 13 ekip, ki so bile razdeljene v štiri skupine. Dve skupini sta igrali v Lipnici, dve pa v Radovljici.

Jeseničani so v svoji skupini dosegli prvo mesto z zmagama nad Novim mestom in Reko (Ravne) in se tako uvrstili v polfinale. Tu pa jim žreb ni bil naklonjen, ker so za vstop v finale dobili ekipo Fužinarja, ki jim je po tradiciji neugoden nasprotnik. Kakor je bilo pričakovati so tekmo izgubili z 2:0. V tekmi za tretje mesto bi se morali pomeriti z ekipo Mislinje, ki pa so jo dobili brez borbe, ker je Mislinja tekmo predala.

Za jeseniško ekipo so nastopili: Kovač, Erjavec, Rajgelj, Mežek, Kobal, Praprotnik, Lakota, Legat, Pretnar.

Igra mladincev je bila zelo dobra v predtekmovanju, v tekmi z Reko in ravno tako tudi z Novim mestom, slaba pa v igri s Fužinarjem. Vsekakor je tretje mesto lep uspeh, pa tudi igrali so boljše kot v preteklem letu. Na tem turnirju se je tudi izbirala mladinska reprezentanca Slovenije do 18 let, ki bo konec meseca nastopila v Zahodni Nemčiji na turnirju z udeležbo Švedske, Nizozemske, Francije, Danske in Slovenije. V reprezentanco Slovenije sta bila uvrščena tudi dva naša mladinca in sicer Erjavec in Rajgelj, ki sta po prikazani igri to tudi zaslužila.

Končni vrstni red ekip je bil naslednji:

1. Fužinar, 2. Branik, 3. Jesenice, 4. Mislinja, 5. Kamna gorica, 6. Salonit, 7. Reka (Ravne), 8. Izola, 9. Koper, 10. Kamnik, 11. Novo mesto, 12. Plamen, 13. Fužinar II. P.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

PRVA LETOŠNJA PRVENSTVA ŽELEZARNE V ODBOJKI IN NAMIZNEM TENISU

Komisija za šport in rekreacijo pri tovarniški konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne, je te dni razpisala prva dva letošnja prvenstva Železarne, in sicer v odbojki in namiznem tenisu. Oba prvenstva bosta deljena na spomladanski in jesenski del, tekmovanje pa bo v obeh športnih panogah potekalo po enokrožnem liga sistemu. Pri odbojki mora ekipa šteti dvanajst tekmovalcev (na tekmah jih igra najmanj pet) pri namiznem tenisu pa ekipa šteje tri tekmovalce. Na obeh prvenstvih lahko sodelujejo moške in ženske ekipe. Prijave sprejema TK OO sindikata Železarne do jutri, 14. februarja 1975.

J. R.

Judo

Reprezentanca Gorenjske, v kateri je sodelovalo enajst jeseniških judoistov in devet iz Žirov, je pred kratkim gostovala v Padovi (Italija), kjer se je pomerila z ekipo pokrajine Venetto, ki je bila sestavljena iz najboljših borcev petih severnoitalijanskih klubov.

V dveh dvobojih so bili Italijani boljši in obakrat zmagali. Skupni rezultat je bil 32 : 12 v korist ekipe Venetto.

Italijani so bili odlični gostitelji, vse borbe so bile tudi zelo fair, v njih pa so italijanski judoisti pokazali večjo fizično in kondicijsko pripravljenost. Vsi tekmovalci so na koncu dobili lične medalje, ekipa Gorenjske, kot gost, pa tudi lep pokal.

Povratno srečanje naj bi bilo 24. maja na Jesenicah, ob dnevu mladosti seveda, če bodo tekmovanje finančno podprle jeseniške družbenopolitične in delovne organizacije oz. TTKS. Res bi bila velika škoda, če povratnega srečanja ne bi bilo na Jesenicah. Poleg moških reprezentanc Gorenjske in pokrajine Venetto, bi se pomerili tudi ženski reprezentanci Slovenije in pokrajine Venetto.

Tekmovanje na Jesenicah bi pripomoglo k večji popularizaciji judo športa v občini nasploh, saj do sedaj pravega zanimanja za ta borilni šport še ni in ga tudi ne bo, če bodo nekateri govorili o judu, kot o »klanju na blazinah«, namesto o plemenitem borilnem športu, ki v ostalih republikah privablja veliko več borcev v klube. Kot zanimivost lahko napišem, da se je po štirinajstih dneh (toliko časa visijo na Jesenicah lepaki, ki vabijo začetnike na brezplačni judo tečaj, v klub vpisalo le deset začetnikov, od katerih jih je kmalu po začetku skoraj polovica iz neznanih vzrokov prenehala obiskovati tečaj. Za primer navajam, da ima italijanska ekipa v Padovi, pri katerih so Jeseničani kot ekipa Gorenjske gostovali, 140 aktivnih članov (na Jesenicah 20), od katerih vsak plača 7.000 lir mesečne članarine, sami pa morajo kupiti tudi kimono (ki pri nas stane od 300 do 800 din). Dodatni komentar najbrž ni potreben.

Vsi lahko upamo, da bomo v maju, v mesecu mladosti, na Jesenicah pozdravili najboljše judoiste in judoistke pokrajine Venetto, moško reprezentanco Gorenjske in žensko reprezentanco Slovenije.

-tok

NA STROJNEM VZDRŽEVANJU USPEŠNI ŠPORTNIKI

Med sodelavci na strojnem vzdrževanju je iz leta v leto več športnikov. Zavedajo se, da športno udejstvovanje in rekreacija krepi telo in tako seveda povečuje storilnost na delovnem mestu. Sodelavci-športniki strojnega vzdrževanja se redno udeležujejo športnih prvenstev v okviru Železarne, pripravijo pa tudi več medobratnih srečanj.

V letu 1974 so bili še posebno uspešni. Na vseh tekmovanjih Železarne so zasedli vidna mesta, največji uspeh pa so dosegli v malem nogometu, ko so osvojili naslov prvaka za leto 1974. Nemalo zaslug za dobre športne rezultate ima Vlado Benet iz inštalacije, ki je bil dalj časa športni referent strojnega vzdrževanja.

Ekipa sodelavcev strojnega vzdrževanja, ki je osvojila naslov prvaka Železarne v malem nogometu za leto 1974. Ekipo so sestavljali: Anton Vrečko, Vlado Benet, Ivan Šubic, Tine Polajnar, Mirsad Čatak, Pavel Zupančič, Čazim Babič, Janez Babič in Franc Divjak. J. R.

PUST V ČRNEM VRHU

Že deveto leto so se v predpustnem času zvrstile prireditve v okviru »svinjske glave«. Letošnji pust je bil zgodaj, marsikoga je presenetil, organizatorji »svinjske glave« pa so tekmovanje pripravili kljub temu, da je manjkalo snega.

Začelo se je s sobotnim zabavno glasbenim večerom na Hrušici, kjer je poleg hruščanske godbe nastopil še kvartet orglic s Hrušice, med humoristi pa je seveda prednjačil Franci Košir. Program je bil vsekakor bolj pester kot lani, pa vendar bo treba resno razmisliti, kako ga še popestriti in ga obdržati kot tradicijo.

Zelo dobro pa je uspelo nedeljsko tekmovanje pustnih mask v Črnem vrhu, ki je zadovoljilo številne obiskovalce in gledalce. Bila je celo ena boljših prireditev, k čemer je pripomoglo 23 aktualnih mask, tekoče dogajanje in ne na koncu tudi prijetno vreme. Na progi, ki je bila letos brez snega, so se maske le sprehodile, vseeno pa so za vsakega izmerili tudi čas in tako se je srednjemu času najbolj približal »Ribničan« — Janko Pirc, ki je tako postal letošnji zmagovalec TROFEJE SVINJSKA GLAVA.

Tako kot vedno so najboljše maske tudi ocenili, nagrado pa je dobil vsak udeleženec. Delo ni bilo lahko, saj je bilo duhovitih mask dovolj. Prvo nagrado so prisodili Ivanu Bukviču in Petru Kikelju, ki sta prišla z letos tako aktualnim snežnim topom. Drugo nagrado so podelili, morda celo preveč resni maski »Ribenčana«, za katerim se je skrival Janko Pirc. Tretjo nagrado pa je prejel Niko Brejc, ki je z dolgim nosom izkoristil tako aktualno temo o neuspehih naših hokejistov. Seveda je bilo še nekaj mask, ki bi zaslužile večje priznanje, kot na primer »čudo narave«, »copatar«, »delegatska pisarna«, »kmet iz Srbije«, »zdomec«, »lovec z divjo svinjo«, »kultura na psu« in druge.

Ob tej prireditvi pa je treba vsako leto opraviti tudi ostali ceremonijal. Lani uspostavljena »vojaška diktatura«, se ni obnesla, od obljubljenega ni bilo nič in tako so letos zopet po demokratični poti izvolili za novega župana občine Črni vrh Danija Klemenca, ki pa je po stari navadi zopet veliko obljubljal . . .

Ob težavah televizijskega sprejema, so na Črnem vrhu ustanovili lastno televizijo, ki pa tudi ni minila brez motenj. Uvedli so tudi nekaj drugih novosti, med drugim tudi potni list občine Španov vrh, ki bo obenem pomenil tudi članstvo. Statut je zelo strog, saj mora vsak član vsaj enkrat na mesec obiskati glavno mesto Črni vrh, od koder se ne sme vračati trezen. Vikendaši brez tega dovoljenja niso občani Španovega vrha, potni list pa velja tudi kot opravičilo, če ga zakonski tovariš zaloti z drugo oziroma z drugim.

Ob duhovitem komentarju, predvsem Francija Koširja, ob poskočnih zvokih hruščanske godbe in ob lepem vremenu, verjetno nikomur ni bilo žal, da se je za nedeljski izlet odločil prav za Črni vrh.

Prireditev so kot vedno omogočile delovne organizacije in posamezniki, ki so prispevale darila: Gorenjka, Elan, Tobak, GG Bled, Viator, Športmetal, Merkur, Kovinotehna, Gramex, Gradis, Rožca, Ljubljanska banka, Komunalni servis, Veriga, Špecerija Bled, Slovenija šport, Emona, Ljubljanske mlekarne — klavnica Jesenice, Kovinar in Zarja ter Franci Vavpotič, Daniel Kavčič, Karol Kleindinst, Jože Hudrič, Anica Perkovič, Čedomir Cvetkovič in Vida Belcl.

Nasvidenje prihodnje leto ob pustu na deseti jubilejni prireditvi za trofejo »svinjska glava«. Že sedaj mislite na masko. T. L.

MLADI DELAVCI TEKMOVALI

V soboto, 8. februarja je bilo na kegljišču Podmežakljo tekmovanje v kegljanju na asfaltu, ki ga je organizirala občinska konferenca mladih delavcev. Udeležba je bila izredno dobra in sicer se je med seboj pomerilo 20 moških in šest ženskih ekip iz posameznih osnovnih organizacij ZSMS mladih delavcev.

REZULTATI:

Moški ekipno: 1. železniška postaja (515 podrtih kegljev), 2. Zarja I (496), 3. Zarja II (470), 4. valjarna žice Bela (464), 5. Javornik I (460).

Moški posamezno: 1. Weber Miloš (162), 2. Ivan Zupan (146), 3. Srečo Brelic (143), 4. Nikola Arbanas (142), 5. Dušan Gregorič (140).

Ženske ekipno: 1. Iskra — Blejska Dobrava (312), 2. Planika I (273), 3. Planika II (249), 4. RO železarna Jesenice (231), 5. Zarja (221).

Ženske posamezno: 1. Helena Klavžar (112), 2. Cveta Mrak (104), 3. Milka Pohar (102), 4. Helena Mirtič (99), 5. Vera Seljak (96).

JR

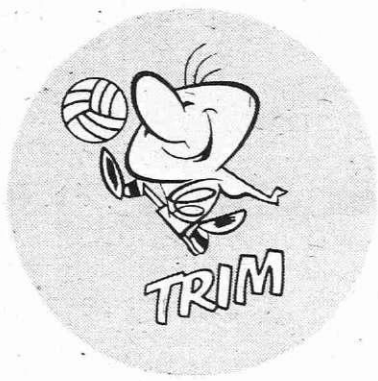

JESENIŠKI ALPINISTI V JANUARJU

Dejavnost jeseniških alpinistov je v mesecu januarju — začetku zimske plezalne sezone kar zadovoljiva, saj so razmere v blagi zimi za plezanje ugodne. Tako je bilo izvedenih 11 vzponov, 20 tur, od tega 17 pristopov na vrhove nad 2000 metrov.

Posebej je treba omeniti nekatere vzpone:

— 1. do 4. januarja so opravili vzpon bivak III, II, I in IV M. Füle, B. Pervanja, A. Javorski in M. Brvar. Vremenske in snežne razmere so imeli ugodne, težak je bil vzpon na Škrlatico, grapa ob Kugyjevi smeri »prvenstvena,« kjer so tudi bivakirali, sicer so spali v bivakih.

— 11. januarja sta preplezala Špikov graben Z. Hanžek in A. Novak, noč pred vzponom sta prebila v bivaku pod Srcem, razmere ugodne, težave v spodnjem delu, ocena II — III.

— 26. januarja sta opravila grebensko prečenje Tamar — Jalovec — Mali Kot — Šite — Travnik — Mojstrovka — Vršič M. Füle in A. Javorski.

— 16. januarja se je pričela letošnja alpinistična šola. Uvodno predavanje je imel Marjan Manfreda o uspehu V. JAHO na Kangbačen (7902m).

— 23. januarja je Janez Hrovat predvajal filma o lanskem spominskem pohodu na Stol in prečenju Mt. Blanca.

— 30. januarja je Pavle Dimitrov predaval o težavah in neuspehih II. JAHO leta 1965 na Kanghbačen.

Predavanja so bila zelo dobro pripravljena in ilustrirana z čudovitimi barvnimi diapozitivi.

Tako pester začetek alpinistične šole je pokazal veliko zanimanje, saj jo obiskuje deset pripravnikov alpinističnega odseka in deset članov mladinskega odseka, ki bodo po uspešnem zaključku alpinistične šole konec leta, sprejeti med pripravnike alpinističnega odseka. Vodja alpinistične šole Milan Füle je zadovoljen z dosedanjim zanimanjem in potekom. Grego